

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

Technische richtsnoeren voor de toepassing van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” in het kader van de verordening inzake het Sociaal Klimaatfonds

(C/2025/1596)

Inhoud

	Bladzijde
1. GEMEENSCHAPPELIJKE GRONDSLAGEN	3
1.1. Definitie van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” in het kader van het Sociaal Klimaatfonds en tijdige tenuitvoerlegging van deze richtsnoeren	3
1.2. Verband tussen milieuwetgeving en het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”	3
1.3. Richtsnoeren in het kader van het Sociaal Klimaatfonds	5
1.3.1. Levenscycluseffecten	6
1.3.2. Directe en indirecte effecten	6
1.3.3. Lock-in-effecten voorkomen	7
1.3.4. Beste beschikbare niveaus van milieu- en klimaatprestaties	7
1.3.5. Overeenstemming met de overkoepelende klimaat- en milieudoelstellingen in de EU-wetgeving	8
2. TOEPASSING VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GRONDSLAGEN	8
2.1. Wanneer een activiteit of activum is opgenomen in een sectorspecifieke bijlage	9
2.2. Activiteiten en activa die niet in een sectorspecifieke bijlage zijn opgenomen	10
2.3. Activiteiten die zijn afgestemd op de technische screeningcriteria voor de substantiële bijdrage in het kader van de EU-taxonomie en het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”	12
2.4. Financiële producten uitgevoerd in het kader van het InvestEU-lidstaatcompartiment	12
2.5. Onderscheid tussen maatregelen en investeringen die worden ondersteund door het Sociaal Klimaatfonds	12

Het doel van deze technische richtsnoeren is de nationale autoriteiten te ondersteunen bij de voorbereiding en uitvoering van hun sociale klimaatplannen, overeenkomstig artikel 6, lid 5, van Verordening (EU) 2023/955 van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁾. Alleen het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft de bevoegdheid om een bindende interpretatie van het EU-recht te geven.

Dit document is gebaseerd op feedback die is ontvangen tijdens het verzoek om input over het initiatief (van 30 april tot en met 28 mei 2024) en de gerichte raadpleging over de ontwerprichtsnoeren (18 juni tot en met 23 augustus 2024).

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2023/955 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 tot oprichting van een sociaal klimaatfonds en tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1060 (PB L 130 van 16.5.2023, blz. 1).

In artikel 7, lid 3, van Verordening (EU) 2023/955 van het Europees Parlement en de Raad¹ (de verordening inzake het Sociaal Klimaatfonds) is bepaald dat het Sociaal Klimaatfonds alleen maatregelen en investeringen ondersteunt die in overeenstemming zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”⁽²⁾ in de zin van artikel 17 van Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad⁽³⁾ (taxonomieverordening) (“ernstige afbreuk aan milieudoelstellingen”). In de verordening inzake het Sociaal Klimaatfonds wordt uitdrukkelijk verwezen naar artikel 17 van de taxonomieverordening, maar er wordt geen melding gemaakt van de daaropvolgende gedelegeerde handelingen en technische screeningcriteria voor de uitvoering van de taxonomieverordening. In plaats daarvan is in de verordening inzake het Sociaal Klimaatfonds bepaald dat de Commissie technische richtsnoeren moet verstrekken die zijn toegesneden op het toepassingsgebied van het fonds om de lidstaten te begeleiden en uit te leggen hoe de maatregelen en investeringen in overeenstemming moeten zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”⁽⁴⁾.

In deze richtsnoeren worden de voorwaarden uiteengezet waaronder de Commissie van oordeel is dat de maatregelen en investeringen ter financiering van activiteiten en activa die in aanmerking komen voor steun in het kader van het Sociaal Klimaatfonds, in overeenstemming zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”. Deze richtsnoeren bevatten gemeenschappelijke grondslagen, in het kader van het Sociaal Klimaatfonds, om het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” te definiëren (afdeling 1). Zij bevatten ook instrumenten en benaderingen om de gemeenschappelijke grondslagen in de praktijk toe te passen (afdeling 2). De richtsnoeren bevatten sectorspecifieke bijlagen die gericht zijn op de activiteiten en activa die in aanmerking komen in het kader van het Sociaal Klimaatfonds, met als doel vooraf duidelijkheid te verschaffen over de toepassing ervan.

De technische richtsnoeren laten de toepassing van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” in het kader van de taxonomieverordening, de herstel- en veerkrachtfaciliteit, het cohesiebeleid en andere EU-programma's en -instrumenten onverlet.

Deze richtsnoeren lopen niet vooruit op de beoordeling door de Commissie van de verenigbaarheid van staatssteunmaatregelen en laten de staatssteunregels onverlet. Als het gaat om maatregelen en investeringen die staatssteun zijn in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de verenigbaarheidsvoorwaarden van het toepasselijke staatssteuninstrument worden nageleefd⁽⁵⁾. Veel, maar niet alle staatssteuninstrumenten bevatten een verwijzing naar het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”. Enerzijds kunnen er gevallen zijn waarin een activiteit of activum volgens deze richtsnoeren niet voldoet aan het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”, maar staatssteun voor dezelfde of een soortgelijke activiteit of activum als verenigbaar met de interne markt kan worden beschouwd, mits aan de voorwaarden van de toepasselijke staatssteunregels wordt voldaan⁽⁶⁾. Anderzijds kunnen in de staatssteunregels strengere verenigbaarheidsvoorwaarden met betrekking tot de milieuvorwaarden voor de ondersteunde activiteit of het ondersteunde activum worden geformuleerd dan in deze richtsnoeren. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer staatssteun wordt verleend om bij te dragen tot een milieubeschermingsdoelstelling; in dat geval volstaat het niet om aan te tonen dat de activiteit of het activum het milieu niet ernstig schaadt en is een positieve bijdrage aan de milieubescherming vereist⁽⁷⁾.

In deze richtsnoeren wordt ook rekening gehouden met de doelstelling van het Sociaal Klimaatfonds om de lidstaten financiële steun te verlenen voor maatregelen en investeringen ter ondersteuning van kwetsbare huishoudens, micro-ondernemingen en vervoergebruikers die bijzonder worden getroffen door de opnemings van broeikasgasemissies van gebouwen en wegvervoer in het toepassingsgebied van Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad⁽⁸⁾ (de EU-ETS-richtlijn).

⁽¹⁾ Zoals vermeld in artikel 6, lid 1, punt l), en overweging 23 van de verordening inzake het Sociaal Klimaatfonds, worden nationale maatregelen die tijdelijke rechtstreekse inkomenssteun verlenen aan kwetsbare huishoudens en kwetsbare vervoergebruikers overeenkomstig artikel 4, lid 3, geacht een onbeduidend voorzienbaar effect te hebben op de milieudoelstellingen en moeten zij als zodanig worden geacht in overeenstemming te zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088 (PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13).

⁽³⁾ Artikel 6, lid 5, van de verordening inzake het Sociaal Klimaatfonds.

⁽⁴⁾ Zoals vermeld in overweging 40 van de verordening inzake het Sociaal Klimaatfonds, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat dergelijke steun in voorkomend geval in overeenstemming met de staatssteunregels van de Unie wordt verleend.

⁽⁵⁾ De aankoop door een lidstaat van op diesel rijdende reizigerstreinen met als doel deze beschikbaar te stellen aan een exploitant van openbare diensten in het kader van een openbaredienstcontract, zou bijvoorbeeld in overeenstemming kunnen zijn met de staatssteunregels, mits is voldaan aan de voorwaarden van Verordening (EG) nr. 1370/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 betreffende het openbaar personenvervoer per spoor en over de weg (PB L 315 van 3.12.2007, blz. 1) en ongeacht de kwalificatie “T21. Rollend materieel voor spoor- en tramlijnen dat niet emissievrij is of geen bimodale locomotief is” overeenkomstig de bijlage bij deze technische richtsnoeren.

⁽⁶⁾ Zo vereisen de richtsnoeren klimaat-, milieubeschermings- en energiesteun (CEEAG) dat ofwel infrastructuur voor het tanken van waterstof die met staatssteun wordt uitgerold of gemoderniseerd uitsluitend hernieuwbare of koolstofarme waterstof levert, ofwel dat de lidstaat op geloofwaardige wijze aantoont een traject te volgen richting de uitfasering van waterstof die niet hernieuwbaar of koolstofarm is tegen 2035. Dit verschilt van de bijlage bij deze richtsnoeren over vervoer, waarin de bouw en modernisering van tankstations voor waterstof in overeenstemming worden geacht met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”, ongeacht de koolstofintensiteit van de geleverde waterstof.

⁽⁸⁾ Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad (PB L 275 van 25.10.2003, blz. 32).

1. GEMEENSCHAPPELIJKE GRONDSLAGEN

1.1. Definitie van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” in het kader van het Sociaal Klimaatfonds en tijdige tenuitvoerlegging van deze richtsnoeren

Voor de toepassing van deze richtsnoeren moet het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” worden uitgelegd in de zin van artikel 17 van de taxonomieverordening. Dat artikel definieert wat “ernstige afbreuk” inhoudt voor de zes milieudoelstellingen die worden genoemd in artikel 9 van de taxonomieverordening.

Een activiteit of activum ⁽⁹⁾ wordt geacht ernstige afbreuk te doen aan:

- de mitigatie van klimaatverandering, indien die activiteit leidt tot aanzienlijke broeikasgasemissies;
- de aanpassing aan klimaatverandering, indien die activiteit leidt tot een toegenomen ongunstig effect van het huidige klimaat en het verwachte toekomstige klimaat op de activiteit zelf of op de mens, de natuur of activa;
- het duurzaam gebruik en de bescherming van water en mariene hulpbronnen, indien die activiteit schadelijk is voor de goede toestand of het goed ecologisch potentieel van waterlichamen, met inbegrip van oppervlaktewater en grondwater, of voor de goede milieutoestand van mariene wateren;
- de circulaire economie, met inbegrip van preventie en recycling van afval, indien die activiteit leidt tot aanzienlijke inefficiënties bij het gebruik van materialen of bij het directe of indirecte gebruik van natuurlijke hulpbronnen of tot een aanzienlijke toename van de productie, verbranding of verwijdering van afval, of indien de verwijdering van afval op lange termijn kan leiden tot aanzienlijke en langdurige schade aan het milieu;
- de preventie en bestrijding van verontreiniging, indien die activiteit leidt tot een aanzienlijke toename van emissies van verontreinigende stoffen in lucht, water of bodem;
- de bescherming en het herstel van de biodiversiteit en ecosystemen, indien die activiteit in aanzienlijke mate schadelijk is voor de goede staat en de veerkracht van ecosystemen, of schadelijk is voor de staat van instandhouding van habitats en soorten, met inbegrip van die welke van Uniebelang zijn.

Alleen activiteiten of activa die na beoordeling geen ernstige afbreuk blijken te doen aan een van deze zes milieudoelstellingen kunnen worden beschouwd als in overeenstemming met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”.

1.2. Verband tussen milieuwetgeving en het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”

Naleving van de toepasselijke EU- en nationale milieuwetgeving is een voorwaarde om ernstige afbreuk aan de zes milieudoelstellingen te voorkomen. Omwille van de eenvoud worden in deze richtsnoeren en de bijlagen daarom niet de toepasselijke EU-milieuwetgevingsvereisten herhaald. De richtsnoeren en de bijlagen bevatten beginselen en gerichte criteria die voortbouwen op de milieuwetgeving van de EU en deze waar nodig aanvullen om ervoor te zorgen dat een activiteit of activum geen ernstige afbreuk doet aan een van de in afdeling 1.1 genoemde doelstellingen. De toepassing van de in deze richtsnoeren uiteengezette beginselen en de in de bijlagen vermelde criteria moet in verhouding staan tot de ernst van de afbreuk gedaan door een activum of activiteit.

⁽⁹⁾ De verordening inzake het Sociaal Klimaatfonds verwijst naar maatregelen en investeringen die, uiteindelijk, activiteiten en activa ondersteunen. Daarom wordt in de richtsnoeren consequent verwezen naar activiteiten en activa.

Milieu-effectbeoordelingen (MEB), strategische milieubeoordelingen (SMB) en duurzaamheids- en klimaattoetsing kunnen op de volgende manieren worden gebruikt om de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” aan te tonen:

- Voor projecten waarvoor een MEB ⁽¹⁰⁾ vereist is overeenkomstig Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹¹⁾ (de MEB-richtlijn), kan aan de hand van de MEB-procedure en de conclusies over de milieueffecten van een project de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”, zoals uitgewerkt in afdeling 2, worden aangetoond;
- Voor projecten die worden uitgevoerd in het kader van plannen of programma's waarvoor een SMB ⁽¹²⁾ vereist is overeenkomstig Richtlijn 2001/42/EG ⁽¹³⁾ (de SMB-richtlijn), kunnen de procedures die ten behoeve van de SMB worden uitgevoerd, helpen de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”, zoals uitgewerkt in afdeling 2, aan te tonen. Om aan te tonen dat het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” wordt nageleefd, moet de effectbeoordeling in het kader van de SMB-procedure, met inbegrip van een zinvolle deelneming van het publiek aan de beslissingspraktijk ⁽¹⁴⁾, betrekking hebben op alle in artikel 9 van de taxonomieverordening vermelde milieudoelstellingen.
- De resultaten van de duurzaamheids- en klimaattoetsing ⁽¹⁵⁾, die vereist is krachtens Verordening (EU) 2021/523 van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁶⁾ (InvestEU-verordening), als bedoeld in Verordening (EU) 2021/1153 van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁷⁾ (verordening betreffende de Connecting Europe Facility) en relevant wordt geacht voor Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁸⁾ (verordening gemeenschappelijke bepalingen), kunnen helpen de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”, zoals uitgewerkt in afdeling 2, aan te tonen.

⁽¹⁰⁾ Volgens de MEB-richtlijn (Richtlijn 2011/92/EU) moeten grote bouw- of ontwikkelingsprojecten in de EU eerst worden beoordeeld op hun milieueffecten. Dit vindt plaats voordat het project van start kan gaan. De MEB-richtlijn is van toepassing op een breed scala aan openbare en private projecten, die zijn omschreven in de bijlagen I en II bij de richtlijn:

- een verplichte MEB (bijlage I): alle in bijlage I vermelde projecten (bijvoorbeeld langeafstandsspoorlijnen of autosnelwegen) worden geacht aanzienlijke milieueffecten te hebben en vereisen derhalve een MEB; of
- een MEB naar keuze van de lidstaten op basis van screening (bijlage II): voor de in bijlage II vermelde projecten (bijvoorbeeld stads- of industriële ontwikkelingsprojecten, wegen, toeristische ontwikkeling en werken inzake kanalisering en ter beperking van overstromingen) moeten de nationale autoriteiten bepalen of voor het project een MEB moet worden uitgevoerd. Deze beslissing wordt genomen via de “screeningprocedure”, die de effecten van projecten beoordeelt op basis van drempelwaarden/criteria of een onderzoek per geval. Daartoe moeten de nationale autoriteiten rekening houden met de criteria van bijlage III bij de MEB-richtlijn en met de door de opdrachtgever verstrekte informatie op basis van bijlage II.A.

⁽¹¹⁾ Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (cofinitie) (PB L 26 van 28.1.2012, blz. 1).

⁽¹²⁾ De SMB-richtlijn is een milieubeoordeling voor plannen en programma's die aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben (bv. voor plannen en programma's die betrekking hebben op landgebruik, vervoer, energie, afval en landbouw). Om te beslissen of een plan en programma onder het toepassingsgebied van de SMB-richtlijn valt, moet aan de volgende vier criteria worden voldaan:

- het wordt door een instantie op nationaal, regionaal of lokaal niveau opgesteld of vastgesteld;
- het is door wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen voorgeschreven;
- het is opgesteld voor een van de in artikel 3, lid 2, punt a), van de SMB-richtlijn opgesomde sectoren;
- het vormt het kader voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor de in de bijlagen I en II bij de MEB-richtlijn genoemde projecten.

⁽¹³⁾ Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (PB L 197 van 21.7.2001, blz. 30).

⁽¹⁴⁾ Dit houdt in dat het publiek tijdig en effectief de gelegenheid krijgt om zich binnen een passende termijn uit te spreken over het ontwerpplan of -programma en het bijbehorende milieuvorslag, voordat het plan of programma wordt goedgekeurd of aan de wetgevingsprocedure wordt onderworpen (artikel 6, lid 2, van de SMB-richtlijn).

⁽¹⁵⁾ Mededeling van de Commissie — Technische richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027 (PB C 373 van 16.9.2021, blz. 1).

⁽¹⁶⁾ Verordening (EU) 2021/523 van het Europees Parlement en de Raad van 24 maart 2021 tot vaststelling van het InvestEU-programma en tot wijziging van Verordening (EU) 2015/1017 (PB L 107 van 26.3.2021, blz. 30).

⁽¹⁷⁾ Verordening (EU) 2021/1153 van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2021 tot vaststelling van de Connecting Europe Facility en tot intrekking van Verordeningen (EU) nr. 1316/2013 en (EU) nr. 283/2014 (PB L 249 van 14.7.2021, blz. 38).

⁽¹⁸⁾ Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159).

De MEB en de SMB kunnen helpen om te beoordelen of ernstige afbreuk aan een van de zes milieudoelstellingen waarschijnlijk is, en om aan te tonen dat het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” wordt nageleefd. Krachtens de MEB- en SMB-richtlijnen moeten de betrokken autoriteiten rekening houden met de resultaten van de MEB en de SMB. Zij kunnen echter nog steeds besluiten een project of een maatregel uit te voeren die ernstige afbreuk doet. De in afdeling 2 beschreven beoordeling van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vereist daarentegen dat de maatregelen en investeringen die ernstige afbreuk zouden doen aan een of meer van de zes milieudoelstellingen, uit de sociale klimaatplannen worden verwijderd.

Aangezien de eerbiediging van de EU-milieuwetgeving een voorwaarde is voor de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”, kan de EU-begroting geen activiteiten of activa financieren waarvan de wettigheid of regelmatigheid rechtstreeks wordt beïnvloed door een besluit van de Commissie om een met redenen omkleed advies uit te brengen overeenkomstig de inbreukprocedure van artikel 258 VWEU. Indien een activiteit of activum wordt beïnvloed door een besluit van de Commissie om een met redenen omkleed advies uit te brengen, moeten zij nog steeds worden geacht in overeenstemming te zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”, mits zij zelf aan de toepasselijke EU-wetgeving voldoen. Een nieuw gebouw zou bijvoorbeeld onder het toepassingsgebied van de MEB-richtlijn kunnen vallen, terwijl de lidstaat waar de bouw plaatsvindt, de richtlijn mogelijk onjuist heeft omgezet. In deze situatie moet de lidstaat ervoor zorgen dat het project voldoet aan de MEB-richtlijn als voorwaarde om de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” aan te tonen.

De opname in een sociaal klimaatplan van activiteiten of activa die worden beïnvloed door eerdere stappen die op grond van artikel 258 VWEU zijn genomen (d.w.z. een aanmaningsbrief of lopend onderzoek), laat eventuele verdere stappen die de Commissie onderneemt in het kader van de inbreukprocedure, zoals gedefinieerd in het Verdrag, onverlet. De activiteiten of activa blijven onderworpen aan de criteria inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” in de sectorspecifieke bijlagen bij deze richtsnoeren of, indien zij niet zijn opgenomen in de sectorspecifieke bijlagen, aan de beoordeling in het kader van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”, die wordt beschreven in afdeling 2.2 van deze richtsnoeren.

Activiteiten of activa die gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden en afhankelijk zijn van compenserende maatregelen in het kader van artikel 6, lid 4, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad ⁽¹⁹⁾ (de “habitatrichtlijn”), kunnen in overeenstemming zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” zijn mits de compenserende maatregelen nettobiodiversiteitswinst ⁽²⁰⁾ opleveren, een lokale band met het project hebben ⁽²¹⁾ en robuuste en transparante monitoringsystemen omvatten ⁽²²⁾.

1.3. Richtsnoeren in het kader van het Sociaal Klimaatfonds

Voor de toepassing van deze richtsnoeren worden activiteiten en activa geacht in overeenstemming te zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” als zij aan de volgende leidende beginselen voldoen: er wordt rekening gehouden met levenscycluseffecten (1.3.1); er wordt rekening gehouden met directe en indirecte effecten (1.3.2); lock-in-effecten worden voorkomen (1.3.3); de beste beschikbare niveaus van milieu- en klimaatprestaties worden vastgesteld (1.3.4); de samenhang met de overkoepelende klimaat- en milieudoelstellingen in de EU-wetgeving wordt gewaarborgd (1.3.5). Belangrijk is dat erop wordt toegezien dat de toepassing van de criteria inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” evenredig is in die zin dat alleen ernstige afbreuk wordt vermeden.

⁽¹⁹⁾ Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7). Nadere specificaties over de interpretatie van artikel 6, lid 4, van de habitatrichtlijn zijn vastgelegd in de mededeling van de Commissie, Beoordeling van plannen en projecten met betrekking tot Natura 2000-gebieden — Methodologische richtsnoeren inzake de bepalingen van artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (92/43/EEG) (PB C 437 van 28.10.2021, blz. 1).

⁽²⁰⁾ Een meetbaar positief effect (“nettowinst”) op het gebied van de biodiversiteit in vergelijking met de situatie vóór de ontwikkeling van het project. De specifieke compensatieverhouding voor elk project wordt per geval vastgesteld, in navolging van de mededeling van de Commissie Beoordeling van plannen en projecten met betrekking tot Natura 2000-gebieden — Methodologische richtsnoeren inzake de bepalingen van artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (92/43/EEG) (PB C 437 van 28.10.2021, blz. 1).

⁽²¹⁾ Het voor compensatie gekozen gebied moet zich binnen de betrokken lidstaat bevinden in dezelfde biogeografische regio (voor in het kader van de habitatrichtlijn aangewezen gebieden) of, voor vogelsoorten, in hetzelfde verspreidingsgebied, op dezelfde migratieroute of in hetzelfde overwinteringsgebied (voor in het kader van de vogelrichtlijn aangewezen gebieden). Marktaandeelers kunnen niet bijdragen aan een mondiaal compensatiefonds dat niet zou zorgen voor concrete, doeltreffende en meetbare maatregelen in verband met de getroffen biogeografische regio.

⁽²²⁾ Op de uitvoering van compenserende maatregelen moet toezicht worden gehouden door opgeleide wetenschappers, op basis van een methode voor de beoordeling van de vooruitgang en de resultaten, die openlijk aan het publiek en de betrokken autoriteiten moet worden meegedeeld. Het toezicht moet gedurende de gehele looptijd van het project plaatsvinden.

Deze beginselen vormen de basis voor de criteria in de sectorspecifieke bijlagen bij deze richtsnoeren (afdeling 2.1) en zijn ook van toepassing op activiteiten en activa die niet onder deze bijlagen vallen (afdeling 2.2). Deze beginselen zijn in overeenstemming met de vereisten van de EU-taxonomie (afdeling 2.3) en de specifieke voorwaarden die worden toegelicht in afdeling 2.4. Ten slotte zijn zij ook van toepassing op maatregelen die verder gaan dan investeringen (afdeling 2.5).

1.3.1. Levenscyclus effecten

De milieueffecten gedurende de gehele levenscyclus van de activiteit of het activum moeten in aanmerking worden genomen. Op basis van artikel 17 van de taxonomieverordening moet "ernstige afbreuk" in het kader van deze richtsnoeren worden beoordeeld door rekening te houden met de milieueffecten van de activiteit of het activum zelf en de milieueffecten gedurende de hele levenscyclus van de producten en diensten die door die activiteit worden geleverd, met name door te kijken naar de productie, het gebruik en het einde van de levensduur van die producten en diensten.

Voor de toepassing van deze richtsnoeren volstaat het om levenscyclusovertellingen te hanteren in plaats van een volledige levenscyclusbepoordeling uit te voeren. In de praktijk betekent dit dat geen volledige (attributie of consequentie) levenscyclusanalyses vereist zijn (waarin bv. wordt gekeken naar de indirecte milieueffecten van technologische, economische of maatschappelijke veranderingen als gevolg van de activiteit of het activum). Indien nodig en van toepassing kan echter gebruik worden gemaakt van bewijsmateriaal uit bestaande levenscyclusanalyses of levenscyclusbepoordelingen⁽²³⁾. Het toepassingsgebied van de beoordeling op het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" moet alle fasen van de levenscyclus, zoals de productie of bouw, het gebruik en het einde van de levensduur, omvatten — waar ook de meeste "afbreuk" valt te verwachten.

Dat er naar levenscyclus effecten wordt gekeken verklaart bijvoorbeeld de opname, voor meerdere maatregelen die worden beschreven in de sectorspecifieke bijlagen (bv. B3.1, B4.1, T17), van criteria die vereisen dat een bepaald deel van het geproduceerde niet-gevaarlijke bouw- en sloopafval wordt voorbereid voor hergebruik of recycling. Dit is gebaseerd op wetenschappelijke analyses die, vanuit een levenscyclusperspectief, de milieuvoordelen aantonen van de voorbereiding van afval voor hergebruik of recycling in plaats van andere alternatieven voor afvalbeheer, zoals verbranding en storten.

1.3.2. Directe en indirecte effecten

Er moet rekening worden gehouden met zowel de *directe* als de *indirecte* effecten van een activiteit of activum⁽²⁴⁾. Directe effecten zijn effecten van de activiteiten of activa op projectniveau (bv. de bouw van een gebouw) of op systeemniveau (bv. het spoorwegnet of openbaar vervoersysteem) die zich voordoen wanneer het project wordt uitgevoerd. Indirecte effecten zijn effecten die zich buiten die projecten of systemen voordoen en die pas na de uitvoering hun beslag kunnen krijgen, maar redelijkerwijs voorzienbaar en relevant zijn.

In de sectorspecifieke bijlagen vereisen de criteria inzake het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" voor de bescherming en het herstel van biodiversiteit en ecosystemen in het kader van maatregel B4.1, "Burgerlijke en utiliteitsbouw", bijvoorbeeld dat het nieuwe gebouw de mitigatieladder volgt door:

- ten eerste, ruimtebeslag en grondgebruik, verlies van stedelijke groene ruimten en bodemafdekking door middel van het projectontwerp te minimaliseren, bijvoorbeeld door bestaande bouwruimte efficiënter te gebruiken om hoogwaardige huisvesting te bieden, leegstaande, onderbenutte of ongebruikte gebieden opnieuw te activeren en prioriteit te geven aan het gebruik van brownfieldterrein boven greenfieldterrein, recycling van land en op de natuur gebaseerde oplossingen;
- ten tweede, mitigatiemaatregelen vast te stellen, bijvoorbeeld de integratie van groene infrastructuur, het gebruik van inheemse soorten, permeabele materialen of andere maatregelen om de waterinfiltratie te verbeteren;
- ten derde, als laatste redmiddel en in het geval van resteffecten die niet kunnen worden beperkt, herstelmaatregelen uit te voeren om het verlies van stedelijke groene ruimten en ecosystemendiensten te compenseren. Herstelmaatregelen moeten lokaal worden uitgevoerd en ten minste dezelfde ecologische waarde genereren.

⁽²³⁾ Zoals de levenscyclusanalyses/levenscyclusbepoordeling van het milieubeheer- en milieuauditsysteem (Verordening (EG) nr. 1221/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 inzake de vrijwillige deelneming van organisaties aan een communautair milieubeheer- en milieuauditsysteem (EMAS) (PB L 342 van 22.12.2009, blz. 1).

⁽²⁴⁾ Deze benadering sluit aan bij artikel 17 ("Ernstige afbreuk aan milieudoelstellingen") van de taxonomieverordening, dat verlangt dat rekening wordt gehouden met de milieueffecten gedurende de levenscyclus van de producten en diensten die die activiteit oplevert.

De criteria inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” combineren daarom maatregelen om zowel de directe (bv. het minimaliseren van ruimtebeslag en landgebruik, het verlies van stedelijke groene gebieden en bodemafdekking) als de indirecte effecten aan te pakken (bv. door maatregelen vast te stellen om de waterinfiltratie te verbeteren en de potentiële effecten van het gebouw op de hydrologische cyclus te verminderen, zoals meer afstroming en minder infiltratie).

1.3.3. Lock-in-effecten voorkomen

Activiteiten en activa die in overeenstemming zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” mogen niet leiden tot lock-in-effecten die onverenigbaar zijn met de klimaatdoelstellingen van de EU (bv. koolstofafhankelijkheid in verband met het gebruik van fossiele brandstoffen) of effecten die de milieudoelstellingen op lange termijn ondermijnen, rekening houdend met de economische levensduur van die activiteiten of activa.

In de sectorspecifieke bijlagen wordt bijvoorbeeld verklaard waarom maatregel B8.3 “Uitrusting die uitsluitend op fossiele brandstoffen werkt, met inbegrip van de installatie van op zichzelf staande ketels” als niet in overeenstemming met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” wordt beschouwd.

1.3.4. Beste beschikbare niveaus van milieu- en klimaatprestaties

Voor economische activiteiten of activa waarvoor er een technologisch en economisch haalbaar alternatief is met geringe milieu- en/of klimateffecten en/of een hoge klimaatveerkracht, moet de beoordeling van de negatieve milieu- en/of klimateffecten en/of de lage klimaatveerkracht van elke activiteit of elk activum worden uitgevoerd door na te gaan of het in absolute termen ernstige afbreuk doet. Deze benadering houdt in dat rekening wordt gehouden met de milieu- en/of klimateffecten en/of klimaatveerkracht van de activiteit of activa, afgezet tegen een situatie zonder negatieve milieu- en/of klimateffecten en/of geen verandering in de klimaatveerkracht. Het effect wordt niet beoordeeld ten opzichte van het effect van een andere bestaande of overwogen activiteit die de betrokken activiteit of het betrokken activum zou vervangen.

Voor activ⁽²⁵⁾iteiten en activa waarvoor geen technologisch en economisch haalbaar alternatief beschikbaar is met geringe milieu- en/of klimateffecten en/of een hoge klimaatbestendigheid, moet naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” worden aangetoond door de beste beschikbare niveaus van milieu- en/of klimaatprestaties in die sector te hanteren.

De criteria inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” voor verschillende maatregelen in de bijlage over vervoer illustreren de toepassing van dit beginsel.

- In maatregel T11, “Motorvoertuigen die op fossiele brandstoffen rijden”, wordt gesteld dat mobiele activa “die uitsluitend op fossiele brandstoffen kunnen rijden” worden geacht niet in overeenstemming te zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”. Voor deze producten is het door de effectbeoordeling in absolute zin mogelijk om zelfs de meest efficiënte voertuigen die op fossiele brandstoffen rijden, als niet in overeenstemming met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” te beschouwen. Dit komt doordat er technologisch en economisch haalbare alternatieven met geringe milieu- en/of klimateffecten bestaan, die ook in de bijlage zijn opgenomen (bv. emissievrije voertuigen in verschillende categorieën).
- In maatregel T11 worden echter ook uitzonderingen vermeld, die als maatregelen in de bijlage zijn opgenomen (bv. T9, T10). In deze uitzonderingen worden emissiearme voertuigen van verschillende categorieën als overeenkomstig het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” beschouwd “wanneer emissievrije voertuigen geen betaalbare of uitvoerbare oplossing zijn”.

⁽²⁵⁾ In voorkomend geval kan bij de vaststelling van de beste beschikbare niveaus van milieu- en/of klimaatprestaties binnen een sector rekening worden gehouden met de specifieke situatie van kleine eilanden en ultraperifere gebieden.

1.3.5. Overeenstemming met de overkoepelende klimaat- en milieudoelstellingen in de EU-wetgeving

De ondersteunde activiteiten of activa moeten in overeenstemming zijn met de overkoepelende klimaat- en milieudoelstellingen die in de EU-wetgeving zijn vastgelegd. Dit houdt in dat zij moeten stroken met de EU-doelstellingen inzake klimaatneutraliteit en aanpassing aan klimaatverandering ⁽²⁶⁾ en met de doelstellingen van de EU-milieuwetgeving ⁽²⁷⁾.

Dit beginsel verklaart bijvoorbeeld waarom de sectorspecifieke bijlagen geen criteria inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” voor mitigatie van klimaatverandering bevatten voor verschillende activiteiten die in overeenstemming worden geacht met de EU-doelstellingen inzake klimaatneutraliteit, zoals T18, “Emissievrij rollend materieel voor spoor-, metro- of tramlijnen, met inbegrip van de onderdelen daarvan”, of E3, “Opwekking van energie of warmtekrachtkoppeling van warmte/koude en elektriciteit uit zonne-energiesystemen of fotovoltaïsche thermische hybride zonnecollectoren in de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie”.

2. TOEPASSING VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GRONDSLAGEN

Naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” kan op verschillende alternatieve manieren worden bereikt:

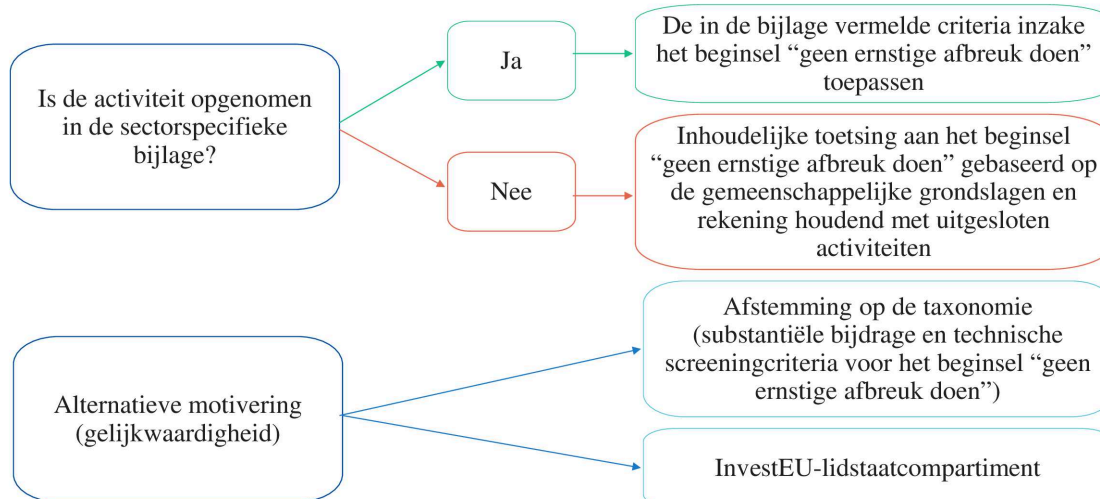
- Activiteiten en activa die zijn opgenomen in de sectorspecifieke bijlagen (2.1) moeten voldoen aan de beschrijving en de criteria inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”.
- Activiteiten en activa die niet zijn opgenomen in de sectorspecifieke bijlagen (2.2), moeten voldoen aan het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” door aan te tonen dat de leidende beginselen worden nageleefd en door in voorkomend geval gebruik te maken van de lijst van uitgesloten activiteiten en activa in de sectorspecifieke bijlagen.
- Met activiteiten, al dan niet in een sectorspecifieke bijlage, kan worden aangetoond dat aan het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan door te laten zien dat zij in overeenstemming zijn met de technische screeningcriteria van de EU-taxonomie voor een substantiële bijdrage en voor het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”, indien van toepassing (2.3).
- Financiële producten die in het kader van het InvestEU-lidstaatscompartiment worden uitgevoerd, moeten aan specifieke voorwaarden voldoen (2.4).
- De toepassing van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” op maatregelen die verder gaan dan investeringen, wordt behandeld in een specifieke afdeling (2.5).

⁽²⁶⁾ Zoals vastgelegd in Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999 (“Europese klimaatwet”) (PB L 243 van 9.7.2021, blz. 1) blz. 1), in het geval van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” wat betreft de doelstellingen op het gebied van mitigatie van klimaatverandering en aanpassing aan klimaatverandering.

⁽²⁷⁾ Zie bijvoorbeeld Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1) (“kaderrichtlijn water”), Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3) (“kaderrichtlijn afvalstoffen”), Verordening (EU) 2024/1991 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2024 inzake natuurherstel en tot wijziging van Verordening (EU) 2022/869, (PB L, 2024/1991, 29.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj>) (“verordening natuurherstel”).

Onderstaande beslisboom moet in aanmerking worden genomen voor elke maatregel of investering die onder het sociale klimaatplan valt.

Toepassing van de gemeenschappelijke grondslagen

1

Voor alle benaderingen moeten, indien relevant, specifieke voorwaarden inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” worden opgenomen in de mijlpalen en streefcijfers met betrekking tot de maatregel of investering om de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” te waarborgen, in overeenstemming met de richtsnoeren van het Sociaal Klimaatfonds voor de sociale klimaatplannen (C/2025/1597).

2.1. Wanneer een activiteit of activum is opgenomen in een sectorspecifieke bijlage

In de sectorspecifieke bijlagen bij deze richtsnoeren worden de potentiële activiteiten of activa beschreven (dit is geen uitputtende lijst) die onder het toepassingsgebied van het Sociaal Klimaatfonds vallen, en worden, indien relevant, de criteria inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vermeld die moeten worden toegepast om aan dit beginsel te voldoen. In de sectorspecifieke bijlagen worden de gemeenschappelijke grondslagen van afdeling 1 toegepast, met name de leidende beginselen. De bijlagen bieden illustratief bewijs dat kan worden gebruikt om de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” aan te tonen. De bijlagen bevatten drie categorieën activiteiten.

- **Activiteiten en activa zonder extra voorwaarden inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”.** Activiteiten of activa die van nature als conform worden beschouwd, of die een laag, verwaarloosbaar of geen effectief of voorzienbaar effect hebben op de zes milieudoelstellingen van de taxonomieverordening, hoeven uitsluitend aan de activiteits- of activumbeschrijving in de bijlage te voldoen om het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” na te leven. In de sectorspecifieke bijlagen voor die activiteiten of activa worden geen aanvullende criteria inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgesteld en de naleving van de EU-wetgeving, indien van toepassing, waarborgt de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” voor de zes milieudoelstellingen. Dit geldt bijvoorbeeld voor activiteiten of activa met zeer geringe of verwaarloosbare milieueffecten, die van nature een laag risico voor het milieu inhouden, zoals sommige sociale en onderwijsactiviteiten. Voor sommige activiteiten of activa met een zeer geringe of verwaarloosbare milieuvoetafdruk kunnen gerelateerde activiteiten nodig zijn die mogelijk wel een milieuvoetafdruk hebben. In dergelijke gevallen moeten de voorwaarden inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” die verband houden met de activiteit die een milieuvoetafdruk heeft, van toepassing zijn (zie de onderstaande categorieën). Als voor de uitvoering van een bewustmakingscampagne (met geringe of verwaarloosbare milieueffecten) bijvoorbeeld een voertuig moet worden gekocht, moet de aankoop van het voertuig voldoen aan de criteria inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” die zijn uiteengezet in de bijlage over vervoer voor de desbetreffende activiteit.
- **Activiteiten en activa met voorwaarden inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”.** Deze categorie omvat activa of activiteiten waarvan kan worden verwacht dat zij ernstige afbreuk doen aan een of meer milieudoelstellingen als niet aan de criteria inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” wordt voldaan. Voor de overige milieudoelstellingen zonder voorwaarden inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” wordt de EU-wetgeving toereikend geacht om naleving van dit beginsel te waarborgen. Om ervoor te zorgen dat die activiteiten en activa in overeenstemming zijn met de gemeenschappelijke grondslagen (afdeling 1), moet aan de criteria inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” worden voldaan. Deze criteria en de mogelijke begeleidende maatregelen zijn opgenomen in de sectorspecifieke bijlagen bij deze richtsnoeren.

- **Uitgesloten activiteiten en activa.** De activa of activiteiten die geacht worden ernstige afbreuk te doen aan een van de zes milieudoelstellingen van de taxonomieverordening, mogen niet worden geacht in overeenstemming te zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”. Deze activiteiten of activa worden geacht lock-in-effecten te veroorzaken of een effect te hebben dat niet strookt met de klimaat- en milieudoelstellingen van de EU (zie 1.3.3).

Afhankelijk van de maatregel of investering en het besluit van de Commissie over het respectieve plan verwacht de Commissie dat het grootste deel van haar verificatie in de eerste mijlpaal of doelstelling zal worden uitgevoerd ⁽²⁸⁾. De sectorspecifieke bijlagen bevatten waar nodig ook een indicatieve lijst van bewijsstukken voor elk criterium inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” om de naleving van het beginsel aan te tonen. Dit is echter niet verplicht, aangezien de begunstigde de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” kan aantonen door vergelijkbare of gelijkwaardige bewijsstukken te verstrekken, waaronder de resultaten van een MEB, SMB of de klimaat-/duurzaamheids-toetsing (zie afdeling 1.2), mits hij daadwerkelijk aantoont dat het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” wordt nageleefd.

2.2. Activiteiten en activa die niet in een sectorspecifieke bijlage zijn opgenomen

Activiteiten die niet in de sectorspecifieke bijlagen zijn opgenomen, moeten voldoen aan de gemeenschappelijke grondslagen van afdeling 1.

In de praktijk moeten de lidstaten de naleving aantonen door bij de indiening van hun sociale klimaatplannen een beoordeling van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” te verstrekken aan de hand van de structuur in tabel 1. Ten eerste moet de beoordeling bevestigen dat de activiteiten of activa niet zijn opgenomen in de lijst van uitgesloten activiteiten en activa van de sectorspecifieke bijlagen. Ten tweede moet de beoordeling leiden tot de conclusie dat er geen ernstige afbreuk wordt gedaan aan een van de milieudoelstellingen in de centrale kolom en moet de redenering in de derde kolom worden toegelicht en gemotiveerd. Om ervoor te zorgen dat activiteiten en activa in overeenstemming zijn met de gemeenschappelijke grondslagen in afdeling 1, kunnen de lidstaten gebruikmaken van begeleidende maatregelen en investeringen.

Indien nodig moeten nadere analyses en/of bewijsstukken worden verstrekt ter onderbouwing van de antwoorden op de lijst van vragen in de tabel ⁽²⁹⁾. Indien het ontbreken van ernstige afbreuk niet kan worden gemotiveerd en door de Commissie geverifieerd, kunnen de activiteiten of activa niet worden geacht in overeenstemming te zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”.

Tabel 1

Controlelijst voor de beoordeling van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”

Vraag	Ja/Nee	Motivering van het ontbreken van ernstige afbreuk, rekening houdend met de in afdeling 1 uiteengezette grondslagen.
<i>Uitgesloten activiteiten en activa:</i> Is de activiteit of het activum vermeld in de lijst van uitgesloten activiteiten en activa van een sectorspecifieke bijlage?		<i>Als het antwoord “ja” is, zou deze maatregel niet worden geacht in overeenstemming te zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” in het kader van het Sociaal Klimaatfonds.</i>
<i>Mitigatie van klimaatverandering:</i> Is de verwachting dat de activiteit of het activum tot aanzienlijke broeikasgasemissies leidt?		
<i>Aanpassing aan klimaatverandering:</i> Is de verwachting dat de activiteit of het activum leidt tot een toegenomen ongunstig effect van het huidige klimaat en het verwachte toekomstige klimaat op de activiteit zelf of op de mens, de natuur of activa?		

⁽²⁸⁾ Zie de nadere toelichting voor informatie over hoe de voorwaarden inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” worden beoordeeld in de richtsnoeren voor het sociale klimaatplan (PB C, C/2025/1597, 25.3.2025, ELI: C/2025/1597/oj).

⁽²⁹⁾ Dit proces bouwt voort op het proces dat in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit wordt gebruikt, zoals beschreven in de mededeling van de Commissie, Technische richtsnoeren over de toepassing van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen aan” in het kader van de verordening betreffende de faciliteit voor herstel en veerkracht (PB C, C/2023/111, 11.1.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/111/oj>).

Vraag	Ja/Nee	Motivering van het ontbreken van ernstige afbreuk, rekening houdend met de in afdeling 1 uiteengezette grondslagen.
<i>Duurzaam gebruik en bescherming van water en mariene hulpbronnen:</i> Is de verwachting dat de activiteit of het activum schadelijk zal zijn voor: i) de goede toestand of het goede ecologisch potentieel van waterlichamen, met inbegrip van oppervlaktewater en grondwater; of ii) de goede milieutoestand van mariene wateren?		
<i>Transitie naar een circulaire economie, met inbegrip van preventie en recycling van afval:</i> Is de verwachting dat de activiteit of het activum: i) in aanzienlijke mate schadelijk zal zijn voor de goede staat en de veerkracht van ecosystemen? of ii) leidt tot aanzienlijke inefficiënties bij het directe of indirecte gebruik van natuurlijke hulpbronnen ⁽¹⁾ in enig stadium van de levenscyclus ervan die niet door passende maatregelen tot een minimum kunnen worden beperkt; of iii) aanzienlijke en langdurige schade aan het milieu veroorzaakt wat betreft de circulaire economie ⁽²⁾ ?		
<i>Preventie en bestrijding van verontreiniging:</i> Is de verwachting dat de activiteit of het activum tot een aanzienlijke toename zal leiden van emissies van verontreinigende stoffen ⁽³⁾ in lucht, water of bodem?		
<i>Bescherming en herstel van de biodiversiteit en ecosystemen:</i> Is de verwachting dat de activiteit of het activum: i) in aanzienlijke mate schadelijk zal zijn voor de goede staat ⁽⁴⁾ en de veerkracht van ecosystemen; of ii) schadelijk zal zijn voor de staat van instandhouding van habitats en soorten, met inbegrip van die welke van Uniebelang zijn?		

⁽¹⁾ Natuurlijke hulpbronnen omvatten energie, materialen, metalen, biomassa, lucht en land.

⁽²⁾ Zie, voor meer informatie over de doelstelling wat betreft de circulaire economie, overweging 27 bij de taxonomieverordening.

⁽³⁾ Met een "verontreinigende stof" wordt bedoeld "een stof, trilling, warmte, geluid, licht of andere contaminant in lucht, water of bodem die de gezondheid van de mens of het milieu kan aantasten", zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 10, van de taxonomieverordening.

⁽⁴⁾ Overeenkomstig artikel 2, punt 16, van de taxonomieverordening wordt met een ecosysteem in "goede staat" bedoeld "een ecosysteem dat in goede fysische, chemische en biologische staat of van goede fysische, chemische en biologische kwaliteit is en een zelfreproducerend of zelfherstellend vermogen heeft, waarin de soortensamenstelling, de ecosysteemstructuur en de ecologische functies niet worden verzwakt".

De motivering kan bijvoorbeeld gebaseerd zijn op een van de volgende referenties:

- de activiteit of het activum heeft van nature geen of een onbeduidend voorzienbaar schadelijk effect op de milieudoelstelling volgens de in afdeling 1.3 vermelde leidende beginselen, en wordt als zodanig geacht in overeenstemming te zijn met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" voor die doelstelling;
- de activiteit of het activum wordt getraceerd, en ondersteunt een klimaatveranderings- of milieudoelstelling met een coëfficiënt van 100 % ⁽³⁰⁾, en wordt daarom geacht in overeenstemming te zijn met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" voor de betreffende doelstelling;

⁽³⁰⁾ Daartoe moet de in bijlage I bij Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad bepaalde methode worden gebruikt om toezicht te houden op de uitgaven van het Sociaal Klimaatfonds (overweging 23 van de verordening inzake het Sociaal Klimaatfonds).

- c) de activiteit voldoet aan de technische screeningcriteria die zijn vastgesteld in de gedelegeerde verordeningen tot aanvulling van de taxonomieverordening voor een “aanzienlijke bijdrage” aan een van de zes milieudoelstellingen, en wordt als zodanig geacht in overeenstemming te zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” in het kader van het Sociaal Klimaatfonds voor de desbetreffende doelstelling;
- d) de resultaten van MEB- of SMB-beoordeling en de duurzaamheids- of klimaattoetsing zoals gespecificeerd in afdeling 1.2.

De bovenstaande motiveringen kunnen worden gebruikt voor een of meer doelstellingen, naargelang het geval. Als zij niet alle doelstellingen bestrijken, moet voor de andere doelstellingen een andere motivering voor de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” worden verstrekt.

2.3. Activiteiten die zijn afgestemd op de technische screeningcriteria voor de substantiële bijdrage in het kader van de EU-taxonomie en het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”

Voor de toepassing van deze richtsnoeren wordt een activiteit geacht in overeenstemming te zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” in het kader van het Sociaal Klimaatfonds indien zij voldoet aan de technische screeningcriteria voor een substantiële bijdrage en geen ernstige afbreuk doet in het kader van een gedelegeerde taxonomieverordening ⁽³¹⁾ op grond van de volgende artikelen van die verordening ⁽³²⁾: artikel 10, lid 3, voor mitigatie van klimaatverandering, artikel 11, lid 3, voor adaptatie (aanpassing) aan klimaatverandering, artikel 12, lid 2, voor duurzaam gebruik en bescherming van water en mariene hulpbronnen, artikel 13, lid 2, voor de transitie naar een circulaire economie, artikel 14, lid 2, voor preventie en bestrijding van verontreiniging, en artikel 15, lid 2, voor de bescherming en het herstel van de biodiversiteit en ecosystemen.

2.4. Financiële producten uitgevoerd in het kader van het InvestEU-lidstaatcompartiment

Met betrekking tot de in het lidstaatcompartiment uitgevoerde financiële producten, overeenkomstig de relevante bepalingen van de InvestEU-verordening als bedoeld in artikel 11, lid 4, van de verordening inzake het Sociaal Klimaatfonds, acht de Commissie de toepassing van de technische richtsnoeren voor duurzaamheidstoetsing voor het InvestEU-fonds (2021/C 280/01), in combinatie met de toepassing van het relevante beleid van de uitvoerende partners met betrekking tot de uitvoering van het InvestEU-fonds (met name de routekaart voor 2021-2025 van de klimaatbank van de EIB-groep en het ecologische en sociale beleid van 2019 en de methode voor de bepaling van de afstemming op het Parijs-akkoord van de EBWO), toereikend om overeenkomstig artikel 7, lid 3, van de verordening inzake het Sociaal Klimaatfonds aan te tonen dat er geen ernstige afbreuk wordt gedaan.

Garantieovereenkomsten voor andere uitvoerende partners dan de EIB-groep en de EBWO moeten in voorkomende gevallen zijn afgestemd op de technische screeningcriteria van de gedelegeerde taxonomieverordeningen voor de desbetreffende milieudoelstelling, of moeten criteria hebben die vergelijkbaar zijn met het hierboven vermelde beleid van de EIB-groep of moeten de algemene bepalingen van de technische richtsnoeren over “geen ernstige afbreuk doen” voor het Sociaal Klimaatfonds toepassen.

2.5. Onderscheid tussen maatregelen en investeringen die worden ondersteund door het Sociaal Klimaatfonds

Overeenkomstig hun definitie in de richtsnoeren voor het sociale klimaatplan hebben maatregelen specifieke kenmerken ten opzichte van investeringen. Voor sommige maatregelen kan het moeilijker zijn om het directe en primaire indirecte effect ervan te kwantificeren. Aan de ene kant dragen maatregelen in bepaalde sectoren (bv. huisvesting, vervoer en energie) weliswaar het potentieel in zich van een aanzienlijke bijdrage tot de groene transitie, maar zij kunnen echter ook, afhankelijk van de vormgeving, een risico inhouden dat ernstig afbreuk wordt gedaan aan een aantal milieudoelstellingen. Aan de andere kant zullen maatregelen in andere sectoren (bv. voorlichtings-, onderwijs-, bewustmakings- en adviesactiviteiten, toegankelijkheid voor gehandicapten) waarschijnlijk een beperkt risico op milieuschade inhouden, ongeacht hun potentiële bijdrage aan de groene transitie.

⁽³¹⁾ Gedelegeerde Verordening (EU) 2021/2139 van 4 juni 2021 (PB L 442 van 9.12.2021, blz. 1) (gedelegeerde verordening klimaat) en Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/2486 van 27 juni 2023 (PB L, 2023/2486, 21.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/2486/oj (gedelegeerde verordening milieu)).

⁽³²⁾ Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088, (PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj> (taxonomieverordening)).

Daarom moet het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” per geval worden toegepast op maatregelen die worden gefinancierd door het Sociaal Klimaatfonds, in overeenstemming met deze richtsnoeren. Wanneer een maatregel het verwachte effect van een aan het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” onderworpen activiteit/activum kan repliceren (bv. de invoering van een fiscale stimulans voor de aankoop van elektrische voertuigen), moeten de sectorale bijlagen van toepassing zijn (zie afdeling 2.1). Als de maatregel niet worden behandeld in de sectorspecifieke bijlagen, moet de tabel in afdeling 2.2 worden ingevuld, zelfs als de maatregel naar verwachting geen ernstige afbreuk zal doen. Het is ook altijd mogelijk om de criteria van de EU-taxonomie toe te passen in overeenstemming met afdeling 2.3.

Gebouwen en opwekking en opslag van hernieuwbare energie

Deze sectorspecifieke bijlage bevat criteria voor een niet-uitputtende lijst van activiteiten of activa om te voldoen aan het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” overeenkomstig afdeling 2.1 van de technische richtsnoeren inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” voor het Sociaal Klimaatfonds. De uitgesloten activiteiten ondersteunen ook de uitvoering van de aanpak in afdeling 2.2 van de richtsnoeren.

De tabel is als volgt gestructureerd:

- Kolom 1, met als titel “Activiteiten en activa”, beschrijft potentiële activiteiten en activa die binnen het toepassingsgebied van maatregelen en investeringen op het gebied van gebouwen vallen.
- Kolom 2, met als titel “Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen””, bevat de criteria inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” waaraan elke activiteit of elk activum moet voldoen om het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” na te leven.
- Kolom 3, met als titel “Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan”, bevat illustratief bewijs voor de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”.

Tabel 1

Gebouwen

Activiteiten en activa	Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan
Bewustmakingsactiviteiten		
B1. Activiteiten en activa in verband met het verstrekken van informatie, onderwijs, bewustmaking en advies over kosteneffectieve maatregelen, investeringen en beschikbare steun voor de renovatie van gebouwen, energie-efficiëntie en het koolstofvrij maken van gebouwen, met inbegrip van energiebesparingen en het terugdringen van energiearmoede.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.
Renovatie		
B2. Afzonderlijke maatregelen voor renovatie ten behoeve van energie-efficiëntie		
De activiteit bestaat uit afzonderlijke maatregelen ⁽¹⁾ , zolang deze voldoen aan de minimumeisen voor afzonderlijke componenten en systemen die zijn vastgesteld in de toepasselijke nationale maatregelen tot uitvoering van Richtlijn (EU) 2024/1275 (richtlijn energieprestatie van gebouwen) ⁽²⁾ en, indien van toepassing, worden beoordeeld in de hoogste twee significant meest bevolkte energie-	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
efficiëntieklassen, of in hogere klassen zoals vastgesteld in de gedelegeerde handeling, overeenkomstig Verordening (EU) 2017/1369 (energie-etikettingsverordening) ⁽¹⁾ en de op grond van die verordening vastgestelde gedelegeerde handelingen: a) toevoeging van isolatie aan bestaande onderdelen van de bouwschil, zoals buitenmuren (waaronder groenmuren), daken (waaronder groendaken), lofts, kelders en benedenverdiepingen (waaronder maatregelen om de luchtdichtheid te waarborgen en maatregelen om de effecten van thermische bruggen en steigers te beperken), met bijbehorende producten om de isolatie aan de bouwschil te bevestigen (waaronder mechanische bevestigingen en kleefstoffen); b) vervanging van bestaande ramen door nieuwe energie-efficiënte ramen; c) vervanging van bestaande buitendeuren door nieuwe energie-efficiënte deuren; d) vervanging van bestaande lichtbronnen door energie-efficiëntere lichtbronnen; e) installatie, vervanging, onderhoud en/of reparatie van verwarming, ventilatie en airconditioning, elektrische kook- en koelapparaten en waterverwarmingssystemen, met inbegrip van apparatuur voor stadsverwarmingssystemen, met zeer energie-efficiënte technologieën; f) installatie van keuken- en sanitaire waterinstallaties met laag water- en energieverbruik die voldoen aan de technische specificaties van aanhangsel E van bijlage I bij Gedelegeerde Verordening (EU) 2021/2139 van de Commissie tot aanvulling van Verordening (EU) 2020/852 ⁽²⁾ en die, in het geval van douchesystemen, mengdouches en douche-koppen en -kranen, een maximale waterstroom hebben van 6 liter per minuut, blijken een op de markt van de Unie bestaand etiket; installatie van buitenzonweringssystemen, zoals schermen, rol- of vouwluiken.		

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
B3. Renovatie van bestaande gebouwen ten behoeve van energie-efficiëntie ⁽²⁾		
B3.1. Elke renovatie van gebouwen ter verbetering van de energieprestaties van het gebouw die verder gaat dan individuele renovatiemaatregelen ten behoeve van energie-efficiëntie zoals beschreven in categorie B2, of dan de installatie van instrumenten en apparaten voor het meten, regelen en controleren van de energieprestaties van gebouwen, zoals beschreven in categorie B5.	AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING 1) Voor ingrijpende renovaties ⁽⁶⁾ van afzonderlijke gebouwen met een bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 2 000 m², of van gebouwen of gebouwuits die deel uitmaken van hetzelfde ontwikkelingsproject met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 2 000 m², wordt op projectniveau een bevestigende zomeroververhittingsanalyse uitgevoerd of aangetoond dat er geen toename van koeling is. 2) Voor ingrijpende renovaties van afzonderlijke gebouwen of gebouwuits die deel uitmaken van hetzelfde ontwikkelingsproject met een totale bruikbare vloeroppervlakte van ten minste 5 000 m², op grond waarvan is vastgesteld dat er een significant overstromingsrisico bestaat en die niet adequaat wordt beschermd door nationale, regionale of lokale maatregelen voor overstromingsrisicobeheer: a) is de overheidsinstantie begonnen met het planeringsproces voor de ontwikkeling van adequate maatregelen ter beperking van de gevolgen van overstromingen om de betrokken grond te beschermen; OF b) wordt bij de ingrijpende renovaties voorzien in of gaan deze vergezeld van adequate maatregelen ter beperking van de gevolgen van overstromingen om de afzonderlijke gebouwen of het betrokken onroerend goed te beschermen.	AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING 1) Een bevestigende oververhittingsanalyse of demonstratie van mitigatie (vermindering van het risico op oververhitting of van het gebruik van of de behoefte aan koeling) op basis van de beschikbare nationale methode, bij voorkeur in overeenstemming met artikel 4 van en bijlage I bij de richtlijn energieprestatie van gebouwen ⁽⁷⁾. 2) De identificatie van grond met een aanzienlijk overstromingsrisico moet gebaseerd zijn op overstromingsgevaar- en overstromingsrisico's van nationale, regionale of lokale autoriteiten (die al dan niet deel uitmaken van nationale, regionale of lokale ruimtelijke plannen). Wat betreft punt 2.a): het bewijs dat de planeringsmaatregelen of maatregelen ter beperking van de gevolgen van overstromingen in overeenstemming zijn met het (de) desbetreffende overstromingsbeheerplan(nen) kan een van de volgende elementen omvatten: — bewijs dat een aanvraag is ingediend door of bij de relevante overheidsinstantie voor wettelijke toestemming om de nodige maatregelen ter beperking van de gevolgen van overstromingen uit te voeren; — een haalbaarheidsstudie, een voorlopig ontwerp of een definitief ontwerp dat van kracht is (d.w.z. deel uitmaakt van een planeringsproces waarbij toestemming is verleend door de relevante overheidsinstantie); — toewijzing van de benodigde begroting door de bevoegde overheidsinstantie voor de uitvoering van de maatregelen ter beperking van de gevolgen van overstromingen; — een gepubliceerde openbare aanbesteding voor de maatregelen ter beperking van de gevolgen van overstromingen; — een getekend contract voor het ontwerp en/of de uitvoering van de maatregelen ter beperking van de gevolgen van overstromingen. Wat betreft punt 2.b): het bewijs kan bestaan uit de aanwijzing van een gekwalificeerde of gecertificeerde deskundige voor het ontwerpen van maatregelen ter beperking van de gevolgen van overstromingen of de afgifte door de relevante autoriteit van een bouwvergunning voor zulke maatregelen.

Activiteiten en activa	Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan
		De maatregelen ter beperking van de gevolgen van overstromingen moeten gebaseerd zijn op een overstromingsrisicoevaluatie die het gebouw en de grond in kwestie omvat, of zij moeten worden ontworpen in overeenstemming met Europese, nationale, regionale of lokale wetgeving of relevante officiële richtsnoeren voor maatregelen ter beperking van de gevolgen van overstromingen. Bij de werkzaamheden moet met name rekening worden gehouden met die gebieden die zich onder het verwachte overstromingswaterniveau bevinden en met het beheer van de afvoer van water. Het gebouw of het onroerend goed kan worden vrijgesteld van de integratie of toevoeging van adequate maatregelen ter bescherming tegen overstromingen wanneer dit juridisch, economisch, technisch of functioneel niet haalbaar is. Dit kan worden aangetoond door: — bewijs van wettelijke beperkingen (bv. cultureel erfgoed, wettelijke beperkingen op grond rondom het gebouw, beperkingen op het gebied van ruimtelijke ordening enz.); — een verslag of analyse van een gekwalificeerde of gecertificeerde deskundige waaruit blijkt dat maatregelen ter beperking van de gevolgen van overstromingen negatieve effecten zouden hebben op de structurele integriteit van het gebouw; — een verslag of analyse van een gekwalificeerde of gecertificeerde deskundige waaruit blijkt dat de toegankelijkheid, de brandveiligheid of de gezondheid en veiligheid van de bewoners van het gebouw door de maatregelen ter beperking van de gevolgen van overstromingen negatief worden beïnvloed. TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE Wat betreft punt i): een audit voorafgaand aan de sloop of renovatie gebaseerd op de toepasselijke nationale of lokale methode of, als alternatief, gebaseerd op bijlage F van het EU-protocol inzake bouw- en sloopaafvalbeheer. Wat betreft punt ii): — gerecyclede afvalstoffen: een weegbrief voor afval dat naar de afvalrecyclinginrichting wordt gebracht (in kg);
	TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE Voor: a) ingrijpende renovaties ⁽⁸⁾ van afzonderlijke gebouwen met een bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 2 000 m² en van gebouwen of gebouweenheden die deel uitmaken van hetzelfde ontwikkelingsproject met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 2 000 m²; of b) renovaties ⁽⁹⁾ van afzonderlijke gebouwen of van gebouweenheden met een bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 2 000 m² en van gebouwen of gebouweenheden die deel uitmaken van hetzelfde ontwikkelingsproject met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 2 000 m²;	

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	zijn de volgende criteria van toepassing: i. Wat betreft punt a): voordat werkzaamheden aan gebouwen (sloop of renovatie) worden uitgevoerd, vindt een audit ⁽¹⁰⁾ plaats. De audit is gebaseerd op de toepasselijke nationale of lokale methoden. Als alternatief wordt bijlage F van het EU-protocol inzake bouw- en sloopafvalbeheer ⁽¹¹⁾ gebruikt. ii. Wat betreft de punten a) en b): ten minste 70 % van het niet-gevaarlijke bouw- en sloopafval dat op de bouwplaats wordt geproduceerd (in massa in kilogram), met uitzondering van in de natuur voorkomend materiaal dat is opgenomen in categorie 17 05 04 van de Europese lijst van afvalstoffen (Besluit 2000/532/EG ⁽¹²⁾), wordt voorbereid voor hergebruik ⁽¹³⁾ of gerecycled ⁽¹⁴⁾. Opvulling ⁽¹⁵⁾ wordt niet beschouwd als voorbereiding voor hergebruik of recycling.	— totaal (niet-gevaarlijk) afval dat ter plaatse wordt geproduceerd: de raming van de totale hoeveelheid geproduceerd afval wordt geïnterpreteerd in het licht van het beschikbare bewijsmateriaal. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit: — de ontvangsbewijzen voor de totale hoeveelheid afval die naar verschillende afvalvoorzieningen wordt gebracht (in kg) (bv. recycling, opvulling, storten enz.); — de raming van de totale afvalproductie op basis van een audit voorafgaand aan de sloop of renovatie.
B3.2. Activa of activiteiten voor de renovatie van gebouwen gericht op winning, opslag, vervoer of productie van fossiele brandstoffen.	Niet in overeenstemming met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen".	n.v.t.
Bouw		
B4. Bouw van nieuwe gebouwen	AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING	
B4.1 Burgerlijke en utiliteitsbouw Alle elementen van het nieuwe gebouw moeten aan de eisen van deze bijlage voldoen.	AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING 1) Nieuwe gebouwen bevinden zich niet op grond waarvan in de door de nationale autoriteiten opgestelde overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten of in nationale, regionale of lokale ruimtelijke plannen is vastgesteld dat er een aanzienlijk overstromingsrisico bestaat, tenzij het ontwikkelingsproject voorziet in de integratie of toevoeging van adequate maatregelen voor overstromingsbeheer. 2) Op projectniveau moet een bevredigende zomeroververhittingsanalyse of analyse van de koelingsbehoeften worden uitgevoerd, op basis van de nationale methode in overeenstemming met bijlage I bij de richtlijn energieprestatie van gebouwen.	AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING 1) De identificatie van grond met een aanzienlijk overstromingsrisico moet gebaseerd zijn op overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten van nationale, regionale of lokale autoriteiten (die al dan niet deel uitmaken van nationale, regionale of lokale ruimtelijke plannen). 2) Een bevredigende oververhittingsanalyse of demonstratie van een beperkte behoefte aan koeling op basis van de beschikbare nationale methode, bij voorkeur in overeenstemming met artikel 4 van en bijlage I bij de richtlijn energieprestatie van gebouwen.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE a) Wanneer de activiteit betrekking heeft op de sloop van reeds bestaande bouwwerken, wordt voorafgaand aan de sloop een audit ⁽¹⁶⁾ uitgevoerd. De audit is gebaseerd op de toepasselijke nationale of lokale methoden. Als alternatief wordt bijlage F van het EU-protocol inzake bouw- en sloopafvalbeheer ⁽¹⁷⁾ gebruikt; b) Ten minste 70 % van het niet-gevaarlijke bouw- en sloopafval dat op de bouwplaats wordt geproduceerd (in massa in kilogram), met uitzondering van in de natuur voorkomend materiaal dat is opgenomen in categorie 17 05 04 van de Europese lijst van afvalstoffen (Besluit 2000/532/EG), wordt voorbereid voor hergebruik ⁽¹⁸⁾ of gerecycled ⁽¹⁹⁾ . Opvulling ⁽²⁰⁾ wordt niet beschouwd als voorbereiding voor hergebruik of recycling.	TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE Wat betreft punt a): de audit voorafgaand aan de sloop gebaseerd op de toepasselijke nationale of lokale methode of, als alternatief, gebaseerd op bijlage F van het EU-protocol inzake bouw- en sloopafvalbeheer. Wat betreft punt b): — gerecyclede afvalstoffen: een weegbrief voor afval dat naar de afvalrecyclinginrichting wordt gebracht (in kg); — totaal (niet-gevaarlijk) afval dat ter plaatse wordt geproduceerd: de raming van de totale hoeveelheid geproduceerd afval wordt geïnterpreteerd in het licht van het beschikbare bewijsmateriaal. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit: — de ontvangsbewijzen voor de totale hoeveelheid afval die naar verschillende afvalvoorzieningen wordt gebracht (in kg) (bv. recycling, opvulling, storten enz.); — de raming van de totale afvalproductie op basis van een audit voorafgaand aan de sloop.
	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN 1) Het nieuwe gebouw is niet gebouwd op: a) land dat is gedefinieerd als wetland of veengebied, ongeacht of het land die status na 1 januari 2025 nog steeds heeft; b) blijvend grasland in een Natura 2000-gebied ten tijde van indiening van het project; c) grond die voldoet aan de definitie van bos ⁽²¹⁾ . 2) Het nieuwe gebouw moet de mitigatieladder volgen door: a) ten eerste, ruimtebeslag en grondgebruik, verlies van stedelijke groene ruimten en bodemafdekking door middel van het projectontwerp te minimaliseren, bijvoorbeeld door bestaande bouwruimte efficiënter te gebruiken om hoogwaardige huisvesting te bieden, leegstaande, onderbenutte of ongebruikte gebieden opnieuw te activeren en prioriteit te geven aan het gebruik van brownfieldterrein ⁽²²⁾ boven greenfieldterrein ⁽²³⁾ , recycling van land en op de natuur gebaseerde oplossingen;	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN de criteria moeten worden geïnterpreteerd op basis van het beschikbare bewijsmateriaal, als er geen bewijs is dat een gebied is gedefinieerd als het type grond dat in de criteria is vermeld, wordt aangenomen dat de begunstigden aan de criteria voldoen. Het beschikbare bewijsmateriaal omvat het volgende: wat betreft de punten 1.a) en 1.b): — de informatie die de lidstaten uiterlijk op 1 januari 2025 moeten verzamelen als onderdeel van hun strategische GLB-plannen ⁽²⁴⁾ , — de Natura 2000-viewer en het portaal van Grassland Watch; — nationale databanken van veengebieden. Waar geen nationale databanken beschikbaar zijn, kan de Global Peatland Database van het Greifswald Moor Centrum worden gebruikt; — de informatie over landgebruik die de lidstaten uiterlijk in 2026 moeten verzamelen in het kader van hun verplichtingen krachtens Verordening (EU) 2018/841 (LULUCF-verordening) ⁽²⁵⁾ , met inbegrip van veengebieden en wetlands;

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	b) ten tweede, mitigatiemaatregelen vast te stellen, bijvoorbeeld de integratie van groene infrastructuur, het gebruik van inheemse soorten, permeabele materialen of andere maatregelen om de waterinfiltratie te verbeteren; c) ten derde, als laatste redmiddel en indien de resteffecten niet kunnen worden beperkt, herstelmaatregelen uit te voeren om het verlies van stedelijke groene ruimten en ecosysteemdiensten te compenseren. Herstelmaatregelen moeten lokaal worden uitgevoerd en ten minste even veel ecologische waarde genereren.	wat betreft punt 1.c): - gegevens van het Europees informatiesysteem voor bossen (FISE) op basis van nationale definities zouden als geldig bewijs worden aanvaard totdat gestandaardiseerde gegevens over bosareaal op grond van het voorstel van de Commissie voor een verordening betreffende een kader voor bosmonitoring beschikbaar zijn in het FISE; - wat betreft punt 2): - een deskundigenverslag of een officieel document, bijvoorbeeld een factuur of een certificaat, waaruit blijkt dat de maatregelen van de in de criteria beschreven mitigatieladder zijn uitgevoerd.
B4.2. Activa of activiteiten voor de bouw van gebouwen gericht op winning, opslag, vervoer of productie van fossiele brandstoffen.	Niet in overeenstemming met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen".	n.v.t.
Instrumenten en apparaten voor het meten, regelen en controleren van de energieprestaties van gebouwen, energievoorziening en toestellen		
B5. Installatie, onderhoud en reparatie van instrumenten en apparaten voor het meten, regelen en controleren van de energieprestaties van gebouwen		
Installatie, onderhoud en/of reparatie van instrumenten en apparaten voor het meten, regelen en controleren van de energieprestaties van gebouwen, waaronder: a) zonethermostaten, slimme thermostaatssystemen en sensorapparatuur, waaronder bewegings- en daglichtregeling; b) systemen voor gebouwautomatisering en -controle, energiebeheersystemen voor gebouwen, verlichtingscontrolesystemen en energiebeheersystemen; c) slimme meters voor gas, warmte, koeling en elektriciteit; d) gevel- en dakbedekkingselementen met een zonwerende functie, waaronder elementen die geschikt zijn voor vegetatie.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
B6. Installatie, onderhoud en reparatie van hernieuwbare-energieapparatuur		
Installatie, onderhoud en/of reparatie van hernieuwbare-energieapparatuur ter plaatse ⁽²⁶⁾ als deel van het technisch bouwsysteem, met inbegrip van: a) fotovoltaïsche systemen op zonne-energie en bijbehorende technische uitrusting; b) warmwaterpanelen op zonne-energie en bijbehorende technische uitrusting; c) warmtepompen ⁽²⁷⁾ ; d) windturbines en bijbehorende technische uitrusting; e) zonnecollectoren en bijbehorende technische uitrusting; f) thermische of elektrische energieopslageenheden en bijbehorende technische uitrusting; g) warmtewisselings-/warmterugwinningssystemen; h) geothermische warmtepompen en bijbehorende technische uitrusting.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.
B7. Verwarmingstoestellen op basis van biomassa		
B7.1 Installatie en onderhoud van verwarmingssystemen op basis van vaste biomassa in bestaande gebouwen	MITIGATIE VAN KLIMAATVERANDERING Verwarmingstoestellen op basis van biomassa moeten: — worden beoordeeld in de hoogste twee bevolkte klassen van energie-efficiëntie ⁽²⁸⁾ , of — in hogere klassen zijn ingedeeld overeenkomstig de verordening energie-etikettering ⁽²⁹⁾ en de krachtens die verordening vastgestelde gedelegeerde handelingen. PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN VERONTREINIGING Verwarmingstoestellen op basis van biomassa moeten: a) automatisch worden gevoed met pellets;	MITIGATIE VAN KLIMAATVERANDERING De bewijsstukken moeten het volgende omvatten: — een certificaat met de energie-efficiëntieklasse van de ketel, zoals gedefinieerd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/1187 van de Commissie ⁽³⁰⁾ , of van de kachel, zoals gedefinieerd in Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/1186 van de Commissie ⁽³¹⁾ . PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN VERONTREINIGING Wat betreft punt a): de factuur of technische specificaties van de verwarming waaruit blijkt dat deze automatisch wordt gevoed met pellets.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	b) worden geplaatst in luchtkwaliteitszones waar de niveaus van zwevende deeltjes ($PM_{2,5}$ of PM_{10}) in de lucht niet worden overschreden, zoals vastgesteld in Richtlijn (EU) 2024/2881 ⁽³²⁾ (richtlijn luchtkwaliteit); c) voldoen aan de benchmarkniveaus (voor fijnstof) vastgelegd in bijlage V bij Verordening (EU) 2015/1189 van de Commissie ⁽³³⁾.	Wat betreft punt b): bewijs dat er in de luchtkwaliteitszone waar de ketel zal worden geïnstalleerd, in de afgelopen vijf jaar geen overschrijdingen van $PM_{2,5}$ en/of PM_{10} zijn geweest, of dat er slechts één jaar lang overschrijdingen zijn geweest. Het bewijs moet gebaseerd zijn op openbare gegevens die op de website van het Europees Milieugentschap zijn verstrekt voor de bijbehorende relevante luchtkwaliteitszones (NUTS-2-niveau) op basis van de richtlijn luchtkwaliteit. Wat betreft punt c): een productinformatieblad waaruit blijkt dat het emissieniveau van deeltjes onder de in bijlage V bij Verordening (EU) 2015/1189 van de Commissie vastgestelde benchmarks ligt.
B7.2 Installatie van verwarmingssystemen op basis van vaste biomassa in nieuwe gebouwen.	Niet in overeenstemming met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen".	n.v.t.
B8. Apparatuur die werkt op fossiele brandstoffen		
B8.1 Installatie van hybride verwarmingssystemen in bestaande gebouwen, met inbegrip van de toevoeging van een verwarmingssysteem op basis van hernieuwbare energie aan een bestaand verwarmingssysteem op fossiele brandstoffen.	MITIGATIE VAN KLIMAATVERANDERING Alleen hybride verwarmingssystemen met een verwarmingssysteem op basis van hernieuwbare energie dat ten minste de helft van de jaarlijkse verwarmingsbehoeften dekt ⁽³⁴⁾ , worden geïnstalleerd, ongeacht de categorie "activiteiten en activa" waarmee het hybride verwarmingssysteem verband houdt.	MITIGATIE VAN KLIMAATVERANDERING De informatie kan betrekking hebben op de respectieve capaciteit van generatoren van hernieuwbare en niet-hernieuwbare energie, het soort hernieuwbare energie (bv. zonne-energie of omgevingswarmte), het klimaat in het land en het watertemperatuurregime. Voor de meeste producten zijn de gegevens beschikbaar via de in Verordening (EU) 2024/1781 ⁽³⁵⁾ en de verordening energie-etikettering ⁽³⁶⁾ vastgestelde eisen. De energiebehoefte kan worden berekend door de installateur van het verwarmingssysteem of de architect, of worden geraamd op basis van een actueel energieprestatiecertificaat, een actuele energieaudit of een actueel renovatiepaspoort. Als uitwijkmogelijkheid kan, indien de energiebehoeften niet kunnen worden berekend, worden gerapporteerd dat aan de criteria is voldaan op basis van productinformatiebladen waarop de respectieve capaciteiten van de twee generatoren zijn vermeld die samen de hybride verwarmingssystemen vormen, in welk geval de capaciteit van het verwarmingssysteem op basis van hernieuwbare energie ten minste de helft van de capaciteit van het verwarmingssysteem op basis van fossiele brandstoffen moet bedragen.

Activiteiten en activa	Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan
B8.2 Installatie van hybride verwarmingssystemen in nieuwe gebouwen.	Niet in overeenstemming met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”.	n.v.t.
B8.3 Apparatuur die uitsluitend werkt op fossiele brandstoffen, inclusief de installatie van op zichzelf staande ketels.	Niet in overeenstemming met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”.	n.v.t.
B9. Aansluitingen op stadsverwarmings- en stadskoelingsnetwerken		
Ondersteuning voor aansluitingen op stadsverwarmings- en stadskoelingsnetwerken.	MITIGATIE VAN KLIMAATVERANDERING Aansluiting op een stadsverwarmings- of stadskoelingsstelsel, waarbij het systeem: a) kan worden aangemerkt als efficiënt systeem voor stadsverwarming of stadskoeling overeenkomstig artikel 26 van de richtlijn energie-efficiëntie (17), of b) voldoet aan de eisen van artikel 26, lid 5, van de energie-efficiëntierichtlijn en de aansluiting niet leidt tot een hoger verbruik van fossiele brandstoffen.	MITIGATIE VAN KLIMAATVERANDERING Wat betreft punt a): certificering op grond waarvan het stadsverwarmings- of stadskoelingsstelsel kan worden aangemerkt als een efficiënt systeem voor stadsverwarming of stadskoeling overeenkomstig artikel 26 van de richtlijn energie-efficiëntie. Wat betreft punt b): een plan om te zorgen voor een efficiënter verbruik van primaire energie, om distributieverliezen te verminderen en om het aandeel hernieuwbare energie in de verwarmings- en koelingsvoorziening te vergroten overeenkomstig artikel 26, lid 5, van de richtlijn energie-efficiëntie.

(1)

Renovaties die bestaan uit twee of meer van de afzonderlijke maatregelen en die worden aangemerkt als ingrijpende renovaties overeenkomstig artikel 2, punt 22, van de richtlijn energieprestatie van gebouwen en de desbetreffende nationale uitvoering, maken deel uit van de categorie “Energiebesparende renovaties van bestaande gebouwen” (categorie B3.1).

(2)

Richtlijn (EU) 2024/1275 van het Europees Parlement en de Raad van 24 april 2024 betreffende de energieprestatie van gebouwen (herschikking) (PB L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>).

(3)

Verordening (EU) 2017/1369 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2017 tot vaststelling van een kader voor energie-etikettering en tot intrekking van Richtlijn 2010/30/EU (PB L 198 van 28.7.2017, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1369/oj>).

(4)

Gedelegeerde Verordening (EU) 2021/2139 van de Commissie van 4 juni 2021 tot aanvulling van Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad door technische screeningcriteria vast te stellen om de voorwaarden te bepalen waaronder een specifieke economische activiteit kan worden aangemerkt als substantieel bijdragend aan de mitigatie van klimaatverandering of de adaptatie aan klimaatverandering, en om uit te maken of die economische activiteit niet ernstig afbreuk doet aan een van de andere milieudoelstellingen (PB L 442 van 9.12.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2021/2139/oj).

(5)

Met renovatie wordt bedoeld dat ten minste 50 % van het oorspronkelijke gebouw wordt behouden.

(6)

Zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 22, van Richtlijn (EU) 2024/1275 van het Europees Parlement en de Raad van 24 april 2024 betreffende de energieprestatie van gebouwen (herschikking) (PB L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>): “ingrijpende renovatie”: de renovatie van een gebouw, waarbij: a) de totale kosten van de renovatie met betrekking tot de gebouwschil of de technische bouwsystemen hoger zijn dan 25 % van de waarde van het gebouw, exclusief de grond, of b) meer dan 25 % van de oppervlakte van de gebouwschil een renovatie ondergaat.

(7)

Richtlijn (EU) 2024/1275 van het Europees Parlement en de Raad van 24 april 2024 betreffende de energieprestatie van gebouwen (herschikking) (PB L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>).

(8)

Zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 13, Verordening (EU) 2023/955 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 tot oprichting van een sociaal klimaatfonds en tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1060 (PB L 130 van 16.5.2023, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/955/oj>).

(9)

De audit voorafgaand aan de sloop of renovatie houdt een voorbereidende activiteit in met als doel 1) informatie te verzamelen en te beoordelen over de kwaliteiten en hoeveelheden bouwproducten voor hergebruik, bouw- en sloopafval met het potentieel van voorbereiding voor hergebruik en recycling, alsmede andere soorten bouw- of sloopafval die tijdens de sloop- of renovatiewerkzaamheden zullen vrijkomen; en 2) algemene en locatiespecifieke aanbevelingen te geven met betrekking tot het sloop- of renovatieproces. Een belangrijk onderdeel van deze audit is ook de identificatie van materialen die gevaarlijke stoffen of mengsels bevatten en materialen die hergebruik of recycling kunnen belemmeren.

- (¹⁰) Het EU-protocol voor het beheer van bouw- en sloopaafval is te raadplegen op <https://op.europa.eu/ml/publication-detail/-/publication/d63d5a8f-64e8-11ef-a8ba-01aa75ed71a1/language-nl>.
- (¹¹) Beschikking van de Commissie van 3 mei 2000 tot vervanging van Beschikking 94/3/EG houdende vaststelling van een lijst van afvalstoffen overeenkomstig artikel 1, onder a), van Richtlijn 75/442/EEG van de Raad betreffende afvalstoffen en Beschikking 94/904/EG van de Raad tot vaststelling van een lijst van gevaarlijke afvalstoffen overeenkomstig artikel 1, lid 4, van Richtlijn 91/689/EEG van de Raad betreffende gevaarlijke afvalstoffen (kennisgeving geschied onder nummer C(2000) 1147) (PB L 226 van 6.9.2000, blz. 3).
- (¹²) Zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 16, van Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>).
- (¹³) Zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 17, van Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>).
- (¹⁴) Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>): "opvulling": handeling voor nuttige toepassing waarbij niet-gevaarlijk afval wordt gebruikt voor het herstel van uitgegraven terreinen of voor civieltechnische toepassingen bij de landschapsaanleg. Afval dat wordt gebruikt voor opvulling moet dienen ter vervanging van niet-afvalmaterialen, geschikt zijn voor de voornoemde doelen en worden beperkt tot de hoeveelheid die strikt noodzakelijk is om deze doelen te bereiken.
- (¹⁵) Zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 17, van Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>).
- (¹⁶) De audit voorafgaand aan de sloop of renovatie houdt een voorbereidende activiteit in met als doel 1) informatie te verzamelen en te beoordelen over de kwaliteiten en hoeveelheden bouwproducten voor hergebruik, bouw- en sloopaafval met het potentieel van voorbereiding voor hergebruik en recycling, alsmede andere soorten bouw- of renovatiewerkzaamheden zullen vrijkomen; en 2) algemene en locatiespecifieke aanbevelingen te geven met betrekking tot het sloop- of renovatieproces. Een belangrijk onderdeel van deze audit is ook de identificatie van materialen die gevaarlijke stoffen of mengsels bevatten en materialen die hergebruik of recycling kunnen belemmeren.
- (¹⁷) Het EU-protocol voor het beheer van bouw- en sloopaafval is te raadplegen op <https://op.europa.eu/ml/publication-detail/-/publication/d63d5a8f-64e8-11ef-a8ba-01aa75ed71a1/language-nl>.
- (¹⁸) Zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 16, van Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>).
- (¹⁹) Zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 17, van Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>).
- (²⁰) Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG: "opvulling": handeling voor nuttige toepassing waarbij niet-gevaarlijk afval wordt gebruikt voor het herstel van uitgegraven terreinen of voor civieltechnische toepassingen bij de landschapsaanleg. Afval dat wordt gebruikt voor opvulling moet dienen ter vervanging van niet-afvalmaterialen, geschikt zijn voor de voornoemde doelen en worden beperkt tot de hoeveelheid die strikt noodzakelijk is om deze doelen te bereiken.
- (²¹) Met "bos" worden gebieden bedoeld van meer dan 0,5 hectare met bomen met een hoogte van meer dan vijf meter en een kroonbedekking van meer dan 10 %, of bomen die deze drempels op de groeiplaats kunnen bereiken, met uitzondering van gebieden die hoofdzakelijk voor agrarisch of stedelijk grondgebruik dienen. Het omvat gebieden met bomen, inclusief groepen groeiende jonge natuurlijke bomen, of aanplanten die nog de minimumwaarden voor kroonbedekking of een gelijkwaardige staande voorraad of minimumboomhoogte moeten bereiken, inclusief elk gebied dat normaal gesproken deel uitmaakt van het bosgebied maar waarop tijdelijk geen bomen staan als gevolg van menselijk ingrijpen, zoals kap, of als gevolg van natuurlijke oorzaken, maar waarvan verwacht kan worden dat het weer bos zal worden.
- (²²) Grond binnen het stedelijk gebied waarop eerder ontwikkeling heeft plaatsgevonden, zoals gedefinieerd in de woordenlijst van het Europees Milieugentschap.
- (²³) Grond waarop voortheen geen stedelijke ontwikkeling heeft plaatsgevonden; gewoonlijk in de periferie van een bestaand bebouwd gebied, zoals gedefinieerd in de woordenlijst van het Europees Milieugentschap.
- (²⁴) In de betekenis van Verordening (EU) 2021/2115 van het Europees Parlement en de Raad van 2 december 2021 tot vaststelling van voorschriften inzake steun voor de strategische plannen die de lidstaten in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid opstellen (strategische GLB-plannen) en die uit het Europees Landbouwgaraantiefonds (ELGF) en het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (ELFpo) worden gefinancierd, en tot intrekking van Verordeningen (EU) nr. 1305/2013 en (EU) nr. 1307/2013 (PB L 435 van 6.12.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).
- (²⁵) Verordening (EU) 2018/841 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 inzake de opname van broeikasgasemissies en -verwijderingen door landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw in het klimaat- en energiekader 2030, en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 525/2013 en Besluit nr. 529/2013/EU (PB L 156 van 19.6.2018, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/841/oj>).
- (²⁶) Waarmee wordt bedoeld in of op een bepaald gebouw of op het terrein waarop dat gebouw zich bevindt, overeenkomstig artikel 2, punt 54, van Richtlijn (EU) 2024/1275 van het Europees Parlement en de Raad van 24 april 2024 betreffende de energieprestatie van gebouwen (herschikking) (PB L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>).

- (²⁷) De installatie van warmtepompen wanneer er bestaande verwarmingssystemen op fossiele brandstoffen zijn, is onderworpen aan de criteria van afdeling B8.1.
- (²⁸) Om te begrijpen welke klassen de hoogste twee bevolkte klassen van energie-efficiëntie zijn met ten minste enkele producten op de markt, wordt een overzicht van de beschikbare producten op de markt (gebaseerd op officiële gegevens) geleverd door het Europees productregister voor energie-etikettering.
- (²⁹) Verordening (EU) 2017/1369 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2017 tot vaststelling van een kader voor energie-etikettering en tot intrekking van Richtlijn 2010/30/EU (PB L 198 van 28.7.2017, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1369/oj>).
- (³⁰) Richtlijn 2024/2881 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2024 betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa (herschikking) (PB L 2024/2881, 20.11.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2881/oj>).
- (³¹) Verordening (EU) 2015/1189 van de Commissie van 28 april 2015 tot uitvoering van Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de eisen inzake ecologisch ontwerp voor verwarmingsketels voor vaste brandstoffen betreft (PB L 193 van 21.7.2015, blz. 100, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1189/oj>).
- (³²) Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/1187 van de Commissie van 27 april 2015 houdende aanvulling van Richtlijn 2010/30/EU van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot de energie-etikettering van verwarmingsketels voor vaste brandstoffen en pakketten bestaande uit een verwarmingsketel voor vaste brandstoffen, aanvullende verwarmingsstoestellen, temperatuurregelaars en zonnepaneel-installaties (PB L 193 van 21.7.2015, blz. 43, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2015/1187/oj).
- (³³) Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/1186 van de Commissie van 24 april 2015 houdende aanvulling van Richtlijn 2010/30/EU van het Europees Parlement en de Raad wat de energie-etikettering van toestellen voor lokale ruimteverwarming betreft (PB L 193 van 21.7.2015, blz. 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2015/1186/oj).
- (³⁴) In overeenstemming met artikel 17, lid 15, en overweging 14 van de richtlijn energieprestatie van gebouwen.
- (³⁵) Verordening (EU) 2024/1781 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van vereisten inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2020/1828 en Verordening (EU) 2023/1542, en tot intrekking van Richtlijn 2009/125/EG.
- (³⁶) Verordening (EU) 2017/1369 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2017 tot vaststelling van een kader voor energie-etikettering en tot intrekking van Richtlijn 2010/30/EU (PB L 198 van 28.7.2017, blz. 1).
- (³⁷) Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (PB L 231 van 20.9.2023, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>).

Tabel 2

Hernieuwbare energie en opslag (extern)

Deze tabel is relevant voor maatregelen en investeringen zoals gedefinieerd in artikel 8, lid 1, punt c), van Verordening (EU) 2023/955 (¹).

Activiteiten en activa		Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan
Opwekking van energie uit hernieuwbare energiebronnen			
E1. Opwekking van elektriciteit uit windenergie op land in de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie			
De ontwikkeling en exploitatie van elektriciteitsopwekkingscapaciteit met behulp van windenergie op land in de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie als bedoeld in artikel 15 quater van Richtlijn (EU) 2018/2001 (²).	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.	

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
E2. Opwekking van elektriciteit uit windenergie op land buiten de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie		
De ontwikkeling en exploitatie van elektriciteitsopwekkingscapaciteit met behulp van windenergie op land buiten de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie als bedoeld in artikel 15 quater van Richtlijn (EU) 2018/2001 ⁽³⁾ .	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN a) Activiteiten of activa die gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden en afhankelijk zijn van compenserende maatregelen in het kader van artikel 6, lid 4, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad (de "habitatrichtlijn") ⁽⁴⁾ , kunnen in overeenstemming zijn met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen", mits de compenserende maatregelen een nettobiodiversiteitswinst ⁽⁵⁾ opleveren, een lokale band met het project hebben ⁽⁶⁾ en robuuste en transparante monitoringssystemen omvatten ⁽⁷⁾ . b) Wanneer projecten gebaseerd zijn op afwijkingen van de bescherming van soorten krachtens artikel 9 van Richtlijn 2009/147/EG ("vogelrichtlijn") ⁽⁸⁾ of artikel 16 van de habitatrichtlijn, worden compenserende maatregelen genomen om de staat van instandhouding van de getroffen soorten te verbeteren op of buiten het terrein.	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN Wat betreft punt a): een door de bevoegde autoriteit afgegeven vergunning op basis van een passende beoordeling waarin de compenserende maatregelen worden uiteengezet die zullen leiden tot nettobiodiversiteitswinsten in dezelfde biogeografische regio van dezelfde lidstaat, op basis van de vastgestelde methoden ⁽⁹⁾ , en een transparant monitoringplan. Wat betreft punt b): een door de bevoegde autoriteit afgegeven vergunning waarin de compenserende maatregelen zijn vermeld waardoor de staat van instandhouding van de getroffen soorten zal worden verbeterd.
E3. Opwekking van energie of warmte/koude en elektriciteit uit zonne-energiesystemen of fotovoltaïsche thermische hybride zonnecollectoren in de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie		
De ontwikkeling en exploitatie van elektriciteitsopwekkingscapaciteit met behulp van fotovoltaïsche zonne-energie (PV) in de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie als bedoeld in artikel 15 quater van Richtlijn (EU) 2018/2001 ⁽¹⁰⁾ . De ontwikkeling en exploitatie van energieopwekkingscapaciteit met behulp van technologie voor geconcentreerde zonne-energie (CSP) of fotovoltaïsche thermische hybride zonnecollectoren in de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie als bedoeld in artikel 15 quater van Richtlijn (EU) 2018/2001 ⁽¹¹⁾ .	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
E4. Opwekking van energie of warmtekrachtkoppeling van warmte/koude en elektriciteit uit zonne-energiesystemen of fotovoltaïsche thermische hybride zonnecollectoren buiten de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie		
De ontwikkeling en exploitatie van elektriciteitsopwekkingscapaciteit met behulp van fotovoltaïsche zonne-energie (PV) buiten de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie als bedoeld in artikel 15 quater van Richtlijn (EU) 2018/2001 ⁽¹²⁾. De ontwikkeling en exploitatie van energieopwekkingscapaciteit met behulp van technologie voor geconcentreerde zonne-energie (CSP) of fotovoltaïsche thermische hybride zonnecollectoren buiten de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie als bedoeld in artikel 15 quater van Richtlijn (EU) 2018/2001 ⁽¹³⁾.	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN a) Activiteiten of activa die gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden en afhankelijk zijn van compenserende maatregelen in het kader van artikel 6, lid 4, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad (de "habitatrichtlijn") ⁽¹⁴⁾, kunnen in overeenstemming zijn met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen", mits de compenserende maatregelen een nettobiodiversiteitswinst ⁽¹⁵⁾ opleveren, een lokale band met het project hebben ⁽¹⁶⁾ en robuuste en transparante monitoringsystemen omvatten ⁽¹⁷⁾. b) Wanneer projecten gebaseerd zijn op afwijkingen van de bescherming van soorten krachtens artikel 9 van Richtlijn 2009/147/EG ("vogelrichtlijn") ⁽¹⁸⁾ of artikel 16 van de habitatrichtlijn, moeten compenserende maatregelen worden genomen om de staat van instandhouding van de getroffen soorten te verbeteren op of buiten het terrein.	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN Wat betreft punt a): een door de bevoegde autoriteit afgegeven vergunning op basis van een passende beoordeling waarin de compenserende maatregelen worden uiteengezet die zullen leiden tot nettobiodiversiteitswinsten in dezelfde biogeografische regio van dezelfde lidstaat, op basis van de vastgestelde methoden ⁽¹⁹⁾, en een transparant monitoringplan. Wat betreft punt b): een door de bevoegde autoriteit afgegeven vergunning waarin de compenserende maatregelen zijn vermeld waardoor de staat van instandhouding van de getroffen soorten zal worden verbeterd.
E5. Opwekking van warmte uit thermische zonne-energie in de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie		
De ontwikkeling en exploitatie van energieopwekkingscapaciteit met behulp van thermische zonne-energie in de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie als bedoeld in artikel 15 quater van Richtlijn (EU) 2018/2001 ⁽²⁰⁾.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
E6. Opwekking van warmte uit thermische zonne-energie buiten de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie		
De ontwikkeling en exploitatie van energieopwekkingscapaciteit met behulp van thermische zonne-energie buiten de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie als bedoeld in artikel 15 quater van Richtlijn (EU) 2018/2001 ⁽²¹⁾ .	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN a) Activiteiten of activa die gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden en afhankelijk zijn van compenserende maatregelen in het kader van artikel 6, lid 4, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad (de "habitatrichtlijn") ⁽²²⁾ , kunnen in overeenstemming zijn met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen", mits de compenserende maatregelen een nettobiodiversiteitswinst ⁽²³⁾ opleveren, een lokale band met het project hebben ⁽²⁴⁾ en robuuste en transparante monitoringssystemen omvatten ⁽²⁵⁾ . b) Wanneer projecten gebaseerd zijn op afwijkingen van de bescherming van soorten krachtens artikel 9 van Richtlijn 2009/147/EG ("vogelrichtlijn") ⁽²⁶⁾ of artikel 16 van de habitatrichtlijn, moeten compenserende maatregelen worden genomen om de staat van instandhouding van de getroffen soorten te verbeteren op of buiten het terrein.	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN Wat betreft punt a): een door de bevoegde autoriteit afgegeven vergunning op basis van een passende beoordeling waarin de compenserende maatregelen worden uiteengezet die zullen leiden tot nettobiodiversiteitswinsten in dezelfde biogeografische regio van dezelfde lidstaat, op basis van de vastgestelde methoden ⁽²⁷⁾ , en een transparant monitoringplan. Wat betreft punt b): een door de bevoegde autoriteit afgegeven vergunning waarin de compenserende maatregelen zijn vermeld waardoor de staat van instandhouding van de getroffen soorten zal worden verbeterd.
E7. Energieopwekking en warmtekrachtkoppeling van warmte/koude en energie uit bio-energie door hernieuwbare-energiegemeenschappen, energiegemeenschappen van burgers en andere actieve afnemers		
De ontwikkeling en exploitatie van elektriciteitsopwekkingscapaciteit of warmtekrachtkoppeling van warmte/koude en elektriciteit waarbij uitsluitend gebruik wordt gemaakt van biomassa, biogas of vloeibare biomassa.	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN Voor de grondstoffen geldt het volgende: 1. Zij moeten duurzaam zijn geproduceerd in overeenstemming met de duurzaamheids- en broeikasgasemissiereductiecriteria die zijn vastgesteld in artikel 29 van Richtlijn (EU) 2018/2001 (de "richtlijn hernieuwbare energie") ⁽²⁸⁾ . 2. Het gebruik van voedsel- en voedergewassen is beperkt tot de hoeveelheid die nodig is om het proces van anaerobe vergisting bij de productie van biogas en biomethaan te stabiliseren ⁽²⁹⁾ . 3. Overeenkomstig het in artikel 3, lid 3, van de richtlijn hernieuwbare energie vastgelegde beginsel van het cascaderend gebruik van biomassa moet in installaties tijdens de exploitatie de voorkeur worden gegeven aan residuen en afvalstoffen ⁽³⁰⁾ .	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN Goedgekeurde certificeringsregelingen in het kader van de richtlijn hernieuwbare energie waarbij afvalstoffen en residuen binnen het toepassingsgebied vallen, of gelijkwaardige nationale certificeringsregelingen.

Activiteiten en activa	Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan
	PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN VERONTREINIGING a) Installaties op basis van vaste biomassa en vloeibare biomassa worden geplaatst in luchtkwaliteitszones waar de grenswaarden voor zwevende deeltjes (PM_{2,5} of PM₁₀) in de lucht niet worden overschreden, zoals vastgesteld in Richtlijn (EU) 2024/2881 (“richtlijn luchtkwaliteit”) ⁽¹⁾. Deze uitsluiting is niet van toepassing op een installatie: 1. die ofwel bestemd is voor de omzetting van vaste biomassa bij temperaturen van minder dan 150 °C in biogas voor elektriciteitsopwekking ter plaatse; of 2. die een installatie vervangt die wordt gestookt met steenkool of bruinkool, die een lagere ingangscapaciteit heeft dan de installatie die zij vervangt, waar geen steenkool wordt bijgestookt, en indien de installatie een capaciteit van 50 kW_e of meer heeft, ten minste 10 % primaire energiebesparing behaalt volgens de methode voor de bepaling van wat hoogrendabele warmtekachtkoppeling is als vastgelegd in bijlage III bij Richtlijn (EU) 2023/1791 (“richtlijn energie-efficiëntie”) ⁽²⁾. b) Bio-energie-installaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 1 MW die niet onder maatregelen inzake ecologisch ontwerp vallen, moeten voldoen aan de relevante benchmarks voor emissies van luchtverontreinigende stoffen in bijlage 2, deel 2, bij Richtlijn (EU) 2015/2193 (“richtlijn middelgrote stookinstallaties”) ⁽³⁾.	PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN VERONTREINIGING Wat betreft punt a): een verwijzing naar de openbare gegevens op de website van het Europees Milieuagentschap voor de relevante luchtkwaliteitszones op basis van Richtlijn (EU) 2024/2881 (richtlijn luchtkwaliteit) ⁽¹⁾, waaruit blijkt dat de installaties zich bevinden in luchtkwaliteitszones waar de afgelopen vijf jaar de niveaus van zwevende deeltjes van PM_{2,5} en PM₁₀ helemaal niet of slechts in één jaar zijn overschreden. Om aan te tonen dat vrijstelling 1 van criterium a) van toepassing is: technische documentatie van de installaties waaruit blijkt dat de elektriciteitsopwekking uitsluitend afkomstig is van biogas, overeenkomstig artikel 29, lid 10, van de richtlijn hernieuwbare energie. Om aan te tonen dat vrijstelling 2 van criterium a) van toepassing is: — een contract (of soortgelijk juridisch document) voor de ontmanteling van de met steenkool of bruinkool gestookte installatie en het contract (of soortgelijk juridisch document) voor de installatie van een nieuw opgezette bio-energie-installatie, waaruit blijkt dat de met steenkool of bruinkool gestookte installaties zullen worden vervangen door de installatie op basis van vaste biomassa; — een overeenkomstig de richtlijn hernieuwbare energie afgegeven certificeringsregeling voor de duurzaamheid van biomassa of een bij de nationale autoriteiten ingediend verslag met informatie over de invoer die voor de productie van bio-energie wordt gebruikt; — vaststelling van een primaire energiebesparing van ten minste 10 % ten opzichte van de referenties voor de gescheiden productie van warmte en elektriciteit, afgegeven door een onafhankelijke gecertificeerde instantie (bv. een instantie die oorsprongsgaranties afgeeft), of garanties van oorsprong voor hoogrendabele warmtekachtkoppeling om aan te tonen dat de installatie een besparing van ten minste 10 % primaire energie oplevert. Wat betreft punt b): naleving van benchmarks overeenkomstig de richtlijn middelgrote stookinstallaties: indien de installatie op verzoek met een fabrikant wordt gebouwd, een kopie van een contractuele overeenkomst met daarin de technische specificaties.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
E8. Opwekking van elektriciteit uit kleine waterkrachtcentrales door hernieuwbare-energiegemeenschappen, energiegemeenschappen van burgers en andere actieve afnemers		
Het opknappen en moderniseren van bestaande kleine waterkrachtbronnen die zich niet bevinden in gebieden die zijn aangemerkt als herstelgebieden in de nationale herstelpannen die zijn opgesteld overeenkomstig artikel 14 van Verordening (EU) 2024/1991 inzake natuurherstel ⁽³⁵⁾ , indien het plan beschikbaar is, en die niet zijn aangemerkt als structuren die moeten worden verwijderd in een inventaris die is opgesteld overeenkomstig artikel 9 van Verordening (EU) 2024/1991 inzake natuurherstel, indien een dergelijke inventaris beschikbaar is. Kleine waterkrachtcentrales hebben een capaciteit van niet meer dan 10 MW.	Duurzaam gebruik en bescherming van water en mariene hulpbronnen a) Projecten die het bereiken van een goede toestand of een goed potentieel van het waterlichaam of de gunstige staat van instandhouding door habitats en soorten die worden beschermd door Richtlijn 92/43/EEG van de Raad (de "habitatrichtlijn") ⁽³⁶⁾ in gevaar brengen, zijn uitgesloten. b) Waar relevant en afhankelijk van de ecosystemen die van nature aanwezig zijn in de getroffen waterlichamen, bevatten de controles overeenkomstig Richtlijn 2000/60/EG ("kaderrichtlijn water") ⁽³⁷⁾ (bv. registraties of vergunningen) maatregelen om stroomafwaartse en stroomopwaartse vis migratie en sedimenttransport te waarborgen. Dergelijke maatregelen kunnen bestaan uit milieuvriendelijkere turbines, visgeleidende structuren, geavanceerde en volledig functionele vis passages, maatregelen om de exploitatie en lozingen tijdens de migratie- of paaiperiode stop te zetten of tot een minimum te beperken, omleiding van sediment, herstel van laterale erosieprocessen, herstel van de rivierbedding of maatregelen om een minimale ecologische stroom en sedimentstroom te waarborgen.	Duurzaam gebruik en bescherming van water en mariene hulpbronnen Wat betreft punt a): de conclusies van de vergunning die is afgegeven op grond van de kaderrichtlijn water en de passende beoordeling op grond van de habitatrichtlijn, indien van toepassing. Wat betreft punt b): een voorafgaande toestemming of registratie op basis van algemene bindende voorschriften indien in de wetgeving van de Unie niet anders is bepaald, overeenkomstig artikel 11, lid 3, punt i), van de kaderrichtlijn water.
E9. Opwekking van elektriciteit en/of warmte-/koude uit geothermische of omgevingsenergie in de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie		
De ontwikkeling en exploitatie van energieopwekkingscapaciteit uit geothermische en omgevingsenergie in de gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie als bedoeld in artikel 15 quater van Richtlijn (EU) 2018/2001 ⁽³⁸⁾ .	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
Energieopslag		
E10. Opslag van elektrische energie		
De aankoop, de installatie, het onderhoud en de reparatie van faciliteiten of apparaten die elektrische energie opslaan en deze op een later tijdstip in de vorm van elektriciteit teruggeven. De activiteit omvat geen pompaccumulatie (waterkracht).	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.
E11. Opslag van thermische energie		
De aankoop, de installatie, het onderhoud en de reparatie van faciliteiten en apparaten die thermische energie opslaan en deze op een later tijdstip teruggeven in de vorm van thermische energie of andere energievectoren.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.
E12. Installatie van technologie voor de aansluiting op slimme netwerken en het delen van energie (bv. slimme meters, energiebeheersystemen) voor huishoudens en micro-ondernemingen		
De aankoop, de installatie, het onderhoud en de reparatie van een fysiek en/of virtueel platform voor de aansluiting op slimme netwerken en het delen van energie, zoals: — slimme meters die kunnen helpen bij het onvraagd bijhouden van de elektriciteitsproductie en het elektriciteitsverbruik; — energiebeheersystemen.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.
Consumentenproducten		
E13. Vouchers in ruil voor lidmaatschapscontributie van een duurzame energiegemeenschap of een op hernieuwbare energie gebaseerde energiegemeenschap van burgers.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
E14. Activiteiten en activa in verband met het verstrekken van informatie, onderwijs, bewustmaking en advies over kosteneffectieve maatregelen, investeringen en beschikbare steun voor het koolstofvrij maken van gebouwen en de integratie van de opwekking en opslag van hernieuwbare energie, het zelfverbruik van hernieuwbare energie, energiebesparingen en het terugdringen van energiarmonoede.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.
Uitgesloten activiteiten		
E15. Opwekking van elektriciteit en/of warmte uit alle fossiele brandstoffen	Niet in overeenstemming met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen".	n.v.t.
E16. Opwekking van elektriciteit en/of warmte uit brandstoffen van fossiele oorsprong	Niet in overeenstemming met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen".	n.v.t.

(¹) Verordening (EU) 2023/955 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 tot oprichting van een sociaal klimaatfonds en tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1060 (PB L 130 van 16.5.2023, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/955/oj>).

(²) Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (herschikking) (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).

(³) Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (herschikking) (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).

(⁴) Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/2013-07-01>).

(⁵) Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7). Nadere specificaties over de interpretatie van artikel 6, lid 4, van de habitatrichtlijn zijn vastgelegd in de mededeling van de Commissie "Beoordeling van plannen en projecten met betrekking tot Natura 2000-gebieden — Methodologische richtsnoeren inzake de bepalingen van artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (92/43/EEG)" (2021/C 437/01).

(⁶) Het voor compensatie gekozen gebied moet zich binnen de betrokken lidstaat bevinden in dezelfde biogeografische regio (voor in het kader van de vogelrichtlijn aangewezen gebieden) of, voor vogelsoorten, in hetzelfde verspreidingsgebied, op dezelfde migratieroute of in hetzelfde overwinteringsgebied (voor in het kader van de vogelrichtlijn aangewezen gebieden). Marktleednemers kunnen niet bijdragen aan een mondiaal compensatiefonds dat niet zou zorgen voor concrete, doeltreffende en meetbare maatregelen in verband met de getroffen biogeografische regio.

(⁷) Op de uitvoering van compenserende maatregelen moet toezicht worden gehouden door opgeleide wetenschappers, op basis van een methode voor de beoordeling van de vooruitgang en de resultaten, die openlijk aan het publiek en de betrokken autoriteiten moet worden meegedeeld. Het toezicht moet gedurende de gehele looptijd van het project plaatsvinden.

(⁸) Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PB L 20 van 26.1.2010, blz. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/2019-06-26>).

- (⁹) Er bestaan verschillende methoden om te beoordelen wat voor effect projecten op het gebied van hernieuwbare energie op de biodiversiteit hebben. De aanvragers kunnen een van de volgende methoden gebruiken om aan te tonen dat nettobiodiversiteitswinsten zijn behaald: wettelijke instrumenten voor het meten van de biodiversiteit (Statutory Biodiversity Metric); calculator voor het berekenen van de nettobiodiversiteitswinst (Biodiversity Net Gain Calculator, BNGC); waardering van de biotoop (Biotope Valuation, BV)/biotooppunten (BkompV); Andere methoden: Onema/Center Eco Functional and Evolutionary's MERCLE, Battelle's EcoVal, Eco-points, BREEAM's Change in Ecological Value Calculator, IUCN's STAR (instrument voor het meten van de dreiging voor en van het herstel van diersoorten) of de Normative Biodiversity Metric van Ecometrica. Aanvullende richtsnoeren inzake compenserende maatregelen zijn opgenomen in de methodologische richtsnoeren inzake artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG, C(2021) 6913 final) (afdeling 3.3.3).
- (¹⁰) Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).
- (¹¹) Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (herschikking) (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).
- (¹²) Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).
- (¹³) Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (herschikking) (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).
- (¹⁴) Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/2013-07-01>).
- (¹⁵) Een meetbaar positief effect ("nettowinst") op het gebied van de biodiversiteit in vergelijking met de situatie vóór de ontwikkeling van het project. De specifieke compensatieverhouding voor elk project wordt per geval vastgesteld, in navolging van de mededeling van de Commissie "Beoordeling van plannen en projecten met betrekking tot Natura 2000-gebieden — Methodologische richtsnoeren inzake de bepalingen van artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (92/43/EEG)" (2021/C 437/01).
- (¹⁶) Het voor compensatie gekozen gebied moet zich binnen de betrokken lidstaat bevinden in hetzelfde overwinteringsgebied (voor in het kader van de vogelrichtlijn aangewezen gebieden). Marktleednemers kunnen niet vogelsoorten, in hetzelfde verspreidingsgebied, op dezelfde migratorroute of in hetzelfde overwinteringsgebied (voor in het kader van de vogelrichtlijn aangewezen gebieden). Marktleednemers kunnen niet bijdragen aan een mondiaal compensatiefonds dat niet zou zorgen voor concrete, doeltreffende en meetbare maatregelen in verband met de getroffen biogeografische regio.
- (¹⁷) Op de uitvoering van compenserende maatregelen moet toezicht worden gehouden door ongeleide wetenschappers, op basis van een methode voor de beoordeling van de voortgang en de resultaten, die openlijk aan het publiek en de betrokken autoriteiten moet worden meegedeeld. Het toezicht moet gedurende de gehele looptijd van het project plaatsvinden.
- (¹⁸) Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PB L 20 van 26.1.2010, blz. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/2019-06-26>).
- (¹⁹) Er bestaan verschillende methoden om te beoordelen wat voor effect projecten op het gebied van hernieuwbare energie op de biodiversiteit hebben. De aanvragers kunnen een van de volgende methoden gebruiken om aan te tonen dat nettobiodiversiteitswinsten zijn behaald: wettelijke instrumenten voor het meten van de biodiversiteit (Statutory Biodiversity Metric); calculator voor het berekenen van de nettobiodiversiteitswinst (Biodiversity Net Gain Calculator, BNGC); waardering van de biotoop (Biotope Valuation, BV)/biotooppunten (BkompV); Andere methoden: Onema/Center Eco Functional and Evolutionary's MERCLE, Battelle's EcoVal, Eco-points, BREEAM's Change in Ecological Value Calculator, IUCN's STAR (instrument voor het meten van de dreiging voor en van het herstel van diersoorten) of de Normative Biodiversity Metric van Ecometrica. Aanvullende richtsnoeren inzake compenserende maatregelen zijn opgenomen in de methodologische richtsnoeren inzake artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG, C(2021) 6913 final) (afdeling 3.3.3).
- (²⁰) Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (herschikking) (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).
- (²¹) Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (herschikking) (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).
- (²²) Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/2013-07-01>).
- (²³) Een meetbaar positief effect ("nettowinst") op het gebied van de biodiversiteit in vergelijking met de situatie vóór de ontwikkeling van het project. De specifieke compensatieverhouding voor elk project wordt per geval vastgesteld, in navolging van de mededeling van de Commissie "Beoordeling van plannen en projecten met betrekking tot Natura 2000-gebieden — Methodologische richtsnoeren inzake de bepalingen van artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (92/43/EEG)" (2021/C 437/01).
- (²⁴) Het voor compensatie gekozen gebied moet zich binnen de betrokken lidstaat bevinden in dezelfde biogeografische regio (voor in het kader van de habitatrichtlijn aangewezen gebieden) of, voor vogelsoorten, in hetzelfde verspreidingsgebied, op dezelfde migratorroute of in hetzelfde overwinteringsgebied (voor in het kader van de vogelrichtlijn aangewezen gebieden). Marktleednemers kunnen niet bijdragen aan een mondiaal compensatiefonds dat niet zou zorgen voor concrete, doeltreffende en meetbare maatregelen in verband met de getroffen biogeografische regio.

- (²⁵) Op de uitvoering van compenserende maatregelen moet toezicht worden gehouden door opgeleide wetenschappers, op basis van een methode voor de beoordeling van de vooruitgang en de resultaten, die openlijk aan het publiek en de betrokken autoriteiten moet worden meegedeeld. Het toezicht moet gedurende de gehele looptijd van het project plaatsvinden.
- (²⁶) Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PB L 20 van 26.1.2010, blz. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/2019-06-26>).
- (²⁷) Er bestaan verschillende methoden om te beoordelen wat voor effect projecten op het gebied van hernieuwbare energie op de biodiversiteit hebben. De volgende methoden zouden door de aanvragers kunnen worden gebruikt om aan te tonen dat wordt voldaan aan het criterium om de vereiste nettobiodiversiteitswinst te bereiken: wettelijke instrumenten voor het meten van de biodiversiteit (Statutory Biodiversity Metric); calculator voor het berekenen van de nettobiodiversiteitswinst (Biodiversity Net Gain Calculator, BNGC); waardering van de biotoop (Biotope Valuation, BV)/biotooppunten (BkompV); Andere methoden: Onema/Center Eco Functional and Evolutionary's MERCLE, Eco-points, BREEAM's Change in Ecological Value Calculator, IUCN's STAR (instrument voor het meten van de reductie van de dreiging voor en van het herstel van diersoorten) of de Normative Biodiversity Metric van Ecometrica. Aanvullende richtsnoeren inzake compenserende maatregelen zijn opgenomen in de methodologische richtsnoeren inzake artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG, C(2021) 6913 final) (afdeling 3.3.3).
- (²⁸) De biobrandstoffen, vloeibare biomassa en biomassabrandstoffen voldoen aan de duurzaamheids- en broeikasgasemissiereductiecriteria zoals vastgelegd in de artikelen 29 tot en met 31 van de herziene richtlijn hernieuwbare energie (Richtlijn (EU) 2018/2001) en de bijbehorende uitvoerings- en gedelegeerde handelingen.
- (²⁹) De biobrandstoffen, vloeibare biomassa en biomassabrandstoffen voldoen aan de regels voor biobrandstoffen die worden geproduceerd uit voedsel- en voedergrassen zoals vastgelegd in artikelen 26 van de herziene richtlijn hernieuwbare energie (Richtlijn 2018/2001/EU) en de bijbehorende uitvoerings- en gedelegeerde handelingen.
- (³⁰) De definities in artikel 2 van de herziene richtlijn hernieuwbare energie (Richtlijn (EU) 2018/2001) zijn van toepassing.
- (³¹) Richtlijn 2008/50/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2008 betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa (PB L 152 van 11.6.2008, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/50/oj>).
- (³²) Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking) (PB L 231 van 20.9.2023, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>).
- (³³) Richtlijn (EU) 2015/2193 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 inzake de beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door middelgrote stookinstallaties (PB L 313 van 28.11.2015, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2193/oj>). Voor de verbranding van vaste biomassa, vloeibare biomassa en biogas in ketels zijn de relevante emissiegrenswaarden voor andere nieuwe middelgrote stookinstallaties dan motoren en gasturbines van toepassing (bijlage 2, deel 2, tabel 1, bij Richtlijn (EU) 2015/2193 betreffende middelgrote stookinstallaties). Voor de verbranding van vloeibare biomassa en biogas in nieuwe motoren en gasturbines zijn de emissiegrenswaarden voor nieuwe motoren en gasturbines van toepassing (bijlage 2, deel 2, tabel 2, bij Richtlijn (EU) 2015/2193 betreffende middelgrote stookinstallaties).
- (³⁴) Richtlijn 2024/2881 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2024 betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa (herschikking) (PB L 2024/2881, 20.11.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2881/oj>).
- (³⁵) Verordening (EU) 2024/1991 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2024 inzake natuurherstel en tot wijziging van Verordening (EU) 2022/869 (PB L 2024/1991, 29.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj>).
- (³⁶) Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/2013-07-01>).
- (³⁷) Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>).
- (³⁸) Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (herschikking) (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).

Vervoer

Deze sectorspecifieke bijlage bevat criteria voor een niet-uitputtende lijst van activiteiten of activa om te voldoen aan het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” overeenkomstig afdeling 2.1 van de technische richtsnoeren inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” voor het Sociaal Klimaatfonds. De uitgesloten activiteiten ondersteunen ook de uitvoering van de aanpak in afdeling 2.2 van de richtsnoeren.

De tabel is als volgt gestructureerd:

- Kolom 1, met als titel “Activiteiten en activa”, beschrijft potentiële activiteiten en activa die binnen het toepassingsgebied van maatregelen en investeringen op het gebied van vervoer vallen.
- Kolom 2, met als titel “Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen””, bevat de criteria inzake het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” waaraan elke activiteit of elk activum moet voldoen om het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” na te leven.
- Kolom 3, met als titel “Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan”, bevat illustratief bewijs voor de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”.

Activiteiten en activa	Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan
Bewustmakingsactiviteiten		
T1. Activiteiten en activa in verband met het verstrekken van informatie, onderwijs, bewustmaking en advies over kosteneffectieve maatregelen, investeringen en beschikbare steun voor duurzame en betaalbare mobiliteits- en vervoersalternatieven.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.
Mobiele activa — wegvervoer ⁽¹⁾		
T2. Persoonlijke mobiliteits- of vervoermiddelen, fietslogistiek, met inbegrip van componenten		
Persoonlijke mobiliteits- of vervoermiddelen die fysiek door de gebruiker worden aangedreven of worden aangedreven door emissievrije aandrijftechnologie, of een combinatie van beide. Dit omvat het verrichten van goederenvervoer met (bak)fietsen en elektrische fietsen. Deze voorwaarden zijn van toepassing op de aankoop, de financiering, de huur, het leasen en de exploitatie van dergelijke voertuigen en op maatregelen die gericht zijn op de ontwikkeling van een tweedehandsmarkt voor deze voertuigen.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
T3. Emissievrije voertuigen van de categorieën M1 (bv. auto's) en N1 (bv. bestelwagens), met inbegrip van voertuigen die voor speciale doeleinden zijn ontworpen (bv. ambulances)		
Voertuigen van de categorieën M1 en N1 met "specifieke CO ₂ -emissies" gelijk aan 0 g CO ₂ /km (d.w.z. elektrische auto's, waterstof-/brandstofcelauto's) zoals gedefinieerd in artikel 3, lid 1, punt h), van Verordening (EU) 2019/631, als gewijzigd ⁽¹⁾ . Overeenkomstig Verordening (EU) 2018/858 ⁽²⁾ zijn voertuigen die zijn ontworpen voor "speciale doeleinden", voertuigen van de categorieën M1 en N1 met specifieke technische kenmerken die deze in staat stellen een functie te vervullen waarvoor speciale voorzieningen of uitrustingen vereist zijn, zoals beschreven in de verordening. Deze voorwaarden zijn van toepassing op de aankoop, de financiering, de huur, het leasen en de exploitatie van dergelijke voertuigen en op maatregelen die gericht zijn op de ontwikkeling van een tweedehandsmarkt voor deze voertuigen.	PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN VERONTREINIGING Voor de aankoop van nieuwe wegvoertuigen van de categorieën M en N moeten de banden voldoen aan de voorschriften inzake rolgeluidemissies van klasse A en aan de rolweerstandscoefficiënt van klasse A of B, zoals vastgesteld in Verordening (EU) 2020/740 ⁽³⁾ , zoals kan worden geverifieerd aan de hand van het Europees productregister voor energie-etikettering (Eprel).	PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN VERONTREINIGING Bewijsmateriaal over de rolgeluidemissie en de rolweerstandscoefficiënt zoals opgenomen in het Europees productregister voor energie-etikettering (Eprel) en over de slijtagecoëfficiënt van de band op het typegoedkeuringscertificaat van de band.
T4. Emissievrije voertuigen van de categorieën M2 (bv. minibussen), M3 (bv. intercitybussen), N2 (bv. bestelwagens) en N3 (bv. vrachtwagens met oplegger en bergingsvrachtwagen).		
Voertuigen: 1. zonder een interne verbrandingsmotor; 2. met een interne verbrandingsmotor die niet meer dan 3 g CO ₂ /(tonkilometer) of 1 g CO ₂ /(personenkilometer) uitstoot, zoals bepaald overeenkomstig artikel 9 van Verordening (EU) 2017/2400, als gewijzigd ⁽⁴⁾ ; 3. met een interne verbrandingsmotor die niet meer dan 1 g CO ₂ /kWh uitstoot, zoals bepaald overeenkomstig Verordening (EG) nr. 595/2009, als gewijzigd ⁽⁵⁾ , en de uitvoeringsmaatregelen daarvan; of met een interne verbrandingsmotor die niet meer dan 1 g CO ₂ /km uitstoot, zoals bepaald overeenkomstig Verordening (EG) nr. 715/2007, als gewijzigd ⁽⁶⁾ , en de uitvoeringsmaatregelen daarvan, op voorwaarde dat er geen CO ₂ -emissies zijn bepaald overeenkomstig Verordening (EU) 2017/2400, als gewijzigd.	PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN VERONTREINIGING Voor de aankoop van nieuwe wegvoertuigen van de categorieën M en N moeten de banden voldoen aan de voorschriften inzake rolgeluidemissies van klasse A en aan de rolweerstandscoefficiënt van klasse A of B, zoals vastgesteld in Verordening (EU) 2020/740 ⁽⁷⁾ en aan de hand van het Europees productregister voor energie-etikettering (Eprel) kan worden geverifieerd.	PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN VERONTREINIGING Bewijsmateriaal over de rolgeluidemissie en de rolweerstandscoefficiënt zoals opgenomen in het Europees productregister voor energie-etikettering (Eprel) en over de slijtagecoëfficiënt van de band op het typegoedkeuringscertificaat van de band.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
Overeenkomstig Verordening (EU) 2018/858 ⁽⁸⁾ zijn voertuigen die zijn ontworpen voor "speciale doeleinden", voertuigen van de categorieën M2, M3, N2 en N3 met specifieke technische kenmerken die deze in staat stellen een functie te vervullen waarvoor speciale voorzieningen of uitrustingen vereist zijn, zoals beschreven in de verordening. Deze voorwaarden zijn van toepassing op de aankoop, de financiering, de huur, het leasen en de exploitatie van dergelijke voertuigen en op maatregelen die gericht zijn op de ontwikkeling van een tweedehandsmarkt voor deze voertuigen.		
T5. Emissievrije voertuigen van categorie L (twee- en driewielige voertuigen en vierwielers, zoals motorfietsen en bromfietsen)		
Voertuigen met CO ₂ -uitlaatemissies gelijk aan 0 g CO ₂ /km, berekend overeenkomstig artikel 24 van en bijlage V bij Verordening (EU) nr. 168/2013, als gewijzigd ⁽¹⁰⁾ . Deze voorwaarden zijn van toepassing op de aankoop, de financiering, de huur, het leasen en de exploitatie van dergelijke voertuigen en op maatregelen die gericht zijn op de ontwikkeling van een tweedehandsmarkt voor deze voertuigen.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.
T6. Emissievrije voertuigen van categorie O (bv. aanhangwagens)		
Voertuigen uitgerust met een voorziening die de aandrijving ervan actief ondersteunt en geen interne verbrandingsmotor heeft of een interne verbrandingsmotor heeft die minder dan 1 g CO ₂ /kWh uitstoot, zoals bepaald overeenkomstig Verordening (EG) nr. 595/2009, als gewijzigd ⁽¹¹⁾ , en de uitvoeringsmaatregelen daarvan, of overeenkomstig Reglement nr. 49 van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties (VN/ECE) ⁽¹²⁾ . Deze voorwaarden zijn van toepassing op de aankoop, de financiering, de huur, het leasen en de exploitatie van dergelijke voertuigen en op maatregelen die gericht zijn op de ontwikkeling van een tweedehandsmarkt voor deze voertuigen.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
T7. Uitrustings- en gebruik van intelligente vervoerssystemen		
Intelligente vervoerssystemen waarin informatie- en communicatietechnologie wordt toegepast, op het gebied van het wegvervoer, met inbegrip van infrastructuur, voertuigen en gebruikers, en in het verkeers- en mobiliteitsbeheer, alsook voor interfaces met andere vervoerswijzen. De uitrustings- en gebruik van deze intelligente vervoerssystemen moeten gebruikers in staat stellen zich beter te informeren en veiliger, meer gecoördineerd en "slimmer" gebruik te maken van vervoersnetwerken, met als doel congestie aan te pakken en energieverbruik en emissies tot een minimum te beperken.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.
T8. Vraaggestuurde maatregelen in de vorm van maandelijkse openbaarvervoerbewijzen, abonnementen voor gedeelde mobiliteit, vervoersdiensten op aanvraag		
Vervoersvouchers ter bevordering van: — het gebruik van het openbaar vervoer en vervoersdiensten op aanvraag; of — oplossingen voor gedeelde mobiliteit, zoals carpoolen, met als doel de bezettingsgraad van voertuigen te verhogen zonder dat het totale aantal voertuigritten aanzienlijk stijgt; of — "mobiliteit als dienst", d.w.z. diensten die vervoersgebruikers verschillende vervoersopties bieden via een uniform platform en daardoor het woon-werkverkeer vereenvoudigen en aanzienlijke voordelen opleveren op het gebied van CO ₂ -reductie en energieverbruik.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
T9. Emissiearme voertuigen van de categorieën M1 (auto's) en N1 (bestelwagens), met inbegrip van voertuigen die voor speciale doeleinden zijn ontworpen (bv. ambulances)		
Emissiearme voertuigen van de categorieën M1 en N1, zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2019/631, als gewijzigd ⁽¹³⁾ , wanneer emissievrije voertuigen geen betaalbare of uitvoerbare oplossing zijn. Overeenkomstig Verordening (EU) 2018/858 ⁽¹⁴⁾ zijn voertuigen die zijn ontworpen voor "speciale doeleinden", voertuigen van de categorieën M1 en N1 met specifieke technische kenmerken die deze in staat stellen een functie te vervullen waarvoor speciale voorzieningen of uitrustingen vereist zijn, zoals beschreven in de verordening. Deze voorwaarden zijn van toepassing op de aankoop, de financiering, de huur, het leasen en de exploitatie van dergelijke voertuigen en op maatregelen die gericht zijn op de ontwikkeling van een tweedehandsmarkt voor deze voertuigen.	PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN VERONTREINIGING Voor de aankoop van nieuwe wegvoertuigen van de categorieën M en N moeten de banden voldoen aan de voorschriften inzake rolgeluidemissies van klasse A en aan de rolgeluidemissies van klasse A of B, zoals vastgesteld in Verordening (EU) 2020/740 ⁽¹⁵⁾ en aan de hand van het Europees productregister voor energie-etikettering (Eprel) kan worden geverifieerd.	PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN VERONTREINIGING Bewijsmateriaal over de rolgeluidemissie en de rolgeluidemissiescoëfficiënt zoals opgenomen in het Europees productregister voor energie-etikettering (Eprel) en over de slijtagecoëfficiënt van de band op het typegoedkeuringscertificaat van de band.
T10. Emissiearme voertuigen van de categorieën M2 (bv. minibussen), M3 (bv. intercitybussen), N2 (bv. bestelwagens) en N3 (bv. vrachtwagens met oplegger en vrachtwagens voor de bouw), met inbegrip van voertuigen die zijn ontworpen voor speciale doeleinden (bv. bibliobus, mobiele kliniek, koelwagen, bergingsvrachtwagen)		
Emissiearme voertuigen van de categorieën M2, M3, N2 en N3, zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2019/1242 ⁽¹⁶⁾ , wanneer de overeenkomstige emissievrije voertuigen geen betaalbare of uitvoerbare oplossing zijn. Overeenkomstig Verordening (EU) 2018/858 ⁽¹⁷⁾ zijn voertuigen die zijn ontworpen voor "speciale doeleinden", voertuigen van de categorieën M2, M3, N2 en N3 met specifieke technische kenmerken die deze in staat stellen een functie te vervullen waarvoor speciale voorzieningen of uitrustingen vereist zijn, zoals beschreven in de verordening. Deze voorwaarden zijn van toepassing op de aankoop, de financiering, de huur, het leasen en de exploitatie van dergelijke voertuigen en op maatregelen die gericht zijn op de ontwikkeling van een tweedehandsmarkt voor deze voertuigen.	PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN VERONTREINIGING Voor de aankoop van nieuwe wegvoertuigen van de categorieën M en N moeten de banden voldoen aan de voorschriften inzake rolgeluidemissies van klasse A en aan de rolgeluidemissiescoëfficiënt van klasse A of B, zoals vastgesteld in Verordening (EU) 2020/740 ⁽¹⁸⁾ en aan de hand van het Europees productregister voor energie-etikettering (Eprel) kan worden geverifieerd.	PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN VERONTREINIGING Bewijsmateriaal over de rolgeluidemissie en de rolgeluidemissiescoëfficiënt zoals opgenomen in het Europees productregister voor energie-etikettering (Eprel) en over de slijtagecoëfficiënt van de band op het typegoedkeuringscertificaat van de band.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
T11. Motorvoertuigen die op fossiele brandstoffen rijden		
Alle soorten mobiele activa die zijn vervaardigd of verworven en die gedurende de looptijd van het project uitsluitend op fossiele brandstoffen kunnen rijden, met uitzondering van de in deze bijlage vermelde activa.	Niet in overeenstemming met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen".	n.v.t.
T12. Motorvoertuigen gericht op het vervoer en de opslag van fossiele brandstoffen		
Alle mobiele activa die zijn vervaardigd of verworven met de bedoeling om hoofdzakelijk fossiele brandstoffen te vervoeren of op te slaan gedurende de looptijd van het project.	Niet in overeenstemming met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen".	n.v.t.

(¹) Deze tabel heeft betrekking op auto's (categorie M1), bussen en touringcars (M2 en M3), bestelwagens en vrachtwagens (categorieën N1, N2 en N3), twee- en driewielige voertuigen en vierwielers, zoals motorfietsen en bromfietsen (categorie L), aanhangwagens voor zware bedrijfsvoertuigen (categorie O) en fietsen.

(²) Verordening (EU) 2019/631 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 tot vaststelling van CO₂-emissienormen voor nieuwe personenauto's en nieuwe lichte bedrijfsvoertuigen, en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 443/2009 en (EU) nr. 510/2011 (PB L 111 van 25.4.2019, blz. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/631/oj>).

(³) Verordening (EU) 2018/858 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 betreffende de goedkeuring van en het markttoezicht op motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan en systemen, onderdelen en technische eenheden die voor dergelijke voertuigen zijn bestemd, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 715/2007 en (EG) nr. 595/2009 en tot intrekking van Richtlijn 2007/46/EG (PB L 151 van 14.6.2018, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/858/oj>).

(⁴) Verordening (EU) 2020/740 van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 2020 inzake de etikettering van banden met betrekking tot hun brandstofefficiëntie en andere parameters, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/1369 en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1222/2009 (PB L 177 van 5.6.2020, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/740/oj>).

(⁵) Verordening (EU) 2017/2400 van de Commissie van 12 december 2017 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 595/2009 van het Europees Parlement en de Raad wat de bepaling van de CO₂-emissies en het brandstofverbruik van zware bedrijfsvoertuigen betreft, en tot wijziging van Richtlijn 2007/46/EG van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EU) nr. 582/2011 van de Commissie (PB L 349 van 29.12.2017, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2400/oj>).

(⁶) Verordening (EG) nr. 595/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 betreffende de typegoedkeuring van motorvoertuigen en motoren met betrekking tot emissies van zware bedrijfsvoertuigen (Euro VI) en de toegang tot reparatie- en onderhoudsinformatie, tot wijziging van Verordening (EG) nr. 715/2007 en Richtlijn 2007/46/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 80/1269/EEG, 2005/55/EG en 2005/78/EG (PB L 188 van 18.7.2009, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/595/oj>).

(⁷) Verordening (EG) nr. 715/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2007 betreffende de typegoedkeuring van motorvoertuigen met betrekking tot emissies van lichte personen- en bedrijfsvoertuigen (Euro 5 en Euro 6) en de toegang tot reparatie- en onderhoudsinformatie (PB L 171 van 29.6.2007, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2007/715/oj>).

(⁸) Verordening (EU) 2018/858 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 betreffende de goedkeuring van en het markttoezicht op motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan en systemen, onderdelen en technische eenheden die voor dergelijke voertuigen zijn bestemd, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 715/2007 en (EG) nr. 595/2009 en tot intrekking van Richtlijn 2007/46/EG (PB L 151 van 14.6.2018, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/858/oj>).

(⁹) Verordening (EU) 2020/740 van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 2020 inzake de etikettering van banden met betrekking tot hun brandstofefficiëntie en andere parameters, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/1369 en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1222/2009 (PB L 177 van 5.6.2020, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/740/oj>).

(¹⁰) Verordening (EU) nr. 168/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 15 januari 2013 betreffende de goedkeuring van en het markttoezicht op twee- of driewielige voertuigen en vierwielers (PB L 60 van 2.3.2013, blz. 52, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/168/oj>).

- ⁽¹¹⁾ Verordening (EG) nr. 595/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 betreffende de typegoedkeuring van motorvoertuigen en motoren met betrekking tot emissies van zware bedrijfsvoertuigen (Euro VI) en de toegang tot reparatie- en onderhoudsinformatie, tot wijziging van Verordening (EG) nr. 715/2007 en Richtlijn 2007/46/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 80/1269/EEG, 2005/55/EG en 2005/78/EG (PB L 188 van 18.7.2009, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/595/oj>).
- ⁽¹²⁾ Reglement nr. 49 van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties (VN/ECE) — Uniforme bepalingen met betrekking tot de maatregelen tegen de emissie van verontreinigende gassen en deeltjes door voor voertuigen bestemde compressieontstekingsmotoren en elektrische-ontstekingsmotoren (PB L 171 van 24.6.2013, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/492/oj>).
- ⁽¹³⁾ Verordening (EU) 2019/631 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 tot vaststelling van CO₂-emissienormen voor nieuwe personenauto's en nieuwe lichte bedrijfsvoertuigen, en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 443/2009 en (EU) nr. 510/2011 (herschikking) (PB L 111 van 25.4.2019, blz. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/631/oj>).
- ⁽¹⁴⁾ Verordening (EU) 2018/858 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 betreffende de goedkeuring van en het markttoezicht op motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan en systemen, onderdelen en technische eenheden die voor dergelijke voertuigen zijn bestemd, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 715/2007 en (EG) nr. 595/2009 en tot intrekking van Richtlijn 2007/46/EG (PB L 151 van 14.6.2018, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/858/oj>).
- ⁽¹⁵⁾ Verordening (EU) 2020/740 van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 2020 inzake de etikettering van banden met betrekking tot hun brandstofefficiëntie en andere parameters, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/1369 en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1222/2009 (PB L 177 van 5.6.2020, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/740/oj>).
- ⁽¹⁶⁾ Verordening (EU) 2019/1242 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 tot vaststelling van CO₂-emissienormen voor nieuwe zware bedrijfsvoertuigen en tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 595/2009 en (EU) 2018/956 van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 96/53/EG van de Raad (PB L 198 van 25.7.2019, blz. 202, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1242/oj>).
- ⁽¹⁷⁾ Verordening (EU) 2018/858 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 betreffende de goedkeuring van en het markttoezicht op motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan en systemen, onderdelen en technische eenheden die voor dergelijke voertuigen zijn bestemd, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 715/2007 en (EG) nr. 595/2009 en tot intrekking van Richtlijn 2007/46/EG (PB L 151 van 14.6.2018, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/858/oj>).
- ⁽¹⁸⁾ Verordening (EU) 2020/740 van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 2020 inzake de etikettering van banden met betrekking tot hun brandstofefficiëntie en andere parameters, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/1369 en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1222/2009 (PB L 177 van 5.6.2020, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/740/oj>).

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
Infrastructuur — wegen		
T13. Infrastructuur voor emissievrije particuliere mobiliteit		
De aanleg en modernisering van infrastructuur voor emissievrije particuliere mobiliteit. Dit omvat de aanleg van elektrische opaadinfrastructuur en waterstofankstations, en infrastructuur voor voetgangers en/of fietsen.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.
T14. Individuele infrastructuurmaatregelen voor het openbaar vervoer over de weg		
— Installatie van elektrische opaadinfrastructuur en waterstofankstations voor openbaarvervoermiddelen; — Verbetering van de bestaande weg voor het openbaar vervoer waarvoor geen graafwerkzaamheden nodig zijn (bv. wijziging van een bestaande weg door de invoering van een rijstrook voor snelvervoer per bus of trolleybus met nieuwe aanduidingen op het wegdek);	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
- Maatregelen voor mitigatie van en aanpassing aan klimaatverandering en biodiversiteitsmaatregelen voor bestaande infrastructuur voor openbaar vervoer over de weg (bv. veilige faunapassages, verwijderen van bodemafdekking, klimaatbestendigheid); - Aanleg of modernisering van haltes voor openbaar vervoer over de weg waarvoor geen gebouwen hoeven te worden gebouwd (bv. bushaltes, trolleybushaltes) (!); - Installaties ter verbetering van de toegankelijkheid van personenvervoer (bv. perrons, liften of roltrappen).		
T1.5. Aanleg van lineaire infrastructuur voor het openbaar vervoer over de weg		
De aanleg van nieuwe fysieke "lineaire" structuren en voorzieningen in een continue, lineaire configuratie, die het verkeer van openbaarvervoermiddelen langs een bepaalde route ondersteunen. Dit omvat een nieuwe rijstrook voor snelvervoer per bus of trolleybus en bijbehorende ondersteunende structuren, zoals bruggen en tunnels, of de uitbreiding van een bestaande rijstrook.	MITIGATIE VAN KLIMAATVERANDERING De nieuwe infrastructuur moet worden aangevuld met infrastructuur die duurzaam openbaar vervoer over de weg mogelijk maakt (bv. oplaadpunten bij het depot, oplaadinfrastructuur voor snelvervoer per bus, bovenleidingen voor trolleybussen), voor zover daarin nog niet is voorzien. AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING Potentiële wezenlijke risico's voor de activiteit of het activum als gevolg van klimaatgerelateerde gevaren (zie "Classificatie van klimaatgerelateerde gevaren" in de volgende kolom) moeten: a) worden vastgesteld aan de hand van een evenredige klimaatrisicobeoordeling (bv. door toepassing van de technische richtsnoeren van de Commissie voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027 (2021/C 373/01), met gebruikmaking van representatief concentratietraject 4.5 (RCP 4.5) als referentie voor op scenario's gebaseerde beoordelingen, of door gebruik te maken van de lokale en nationale risicobeoordelingen, naargelang het geval); b) worden verlaagd tot een niveau dat de aanbestedende dienst aanvaardbaar acht voor de geplande fysieke levensduur van de infrastructuur.	MITIGATIE VAN KLIMAATVERANDERING In de aanbesteding (of, bij afwezigheid daarvan, in de technische specificaties van het project) moet de eis worden opgenomen dat de nieuwe infrastructuur wordt aangevuld met voorzieningen ter ondersteuning van duurzaam openbaar vervoer over de weg (bv. oplaadpunten bij het depot, oplaadinfrastructuur voor snelvervoer per bus, bovenleidingen voor trolleybussen). AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING De klimaatrisicobeoordeling heeft de volgende kenmerken: — Er wordt rekening gehouden met zowel de huidige variabele weersomstandigheden als de toekomstige klimaatverandering, met inbegrip van onzekerheid. — De beoordeling is gebaseerd op een robuuste analyse van de beschikbare klimaatgegevens en van prognoses voor een reeks toekomstige scenario's, waarbij RCP 4.5 als het referentieresultaat wordt beschouwd, en op ongunstigere scenario's die bij stresstests worden gebruikt om niveaus van aanvaardbare risico's vast te stellen. — De beoordeling is in overeenstemming met de verwachte levensduur van de activiteit. In de lokale of nationale risicobeoordeling worden klimaatgerelateerde gevaren geïdentificeerd die op de locatie wezenlijke risico's voor de activiteit/het activum kunnen veroorzaken tijdens de geplande fysieke levensduur van de activiteit/het activum. Nieuwe activiteiten vinden in beginsel niet plaats op grond waarvan (in de door de nationale autoriteiten opgestelde overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten of in nationale, regionale of lokale ruimtelijke plannen) is vastgesteld dat er een aanzienlijk overstromingsrisico bestaat, tenzij de activiteit voorziet in de integratie of toevoeging van maatregelen voor overstromingsbestendigheid die: i) zorgen voor een voor de aanbestedende dienst aanvaardbaar restrisiconiveau; en ii) voldoen aan de andere relevante eisen van de criteria.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	De uitvoering van fysieke en niet-fysieke maatregelen ter vermindering van de wezenlijke effecten (als bedoeld in punt b) hierboven) moet: i) ervoor zorgen dat de infrastructuur bestand is tegen een aanvaardbaar niveau van schade in geval van voorzienbare klimaatgevaaren, zoals overstromingen, en ii) worden geïntegreerd in de ontwerp- en bouwfasen van het activum of de activiteit. Er moet worden nagedacht over de levensvatbaarheid van "groene" of "op de natuur gebaseerde" oplossingen in plaats van "grijze" maatregelen ⁽¹⁾ om de aanpassing aan klimaatverandering aan te pakken. De activiteit mag de risico's van een negatief klimaatteffect op andere mensen, de natuur en andere activa niet vergroten noch de aanpassing aan klimaatverandering belemmeren.	Uit het bewijs moet blijken dat de aanpak om klimaatrisico's tot een aanvaardbaar niveau te beperken, is geïntegreerd in het ontwerp van de activiteit/het activum. Ook moet worden aangetoond hoe is nagedacht over de levensvatbaarheid van op de natuur gebaseerde oplossingen. Bovendien moet worden aangetoond dat aanpassingsmaatregelen tijdens de bouwfasen zullen worden uitgevoerd en aan het einde van de bouwwerkzaamheden zullen zijn voltooid. Klimaatgerelateerde gevaren worden als volgt ingedeeld: — temperatuur: veranderende temperatuur (lucht, zoet water, zeewater); hittestress; temperatuurvariabiliteit; hittegolf; — ontdooien permafrost; koudegolf/vorst; — wind: cycloon, orkaan, tyfoon, tornado, storm (incl. sneeuwstormen, stof- en zandstormen); — water: veranderende neerslagpatronen en -soorten (regen, hagel, sneeuw/ijs); neerslag of hydrologische variabiliteit; verzuring oceanen; zeespiegelstijging; zoutintrusie; droogte; overstroming (kust, rivieren, regenwater, grondwater); doorbraak gleisiermeer; — vaste massa: kusterosie; bodemdegradatie; bodemerrosie; bodemvloeiing; aardverschuiving; lawine; verzakking. BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN Wat betreft punt 1): een officieel document, bijvoorbeeld een factuur of een certificaat, waaruit blijkt dat de mitigatiemaatregelen zijn uitgevoerd. Wat betreft punt 2): een vergunning op basis van een passende beoordeling waarin de compenserende maatregelen worden uiteengezet die zullen leiden tot nettobiodiversiteitswinsten in dezelfde biogeografische regio van dezelfde lidstaat, op basis van de vastgestelde methoden ⁽²⁾, en een transparant monitoringplan.

Activiteiten en activa	Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan
	b) ten tweede, mitigatiemaatregelen vast te stellen, bijvoorbeeld de integratie van groene infrastructuur, het gebruik van inheemse soorten, permeabele materialen of andere maatregelen om de waterinfiltratie te verbeteren; en c) ten derde, de uitvoering van herstel- of compenserende maatregelen ter plaatse om het verlies van groene gebieden en ecosysteemdiensten te compenseren. 2. Activiteiten of activa die gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden en afhankelijk zijn van compenserende maatregelen in het kader van artikel 6, lid 4, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad ⁽⁵⁾ (de “habitatrichtlijn”), kunnen in overeenstemming zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” zijn mits de compenserende maatregelen nettobiodiversiteitswinst ⁽⁶⁾ opleveren, een lokale band met het project hebben ⁽⁷⁾ en robuuste en transparante monitoringssystemen omvatten ⁽⁸⁾).	
T16. Aanleg van niet-lineaire infrastructuur voor het openbaar vervoer over de weg		
De aanleg van nieuwe fysieke “niet-lineaire” structuren en voorzieningen in een niet-continue of netwerkconfiguratie, die het verkeer van verschillende openbaarvervoermiddelen langs diverse kruisende routes ondersteunen. Dit omvat busstations of -depots en parkeerfaciliteiten naast stations.	MITIGATIE VAN KLIMAATVERANDERING De nieuwe infrastructuur moet worden uitgerust met infrastructuur die duurzaam openbaar vervoer over de weg mogelijk maakt (bv. oplaadpunten bij het depot, oploadinfrastructuur voor snelvervoer per bus, bovenleidingen voor trolleybussen), voor zover daarin nog niet is voorzien. AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING Potentiële wezenlijke risico's voor de activiteit of het activum als gevolg van klimaatgerelateerde gevaren (zie “Classificatie van klimaatgerelateerde gevaren” in de volgende kolom) moeten: a) worden vastgesteld aan de hand van een evenredige klimaatrisicobeoordeling (bv. door toepassing van de technische richtsnoeren van de Commissie voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021–2027 (2021/C 373/01), met gebruikmaking van representatief concentratietraject 4.5 (RCP 4.5) als referentie voor op scenario's gebaseerde beoordelingen, of door gebruik te maken van de lokale en nationale risicobeoordelingen, naargelang het geval);	MITIGATIE VAN KLIMAATVERANDERING In de aanbesteding (of, bij afwezigheid daarvan, in de technische specificaties van het project) moet de eis worden opgenomen dat de nieuwe infrastructuur wordt aangevuld met voorzieningen ter ondersteuning van duurzaam openbaar vervoer over de weg (bv. oplaadpunten bij het depot, oploadinfrastructuur voor snelvervoer per bus, bovenleidingen voor trolleybussen). AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING De klimaatrisicobeoordeling heeft de volgende kenmerken: — Er wordt rekening gehouden met zowel de huidige variabele weersomstandigheden als de toekomstige klimaatverandering, met inbegrip van onzekerheid. — De beoordeling is gebaseerd op een robuuste analyse van de beschikbare klimaatgegevens en van prognoses voor een reeks toekomstige scenario's, waarbij RCP 4.5 als het referentieresultaat wordt beschouwd, en op ongunstigere scenario's die bij stresstests worden gebruikt om niveaus van aanvaardbare risico's vast te stellen. — De beoordeling is in overeenstemming met de verwachte levensduur van de activiteit.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	b) worden verlaagd tot een niveau dat de aanbestedende dienst aanvaardbaar acht voor de geplande fysieke levensduur van de infrastructuur. De uitvoering van fysieke en niet-fysieke maatregelen ter vermindering van de wezenlijke effecten (als bedoeld in punt b) hierboven) moet: i) ervoor zorgen dat de infrastructuur bestand is tegen een aanvaardbaar niveau van schade in geval van voorzienbare klimaatgevaaren, zoals overstromingen, en ii) worden geïntegreerd in de ontwerp- en bouwfasen van het activum of de activiteit. Er moet worden nagedacht over de levensvatbaarheid van "groene" of "op de natuur gebaseerde" oplossingen in plaats van "grijze" maatregelen ⁽¹⁶⁾ om de aanpassing aan klimaatverandering aan te pakken. De activiteit mag de risico's van een negatief klimaat effect op andere mensen, de natuur en andere activa niet vergroten noch de aanpassing aan klimaatverandering belemmeren.	In de lokale of nationale risicobeoordeling worden klimaatgerelateerde gevaren geïdentificeerd die op de locatie wezenlijke risico's voor de activiteit/het activum kunnen veroorzaken tijdens de geplande fysieke levensduur van de activiteit/het activum. Nieuwe activiteiten vinden in beginsel niet plaats op grond waarvan (in de door de nationale autoriteiten opgestelde overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten of in nationale, regionale of lokale ruimtelijke plannen) is vastgesteld dat er een aanzienlijk overstromingsrisico bestaat, tenzij de activiteit voorziet in de integratie of toevoeging van maatregelen voor overstromingsbestendigheid die: i) zorgen voor een voor de aanbestedende dienst aanvaardbaar restrisiconiveau; en ii) voldoen aan de andere relevante eisen van de criteria. Uit het bewijs moet blijken dat de aanpak om klimaatrisico's tot een aanvaardbaar niveau te beperken, is geïntegreerd in het ontwerp van de activiteit/het activum. Ook moet worden aangetoond hoe is nagedacht over de levensvatbaarheid van op de natuur gebaseerde oplossingen. Bovendien moet worden aangetoond dat aanpassingsmaatregelen tijdens de bouwfasen zullen worden uitgevoerd en aan het einde van de bouwwerkzaamheden zullen zijn voltooid. Classificatie van klimaatgerelateerde risico's — temperatuur: veranderende temperatuur (lucht, zoet water, zeewater); hittestress; temperatuurvariabiliteit; hittegolf; ontdooien permafrost; koudegolf/vorst; — wind: cycloon, orkaan, tyfoon, tornado, storm (incl. sneeuwstormen, stof- en zandstormen); — water: veranderende neerslagpatronen en -soorten (regen, hagel, sneeuw/ijs); neerslag of hydrologische variabiliteit; verzuring oceanen; zeespiegelstijging; zoutintrusie; droogte; overstroming (kust, rivieren, regenwater, grondwater); doorbraak gletsjermeer; — vaste massa: kusterosie; bodemdegradatie; bodemerosie; bodemvloeiing; aardverschuiving; lawine; verzakking.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE Ten minste 70 % van het niet-gevaarlijke bouw- en sloopafval dat op de bouwplaats wordt geproduceerd (in massa in kilogram), met uitzondering van in de natuur voorkomend materiaal dat is opgenomen in categorie 17 05 04 van de Europese lijst van afvalstoffen (Besluit 2000/532/EG), wordt voorbereid voor hergebruik ⁽¹⁾ of gerecycled ^(1,2). Opvulling ^(1,3) wordt niet beschouwd als voorbereiding voor hergebruik of recycling.	TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE 1. gerecyclede afvalstoffen: een weegbrief voor afval dat naar de afvalrecyclinginrichting wordt gebracht (in kg); 2. totaal (niet-gevaarlijk) afval dat ter plaatse wordt geproduceerd: de raming van de totale hoeveelheid geproduceerd afval wordt geïnterpreteerd in het licht van het beschikbare bewijsmateriaal. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit: i) de ontvangstbewijzen voor de totale hoeveelheid afval die naar verschillende afvalvoorzieningen wordt gebracht (in kg) (bv. recycling, storten enz.); ii) de ontvangst van containers (met vermelding van hun volume in m³) die op de bouwplaatsen worden gebruikt; iii) de raming van de totale afvalproductie op basis van een audit voorafgaand aan de sloop.
	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN 1. De nieuwe infrastructuur mag niet worden aangelegd op: a) land dat is gedefinieerd als wetland of veengebied, ongeacht of het land die status na 1 januari 2025 nog steeds heeft; b) blijvend grasland in een Natura 2000-gebied op het moment van indiening van het project; c) grond die voldoet aan de definitie van bos ^(1,4). 2. Nieuwe infrastructuur moet de mitigatieladder volgen door: a) ten eerste, ruimtebeslag en grondgebruik, verlies van stedelijke groene ruimten en bodemafdekking door middel van het projectontwerp te minimaliseren, bijvoorbeeld door prioriteit te geven aan het gebruik van brownfieldterrein ^(1,5) boven greenfieldterrein ^(1,6), recycling van land en op de natuur gebaseerde oplossingen;	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN Wat betreft punt 1.a): de criteria moeten worden geïnterpreteerd op basis van het beschikbare bewijsmateriaal. Dit betekent dat als er geen bewijs is dat een gebied is gedefinieerd als het type grond dat in de criteria is vermeld, wordt aangenomen dat de begunstigden aan de criteria voldoen. Het beschikbare bewijsmateriaal omvat het volgende: — de informatie die de lidstaten uiterlijk op 1 januari 2025 moeten verzamelen als onderdeel van hun strategische GLB-plannen. Deze informatie heeft ten minste betrekking op wetlands en veengebieden die onder door het GLB gesteunde landbouwgebieden vallen; — de Natura 2000-viewer en het portaal van Grassland Watch [verstrek gedetailleerde informatie over de drie categorieën grond in de Natura 2000-gebieden van elke lidstaat, met een resolutie van 50 m bij 50 m];

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	b) ten tweede, mitigatiemaatregelen vast te stellen, bijvoorbeeld de integratie van groene infrastructuur; het gebruik van inheemse soorten, permeabele materialen of andere maatregelen om de waterinfiltratie te verbeteren; en c) ten derde, de uitvoering van herstel- of compenserende maatregelen ter plaatse om het verlies van groene gebieden en ecosysteemdiensten te compenseren.	— de Global Peatland Database van het Greifswald Moor Centrum die ook geodata over veengebieden verstrekt in een raster van 1x1 km; — de informatie over landgebruik die de lidstaten uiterlijk in 2026 moeten verzamelen in het kader van hun verplichtingen krachtens de LULUCF-verordening, met inbegrip van veengebieden en wetlands; Wat betreft punt 1.b): gegevens van het Europees informatiesysteem voor bossen (FISE) op basis van nationale definities zouden als geldig bewijs worden aanvaard totdat gestandaardiseerde gegevens over bosareaal op grond van de verordening bosmonitoring beschikbaar zijn in het FISE. Wat betreft punt 2): een officieel document, bijvoorbeeld een factuur of een certificaat, waaruit blijkt dat de mitigatiemaatregelen zijn uitgevoerd.
T17. Renovatie of modernisering van niet-lineaire infrastructuur voor het openbaar vervoer over de weg ⁽¹⁷⁾		
De renovatie of modernisering van niet-lineaire infrastructuur voor het openbaar vervoer over de weg, zoals gedefinieerd in T16.	MITIGATIE VAN KLIMAATVERANDERING De te renoveren of moderniseren infrastructuur moet worden uitgerust met infrastructuur die duurzaam openbaar vervoer over de weg mogelijk maakt (bv. oplaadpunten bij het depot, oplaadinfrastructuur voor snelvervoer per bus), voor zover daarin nog niet is voorzien. AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING Potentiële wezenlijke risico's voor de activiteit of het activum als gevolg van klimaatgerelateerde gevaren (zie "Classificatie van klimaatgerelateerde gevaren" in de volgende kolom) moeten: a) worden vastgesteld aan de hand van een evenredige klimaatrisicobeoordeling (bv. door toepassing van de technische richtsnoeren van de Commissie voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027 (2021/C 373/01), met gebruikmaking van representatief concentratietraject 4.5 (RCP 4.5) als referentie voor op scenario's gebaseerde beoordelingen, of door gebruik te maken van de lokale en nationale risicobeoordelingen, naargelang het geval); b) worden verlaagd tot een niveau dat de aanbestedende dienst aanvaardbaar acht voor de geplande fysieke levensduur van de infrastructuur.	MITIGATIE VAN KLIMAATVERANDERING In de aanbesteding (of, bij afwezigheid daarvan, in de technische specificaties van het project) moet de eis worden opgenomen dat de nieuwe infrastructuur wordt aangevuld met voorzieningen ter ondersteuning van duurzaam openbaar vervoer over de weg (bv. oplaadpunten bij het depot, oplaadinfrastructuur voor snelvervoer per bus, bovenleidingen voor trolleybussen). AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING De klimaatrisicobeoordeling heeft de volgende kenmerken: — Er wordt rekening gehouden met zowel de huidige variabele weersomstandigheden als de toekomstige klimaatverandering, met inbegrip van onzekerheid. — De beoordeling is gebaseerd op een robuuste analyse van de beschikbare klimaatgegevens en van prognoses voor een reeks toekomstige scenario's, waarbij RCP 4.5 als het referentiescenario wordt beschouwd, en op ongunstigere scenario's die bij stresstests worden gebruikt om niveaus van aanvaardbare risico's vast te stellen. — De beoordeling is in overeenstemming met de verwachte levensduur van de activiteit. In de lokale of nationale risicobeoordeling worden klimaatgerelateerde gevaren geïdentificeerd die op de locatie wezenlijke risico's voor de activiteit/het activum kunnen veroorzaken tijdens de geplande fysieke levensduur van de activiteit/het activum.

Activiteiten en activa	Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan
	De uitvoering van fysieke en niet-fysieke maatregelen ter vermindering van de wezenlijke effecten (als bedoeld in punt b) hierboven) moet: i) ervoor zorgen dat de infrastructuur bestand is tegen een aanvaardbaar niveau van schade in geval van voorzienbare klimaatgevaaren, zoals overstromingen, en ii) worden geïntegreerd in de ontwerp- en bouwfasen van het activum of de activiteit. Er moet worden nagedacht over de levensvatbaarheid van “groene” of “op de natuur gebaseerde” oplossingen in plaats van “grijze” maatregelen ⁽¹⁸⁾ om de aanpassing aan klimaatverandering aan te pakken. De activiteit mag de risico's van een negatief klimaat effect op andere mensen, de natuur en andere activa niet vergroten noch de aanpassing aan klimaatverandering belemmeren.	Nieuwe activiteiten vinden in beginsel niet plaats op grond waarvan (in de door de nationale autoriteiten opgestelde overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten of in nationale, regionale of lokale ruimtelijke plannen) is vastgesteld dat er een aanzienlijk overstromingsrisico bestaat, tenzij de activiteit voorziet in de integratie of toevoeging van maatregelen voor overstromingsbestendigheid die: i) zorgen voor een voor de aanbestedende dienst aanvaardbaar restrisiconiveau; en ii) voldoen aan de andere relevante eisen van de criteria. Uit het bewijs moet blijken dat de aanpak om klimaatrisico's tot een aanvaardbaar niveau te beperken, is geïntegreerd in het ontwerp van de activiteit/het activum. Ook moet worden aangetoond hoe is nagedacht over de levensvatbaarheid van op de natuur gebaseerde oplossingen. Bovendien moet worden aangetoond dat aanpassingsmaatregelen tijdens de bouwfasen zullen worden uitgevoerd en aan het einde van de bouwwerkzaamheden zullen zijn voltooid. Classificatie van klimaatgerelateerde risico's — temperatuur: veranderende temperatuur (lucht, zoet water, zeewater); hittestress; temperatuurvariabiliteit; hittegolf; ontdooien permafrost; koudegolf/vorst; — wind: cycloon, orkaan, tyfoon, tornado, storm (incl. sneeuwstormen, stof- en zandstormen); — water: veranderende neerslagpatronen en -soorten (regen, hagel, sneeuw/ijs); neerslag of hydrologische variabiliteit; verzuring oceanen; zeespiegelstijging; zoutintrusie; droogte; overstroming (kust, rivieren, regenwater, grondwater); doorbraak gletsjermeer; — vaste massa: kusterosie; bodemdegradatie; bodemerosie; bodemvloeiing; aardverschuiving; lawine; verzakking.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE Ten minste 70 % van het niet-gevaarlijke bouw- en sloopafval dat op de bouwplaats wordt geproduceerd (in massa in kilogram), met uitzondering van in de natuur voorkomend materiaal dat is opgenomen in categorie 17 05 04 van de Europese lijst van afvalstoffen (Besluit 2000/532/EG), wordt voorbereid voor hergebruik ⁽¹⁾ of gerecycled ⁽²⁾ . Opvulling ⁽³⁾ wordt niet beschouwd als voorbereiding voor hergebruik of recycling.	TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE 1. gerecyclede afvalstoffen: een weegbrief voor afval dat naar de afvalrecyclinginrichting wordt gebracht (in kg); 2. totaal (niet-gevaarlijk) afval dat ter plaatse wordt geproduceerd: de raming van de totale hoeveelheid geproduceerd afval wordt geïnterpreteerd in het licht van het beschikbare bewijsmateriaal. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit: i) de ontvangstbewijzen voor de totale hoeveelheid afval die naar verschillende afvalvoorzieningen wordt gebracht (in kg) (bv. recycling, sorteren enz.); ii) de ontvangst van containers (met vermelding van hun volume in m ³) die op de bouwplaatsen worden gebruikt; iii) de raming van de totale afvalproductie op basis van een audit voorafgaand aan de sloop.
⁽¹⁾ Een "halte" is een aangegeven plaats langs een weg of spoorlijn waar het openbaarvervoermiddel stopt om het in- en uitstappen van passagiers mogelijk te maken. In tegenstelling tot stations of terminals hebben haltes geen uitgebreide faciliteiten, omvatten ze geen vastgeïnstalleerde structuren noch vereisen ze omvangrijke bouwwerkzaamheden, en bestaan ze meestal alleen uit een simpel Perron of een halte. ⁽²⁾ Met "grijze maatregelen" worden technologische en technische oplossingen bedoeld om gebieden, infrastructuur en mensen beter voor te bereiden op klimaatverandering. Groene maatregelen zijn gebaseerd op ecosysteemgerichte (of op de natuur gebaseerde) benaderingen. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de vele functies die natuurlijke ecosystemen bieden om de veerkracht en het aanpassingsvermogen te verbeteren. Zie voor meer informatie de mededeling van de Commissie "Technische richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027" (C/2021/5430) (PB C 373 van 16.9.2021, blz. 1), voetnoot 83. ⁽³⁾ Grond binnen het stedelijk gebied waarop eerder ontwikkeling heeft plaatsgevonden, zoals gedefinieerd in de woordenlijst van het Europees Milieugeenschap. ⁽⁴⁾ Grond waarop voorheen geen stedelijke ontwikkeling heeft plaatsgevonden; gewoonlijk in de periferie van een bestaand bebouwd gebied, zoals gedefinieerd in de woordenlijst van het Europees Milieugeenschap. ⁽⁵⁾ Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj). Nader specificaties over de interpretatie van artikel 6, lid 4, van de habitatrichtlijn zijn vastgelegd in de mededeling van de Commissie "Beoordeling van plannen en projecten met betrekking tot Natura 2000-gebieden — Methodologische richtsnoeren inzake de bepalingen van artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (92/43/EEG)" (2021/C 437/01) (PB C 437 van 28.10.2021, blz. 1). ⁽⁶⁾ Een meetbaar positief effect ("netto winst") op het gebied van de biodiversiteit in vergelijking met de situatie vóór de ontwikkeling van het project. De specifieke compensatieverhouding voor elk project wordt per geval vastgesteld, in navolging van de mededeling van de Commissie "Beoordeling van plannen en projecten met betrekking tot Natura 2000-gebieden — Methodologische richtsnoeren inzake de bepalingen van artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (92/43/EEG)" (2021/C 437/01) (PB C 437 van 28.10.2021, blz. 1). ⁽⁷⁾ Het voor compensatie gekozen gebied moet zich binnen de betrokken lidstaat bevinden in dezelfde biogeografische regio (voor in het kader van de habitatrichtlijn aangewezen gebieden) of, voor vogelsoorten, in hetzelfde verspreidingsgebied, op dezelfde migratiaroute of in hetzelfde overwinteringsgebied (voor in het kader van de vogelrichtlijn aangewezen gebieden). Marktleednemers kunnen niet bijdragen aan een mondiaal compensatiefonds dat niet zou zorgen voor concrete, doeltreffende en meetbare maatregelen in verband met de getroffen biogeografische regio. ⁽⁸⁾ Op de uitvoering van compenserende maatregelen moet toezicht worden gehouden door opgeleide wetenschappers, op basis van een methode voor de beoordeling van de voortgang en de resultaten, die openlijk aan het publiek en de betrokken autoriteiten moet worden meegedeeld. Het toezicht moet gedurende de gehele looptijd van het project plaatsvinden. ⁽⁹⁾ Er bestaan verschillende methoden om te beoordelen wat voor effect projecten op het gebied van hernieuwbare energie op de biodiversiteit hebben. De aanvragers kunnen een van de volgende methoden gebruiken om aan te tonen dat nettobiodiversiteitswinsten zijn behaald: wettelijke instrumenten voor het meten van de biodiversiteit (Statutory Biodiversity Metric); calculator voor het berekenen van de nettobiodiversiteitswinst (Biodiversity Net Gain Calculator, BNGC); waardering van de biotoop (Biotope Valuation, BV)/biotooppunten (Biotopypunten (BkompV)); Andere methoden: Onema/Center Eco Functional and Evolutionary's MERCLE, Battelle's EcoVal, Eco-points, BREAM's Change in Ecological Value Calculator, IUCN's STAR (instrument voor het meten van de reductie van de dreiging voor en van het herstel van diersoorten) of de Normative Biodiversity Metric van Ecometrica. Aanvullende richtsnoeren inzake compenserende maatregelen zijn opgenomen in de methodologische richtsnoeren inzake artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG, C(2021) 6913 final) (afdeling 3.3.3) (PB C 437 van 28.10.2021, blz. 1). ⁽¹⁰⁾ Met "grijze maatregelen" worden technologische en technische oplossingen bedoeld om gebieden, infrastructuur en mensen beter voor te bereiden op klimaatverandering. Groene maatregelen zijn gebaseerd op ecosysteemgerichte (of op de natuur gebaseerde) benaderingen. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de vele functies die natuurlijke ecosystemen bieden om de veerkracht en het aanpassingsvermogen te verbeteren. Zie voor meer informatie de mededeling van de Commissie "Technische richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027" (C/2021/5430) (PB C 373 van 16.9.2021, blz. 1), voetnoot 83.		

⁽¹¹⁾ Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>): "voorbereiding voor hergebruik": elke nuttige toepassing bestaande uit controleren, schoonmaken of repareren, waarbij producten of componenten van producten die afvalstoffen zijn geworden, worden klaargemaakt zodat ze kunnen worden hergebruikt zonder dat verdere voorbehandeling nodig is. Dit omvat bijvoorbeeld de voorbereiding voor hergebruik van bepaalde delen van gebouwen, zoals dakelementen, ramen, deuren, bakstenen, natuurstenen of betonnen elementen. Een voorwaarde voor de voorbereiding voor hergebruik van onderdelen van gebouwen is doorgaans de selectieve deconstructie van gebouwen of andere structuren.

⁽¹²⁾ Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>): "recycling": elke nuttige toepassing waardoor afvalstoffen opnieuw worden bewerkt tot producten, materialen of stoffen, voor het oorspronkelijke doel of voor een ander doel. Dit omvat het opnieuw bewerken van organisch afval, maar het omvat niet energietegwinning, noch het opnieuw bewerken tot materialen die bestemd zijn om te worden gebruikt als brandstof of als opvulmateriaal.

⁽¹³⁾ Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>): "opvulling": handeling voor nuttige toepassing waarbij niet-gevaarlijk afval wordt gebruikt voor het herstel van uitgegraven terreinen of voor civieltechnische toepassingen bij de landschapsaanleg. Afval dat wordt gebruikt voor opvulling moet dienen ter vervanging van niet-afvalmaterialen, geschikt zijn voor de voornoemde doelen en worden beperkt tot de hoeveelheid die strikt noodzakelijk is om deze doelen te bereiken.

⁽¹⁴⁾ Met "bos" worden gebieden bedoeld van meer dan 0,5 hectare met bomen en een kroonbedekking van meer dan 10 %, of bomen die deze drempels op de groeiplaats kunnen bereiken, met uitzondering van gebieden die hoofdzakelijk voor agrarisch of stedelijk grondgebruik dienen. Het omvat gebieden met bomen, inclusief groepen groeiende jonge natuurlijke bomen, of aanplanten die nog de minimumwaarden voor kroonbedekking of een gelijkwaardige staande voorraad of minimumboomhoogte moeten bereiken, inclusief elk gebied dat normaal gesproken deel uitmaakt van het bosgebied maar waarop tijdelijk geen bomen staan als gevolg van menselijk ingrijpen, zoals kap, of als gevolg van natuurlijke oorzaken, maar waarvan verwacht kan worden dat het weer bos zal worden.

⁽¹⁵⁾ Grond binnen het stedelijk gebied waarop eerder ontwikkeling heeft plaatsgevonden, zoals gedefinieerd in de woordenlijst van het Europees Milieugentschap.

⁽¹⁶⁾ Grond waarop voorheen geen stedelijke ontwikkeling heeft plaatsgevonden; gewoonlijk in de periferie van een bestaand bebouwd gebied, zoals gedefinieerd in de woordenlijst van het Europees Milieugentschap.

⁽¹⁷⁾ Met renovatie wordt bedoeld dat ten minste 50 % van het bestaande gebouw wordt behouden. Dit moet worden berekend op basis van de bruto externe vloeroppervlakte van het oorspronkelijke gebouw aan de hand van de toepasselijke nationale of regionale meetmethode, dan wel aan de hand van de definitie van "IPMS 1" in de International Property Measurement Standards.

⁽¹⁸⁾ Met "grijze maatregelen" worden technologische en technische oplossingen bedoeld om gebieden, infrastructuur en mensen beter voor te bereiden op klimaatverandering. Groene maatregelen zijn gebaseerd op ecosysteemgerichte (of op de natuur gebaseerde) benaderingen. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de vele functies die natuurlijke ecosystemen bieden om de veerkracht en het aanpassingsvermogen te verbeteren. Zie voor meer informatie de mededeling van de Commissie "Technische richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027" (C/2021/5430) (PB C 373 van 16.9.2021, blz. 1), voetnoot 83.

⁽¹⁹⁾ Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>): "voorbereiding voor hergebruik": elke nuttige toepassing bestaande uit controleren, schoonmaken of repareren, waarbij producten of componenten van producten die afvalstoffen zijn geworden, worden klaargemaakt zodat ze kunnen worden hergebruikt zonder dat verdere voorbehandeling nodig is. Dit omvat bijvoorbeeld de voorbereiding voor hergebruik van bepaalde delen van gebouwen, zoals dakelementen, ramen, deuren, bakstenen, natuurstenen of betonnen elementen. Een voorwaarde voor de voorbereiding voor hergebruik van onderdelen van gebouwen is doorgaans de selectieve deconstructie van gebouwen of andere structuren.

⁽²⁰⁾ Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>): "recycling": elke nuttige toepassing waardoor afvalstoffen opnieuw worden bewerkt tot producten, materialen of stoffen, voor het oorspronkelijke doel of voor een ander doel. Dit omvat het opnieuw bewerken van organisch afval, maar het omvat niet energietegwinning, noch het opnieuw bewerken tot materialen die bestemd zijn om te worden gebruikt als brandstof of als opvulmateriaal.

⁽²¹⁾ Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>): "opvulling": handeling voor nuttige toepassing waarbij niet-gevaarlijk afval wordt gebruikt voor het herstel van uitgegraven terreinen of voor civieltechnische toepassingen bij de landschapsaanleg. Afval dat wordt gebruikt voor opvulling moet dienen ter vervanging van niet-afvalmaterialen, geschikt zijn voor de voornoemde doelen en worden beperkt tot de hoeveelheid die strikt noodzakelijk is om deze doelen te bereiken.

Activiteiten en activa	Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan
Mobiele activa — spoorwegen		
T18. Emissievrij rollend materieel voor spoor-, metro- of tramlijnen, met inbegrip van de onderdelen daarvan		
De aankoop, de huur en het leasen van rollend materieel voor spoor-, metro- of tramlijnen, met inbegrip van onderdelen daarvan, zolang treinen, locomotieven, passagiersrijtuigen of goederenwagens geen directe CO ₂ -uitlaatemissies hebben.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.
T19. Bimodaal rollend materieel		
De aankoop, de huur, het leasen en de exploitatie van treinen, locomotieven, passagiersrijtuigen of goederenwagens zonder directe CO ₂ -uitlaatemissies op een geëlektrificeerd spoor, en met een conventionele motor waar dergelijke infrastructuur niet beschikbaar is.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.
T20. Aangepast of gemoderniseerd rollend materieel voor spoor-, metro- of tramlijnen en aanverwante onderdelen		
Activiteiten die gericht zijn op de aanpassing of modernisering van rollend materieel voor spoor-, metro- of tramlijnen, met inbegrip van de aanschaf van onderdelen die de aanpassing mogelijk maken. De aanpassingsactiviteiten kunnen bijvoorbeeld gericht zijn op: i) de besturing/seingeving van treinen of geluidsreductie; ii) andere doeleinden ten behoeve van een verbeterde interoperabiliteit, zoals veiligheid, beveiliging of efficiëntie (met inbegrip van capaciteitsuitbreiding); of iii) milieuprestaties. Het inbouwen van een emissievrij voortstuwingssysteem is ook conform de voorschriften.	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.

Activiteiten en activa	Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan
T21. Rollend materieel voor spoor- en tramlijnen dat niet emissievrij is of geen bimodale locomotief is		
De aankoop of het leasen van passagiers- of goederentreinen of trams met directe CO ₂ -emissies (uitlaatemissies) die niet nul zijn of die niet bimodaal zijn.	Niet in overeenstemming met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”.	n.v.t.
T22. Rollend materieel gericht op het vervoer en de opslag van fossiele brandstoffen		
Voertuigen gericht op het vervoer en de opslag van fossiele brandstoffen. “Gericht op” wordt gedefinieerd als vervaardigd en verworven met de uitdrukkelijke bedoeling om hoofdzakelijk fossiele brandstoffen te vervoeren of op te slaan gedurende de looptijd van het project.	Niet in overeenstemming met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”.	n.v.t.
Activiteiten en activa	Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan
Infrastructuur — spoorwegen		
T23. Individuele infrastructuur voor het openbaar vervoer per spoor		
— Elektrificatie van het spoor (bv. installatie van bovenleidingen); — Installatie van elektrische opsladinfrastructuur en waterstofstations voor spoorvervoer; — Digitale uitrusting van het spoor (bv. uitrusting met het Europees beheersysteem voor het spoorverkeer (ERTMS), nieuwe radiosystemen (bv. FRMCS), andere seingeving- en veiligheidssystemen voor het openbaar vervoer, digitalisering van het vervoer, prioritering bij verkeerslichten, geavanceerd verkeersbeheer (bv. ATO), digitale connectiviteit op basis van het ERTMS en digitale automatische koppelingen (DAC), connectiviteit op basis van ten minste 5G en satellieten, en inertiële meeteenheden voor de geolocatie-eenheden van het ERTMS); — Maatregelen voor mitigatie van en aanpassing aan klimaatverandering voor bestaande infrastructuur voor openbaar vervoer over het spoor (bv. veilige faunapassages, verwijderen van bodemafdekking, klimaatbestendigheid);	Naleving van de geldende wetgeving is voldoende.	n.v.t.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
— Aanleg of modernisering van haltes voor openbaar vervoer waarvoor geen gebouwen hoeven te worden gebouwd (bv. tramhaltes, spoorperrons) ⁽¹⁾; — Installaties ter verbetering van de toegankelijkheid van personenvervoer (bv. perrons, liften of roltrappen); — Gerichte modernisering van de bestaande spoorweginfrastructuur die geen extra ruimte in beslag neemt (bv. maatregelen om de veiligheid van spoorweginfrastructuur te verbeteren, maatregelen om lawaai en trillingen als gevolg van het spoorvervoer te beperken, met inbegrip van geluidsschermen).		
T24. Aanleg van lineaire infrastructuur voor het openbaar vervoer over het spoor		
De aanleg van nieuwe fysieke "lineaire" structuren en voorzieningen in een continue, lineaire configuratie, die het verkeer van openbaarvervoermiddelen langs een bepaalde route ondersteunen. Dit betreft de volgende activa of activiteiten: a) infrastructuur en andere spoorweginfrastructuur (zoals gedefinieerd in bijlage II.2, punten 2.1, 2.2, 2.3, 2.5, 2.6 en 2.8, bij Richtlijn (EU) 2016/797) ⁽²⁾; b) bouw van tunnels en bruggen; c) rangersporen; d) planning, ontwerp, bouw, installatie, aanpassing, modernisering, reparatie, exploitatie, onderhoud, herbestemming van apparatuur, systemen en software voor infrastructuur en installaties die worden gebruikt om passagiers naar dezelfde of een andere vervoerswijze te laten overstappen; e) andere voorzieningen voor spoorweginfrastructuur ⁽³⁾; f) infrastructuur en installaties bestemd voor openbaar personenvervoer in steden en voorsteden, waaronder bijbehorende seingevingssystemen voor metro-, tram- en spoorweginfrastructuur.	AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING Potentiele wezenlijke risico's voor de activiteit of het activum als gevolg van klimaatgerelateerde gevaren (zie "Classificatie van klimaatgerelateerde gevaren" in de volgende kolom moeten: a) worden vastgesteld aan de hand van een eventredige klimaatrisicobeoordeling (bv. door toepassing van de technische richtsnoeren van de Commissie voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027 (2021/C 373/01), met gebruikmaking van representatief concentratietraject 4.5 (RCP 4.5) als referentie voor op scenario's gebaseerde beoordelingen, of door gebruik te maken van de lokale en nationale risicobeoordelingen, naargelang het geval); b) worden verlaagd tot een niveau dat de aanbestedende dienst aanvaardbaar acht voor de geplande fysieke levensduur van de infrastructuur. De uitvoering van fysieke en niet-fysieke maatregelen ter vermindering van de wezenlijke effecten (als bedoeld in punt b) hierboven) moet: i) ervoor zorgen dat de infrastructuur bestand is tegen een aanvaardbaar niveau van schade in geval van voorzienbare klimaatgevaars, zoals overstromingen, en ii) worden geïntegreerd in de ontwerp- en bouwfasen van het activum of de activiteit.	AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING De klimaatrisicobeoordeling heeft de volgende kenmerken: — Er wordt rekening gehouden met zowel de huidige variabele weersomstandigheden als de toekomstige klimaatverandering, met inbegrip van onzekerheid. — De beoordeling is gebaseerd op een robuuste analyse van de beschikbare klimaatgegevens en van prognoses voor een reeks toekomstige scenario's, waarbij RCP 4.5 als het referentieresultaat wordt beschouwd, en op ongunstigere scenario's die bij stresstests worden gebruikt om niveaus van aanvaardbare risico's vast te stellen. — De beoordeling is in overeenstemming met de verwachte levensduur van de activiteit. In de lokale of nationale risicobeoordeling worden klimaatgerelateerde gevaren geïdentificeerd die op de locatie wezenlijke risico's voor de activiteit/het activum kunnen veroorzaken tijdens de geplande fysieke levensduur van de activiteit/het activum.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	Er moet worden nagedacht over de levensvatbaarheid van "groene" of "op de natuur gebaseerde" oplossingen in plaats van "grijze" maatregelen ⁽⁴⁾ om de aanpassing aan klimaatverandering aan te pakken. De activiteit mag de risico's van een negatief klimaat-effect op andere mensen, de natuur en andere activa niet vergroten noch de aanpassing aan klimaatverandering belemmeren.	Nieuwe activiteiten vinden in beginsel niet plaats op grond waarvan (in de door de nationale autoriteiten opgestelde overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten of in nationale, regionale of lokale ruimtelijke plannen) is vastgesteld dat er een aanzienlijk overstromingsrisico bestaat, tenzij de activiteit voorziet in de integratie of toevoeging van maatregelen voor overstromingsbestendigheid die: i) zorgen voor een voor de aanbestedende dienst aanvaardbaar restrisiconiveau; en ii) voldoen aan de andere relevante eisen van de criteria. Uit het bewijs moet blijken dat de aanpak om klimaatrisico's tot een aanvaardbaar niveau te beperken, is geïntegreerd in het ontwerp van de activiteit/het activum. Ook moet worden aangetoond hoe is nagedacht over de levensvatbaarheid van op de natuur gebaseerde oplossingen. Bovendien moet worden aangetoond dat aanpassingsmaatregelen tijdens de bouwfasen zullen worden uitgevoerd en aan het einde van de bouwwerkzaamheden zullen zijn voltooid. Classificatie van klimaatgerelateerde risico's — temperatuur: veranderende temperatuur (lucht, zoet water, zeewater); hittestress; temperatuurvariabiliteit; hittegolf; ontdooien permafrost; koudegolf/vorst; — wind: cycloon, orkaan, tyfoon, tornado, storm (incl. sneeuwstormen, stof- en zandstormen); — water: veranderende neerslagpatronen en -soorten (regen, hagel, sneeuw/ijs); neerslag of hydrologische variabiliteit; verzuring oceanen; zeespiegelstijging; zoutintrusie; droogte; overstroming (kust, rivieren, regenwater, grondwater); doorbraak gletsjermeer; — vaste massa: kusterosie; bodemdegradatie; bodemerosie; bodemvloeiing; aardverschuiving; lawine; verzakking.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN 1. De nieuwe infrastructuur moet, voor zover dat economisch en technisch mogelijk is, de mitigatieladder volgen door: - ten eerste, ruimtebeslag en grondgebruik, verlies van stedelijke groene ruimten en bodenafdekking door middel van het projectontwerp te minimaliseren, bijvoorbeeld door prioriteit te geven aan het gebruik van brownfieldterrein ⁽⁶⁾ boven greenfieldterrein ⁽⁶⁾; recycling van land en op de natuur gebaseerde oplossingen; - ten tweede, mitigatiemaatregelen vast te stellen, bijvoorbeeld de integratie van groene infrastructuur, met inbegrip van het gebruik van inheemse soorten, permeabele materialen of andere maatregelen om de waterinfiltratie te verbeteren; en - ten derde, de uitvoering van herstel- of compenserende maatregelen ter plaatse om het verlies van groene gebieden en ecosysteemdiensten te compenseren. 2. Activiteiten of activa die gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden en afhankelijk zijn van compenserende maatregelen in het kader van artikel 6, lid 4, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad ⁽⁷⁾ (de "habitatrichtlijn"), kunnen in overeenstemming zijn met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" zijn mits de compenserende maatregelen nettbiodiversiteitswinst ⁽⁸⁾ opleveren, een lokale band met het project hebben ⁽⁹⁾ en robuuste en transparante monitoringssystemen omvatten ⁽¹⁰⁾.	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN Wat betreft punt 1): een officieel document, bijvoorbeeld een factuur of een certificaat, waaruit blijkt dat de mitigatiemaatregelen zijn uitgevoerd. Wat betreft punt 2): een vergunning op basis van een passende beoordeling waarin de compenserende maatregelen worden uiteengezet die zullen leiden tot nettbiodiversiteitswinsten in dezelfde biogeografische regio van dezelfde lidstaat, op basis van de vastgestelde methoden ⁽¹¹⁾, en een transparant monitoringplan.
T25. Modernisering van lineaire infrastructuur voor het openbaar vervoer over het spoor		
Modernisering om de snelheid, de asdruk, het laadprofiel, structurele verbeteringen in spoorbanen en structurele renovatiewerkzaamheden aan bruggen en tunnels te verhogen om de bruikbaarheid te behouden of te herstellen en de levensduur te verlengen.	AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING Potentiele wezenlijke risico's voor de activiteit of het activum als gevolg van klimaatgerelateerde gevaren (zie "Classificatie van klimaatgerelateerde gevaren" in de volgende kolom) moeten: worden vastgesteld aan de hand van een evenredige klimaatrisicobeoordeling (bv. door toepassing van de technische richtsnoeren van de Commissie voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027 (2021/C 373/01), met gebruikmaking van representatief concentratietraject 4.5 (RCP 4.5) als referentie voor op scenario's gebaseerde beoordelingen, of door gebruik te maken van de lokale en nationale risicobeoordelingen, naargelang het geval);	AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING De klimaatrisicobeoordeling heeft de volgende kenmerken: — Er wordt rekening gehouden met zowel de huidige variabele weersomstandigheden als de toekomstige klimaatverandering, met inbegrip van onzekerheid. — De beoordeling is gebaseerd op een robuuste analyse van de beschikbare klimaatgegevens en van prognoses voor een reeks toekomstige scenario's, waarbij RCP 4.5 als het referentieresultaat wordt beschouwd, en op ongunstigere scenario's die bij stresstests worden gebruikt om niveaus van aanvaardbare risico's vast te stellen. — De beoordeling is in overeenstemming met de verwachte levensduur van de activiteit.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	b) worden verlaagd tot een niveau dat de aanbestedende dienst aanvaardbaar acht voor de geplande fysieke levensduur van de infrastructuur. De uitvoering van fysieke en niet-fysieke maatregelen ter vermindering van de wezenlijke effecten (als bedoeld in punt b) hierboven) moet: i) ervoor zorgen dat de infrastructuur bestand is tegen een aanvaardbaar niveau van schade in geval van voorzienbare klimaatgevaaren, zoals overstromingen, en ii) worden geïntegreerd in de ontwerp- en bouwfasen van het activum of de activiteit. Er moet worden nagedacht over de levensvatbaarheid van "groene" of "op de natuur gebaseerde" oplossingen in plaats van "grijze" maatregelen (¹²) om de aanpassing aan klimaatverandering aan te pakken. De activiteit mag de risico's van een negatief klimaat-effect op andere mensen, de natuur en andere activa niet vergroten noch de aanpassing aan klimaatverandering belemmeren.	In de lokale of nationale risicobeoordeling worden klimaatgerelateerde gevaren geïdentificeerd die op de locatie wezenlijke risico's voor de activiteit/het activum kunnen veroorzaken tijdens de geplande fysieke levensduur van de activiteit/het activum. Nieuwe activiteiten vinden in beginsel niet plaats op grond waarvan (in de door de nationale autoriteiten opgestelde overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten of in nationale, regionale of lokale ruimtelijke plannen) is vastgesteld dat er een aanzienlijk overstromingsrisico bestaat, tenzij de activiteit voorziet in de integratie of toevoeging van maatregelen voor overstromingsbestendigheid die: i) zorgen voor een voor de aanbestedende dienst aanvaardbaar restrisiconiveau; en ii) voldoen aan de andere relevante eisen van de criteria. Uit het bewijs moet blijken dat de aanpak om klimaatrisico's tot een aanvaardbaar niveau te beperken, is geïntegreerd in het ontwerp van de activiteit/het activum. Ook moet worden aangetoond hoe is nagedacht over de levensvatbaarheid van op de natuur gebaseerde oplossingen. Bovendien moet worden aangetoond dat aanpassingsmaatregelen tijdens de bouwfasen zullen worden uitgevoerd en aan het einde van de bouwwerkzaamheden zullen zijn voltooid. Classificatie van klimaatgerelateerde risico's — temperatuur: veranderende temperatuur (licht, zoet water, zeewater); hittestress; temperatuurvariabiliteit; hittegolf; ontdooien permafrost; koudegolf/vorst; — wind: cycloon, orkaan, tyfoon, tornado, storm (incl. sneeuwstormen, stof- en zandstormen); — water: veranderende neerslagpatronen en -soorten (regen, hagel, sneeuw/ijs); neerslag of hydrologische variabiliteit; verzuring oceanen; zeespiegelstijging; zoutintrusie; droogte; overstroming (kust, rivieren, regenwater, grondwater); doorbraak gletsjermeer;

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
T26. Aanleg van niet-lineaire infrastructuur voor het openbaar vervoer over het spoor		— vaste massa: kusterosie; bodemdegradatie; bodemerosie; bodemvloeiing; aardverschuiving; lawine; verzakking.
De aanleg van nieuwe fysieke "niet-lineaire" structuren en voorzieningen in een niet-continue of netwerkconfiguratie, die het verkeer van verschillende openbaarvervoermiddelen langs diverse kruisende routes ondersteunen. Dit omvat nieuwe metrostations of treinstations en treindepots.	AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING Potentiele wezenlijke risico's voor de activiteit of het activum als gevolg van klimaatgerelateerde gevaren (zie "Classificatie van klimaatgerelateerde gevaren" in de volgende kolom) moeten: a) worden vastgesteld aan de hand van een evenredige klimaatrisicobeoordeling (bv. door toepassing van de technische richtsnoeren van de Commissie voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027 (2021/C 373/01), met gebruikmaking van het representatief concentratietraject RCP 4.5 als referentie voor op scenario's gebaseerde beoordelingen, of door gebruik te maken van de lokale en nationale risicobeoordelingen, naargelang het geval); b) worden verlaagd tot een niveau dat de aanbestedende dienst aanvaardbaar acht voor de geplande fysieke levensduur van de infrastructuur. De uitvoering van fysieke en niet-fysieke maatregelen ter vermindering van de wezenlijke effecten (als bedoeld in punt b) hierboven) moet: i) ervoor zorgen dat de infrastructuur bestand is tegen een aanvaardbaar niveau van schade in geval van voorzienbare klimaatgevaars, zoals overstromingen, en ii) worden geïntegreerd in de ontwerp- en bouwfasen van het activum of de activiteit. Er moet worden nagedacht over de levensvatbaarheid van "groene" of "op de natuur gebaseerde" oplossingen in plaats van "grijze" maatregelen ⁽¹⁾ om de aanpassing aan klimaatverandering aan te pakken. De activiteit mag de risico's van een negatief klimaat effect op andere mensen, de natuur en andere activa niet vergroten noch de aanpassing aan klimaatverandering belemmeren.	AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING De klimaatrisicobeoordeling heeft de volgende kenmerken: — Er wordt rekening gehouden met zowel de huidige variabele weersomstandigheden als de toekomstige klimaatverandering, met inbegrip van onzekerheid. — De beoordeling is gebaseerd op een robuuste analyse van de beschikbare klimaatgegevens en van prognoses voor een reeks toekomstige scenario's, waarbij RCP 4.5 als het referentieresultaat wordt beschouwd, en op ongunstigere scenario's die bij stresstests worden gebruikt om niveaus van aanvaardbare risico's vast te stellen. — De beoordeling is in overeenstemming met de verwachte levensduur van de activiteit. In de lokale of nationale risicobeoordeling worden klimaatgerelateerde gevaren geïdentificeerd die op de locatie wezenlijke risico's voor de activiteit/het activum kunnen veroorzaken tijdens de geplande fysieke levensduur van de activiteit/het activum. Nieuwe activiteiten vinden in beginsel niet plaats op grond waarvan (in de door de nationale autoriteiten opgestelde overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten of in nationale, regionale of lokale ruimtelijke plannen) is vastgesteld dat er een aanzienlijk overstromingsrisico bestaat, tenzij de activiteit voorziet in de integratie of toevoeging van maatregelen voor overstromingsbestendigheid die: i) zorgen voor een voor de aanbestedende dienst aanvaardbaar restrisiconiveau, en ii) voldoen aan de andere relevante eisen van de criteria. Uit het bewijs moet blijken dat de aanpak om klimaatrisico's tot een aanvaardbaar niveau te beperken, is geïntegreerd in het ontwerp van de activiteit/het activum. Ook moet worden aangetoond hoe is nagedacht over de levensvatbaarheid van op de natuur gebaseerde oplossingen. Bovendien moet worden aangetoond dat aanpassingsmaatregelen tijdens de bouwfasen zullen worden uitgevoerd en aan het einde van de bouwwerkzaamheden zullen zijn voltooid.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE Ten minste 70 % van het niet-gevaarlijke bouw- en sloopafval dat op de bouwplaats wordt geproduceerd (in massa in kilogram), met uitzondering van in de natuur voorkomend materiaal dat is opgenomen in categorie 17 05 04 van de Europese lijst van afvalstoffen (Besluit 2000/532/EG), wordt voorbereid voor hergebruik ⁽¹⁴⁾ of gerecycled ⁽¹⁵⁾. Opvulling ⁽¹⁶⁾ wordt niet beschouwd als voorbereiding voor hergebruik of recycling.	Classificatie van klimaatgerelateerde risico's — temperatuur: veranderende temperatuur (lucht, zoet water, zeewater); hittestress; temperatuurvariabiliteit; hittegolf; ontdooien permafrost; koudegolf/vorst; — wind: cycloon, orkaan, tyfoon, tornado, storm (incl. sneeuwstormen, stof- en zandstormen); — water: veranderende neerslagpatronen en -soorten (regen, hagel, sneeuw/ijs); neerslag of hydrologische variabiliteit; verzuring oceanen; zeespiegelstijging; zoutintrusie; droogte; overstroming (kust, rivieren, regenwater, grondwater); doorbraak gletsjermeer; — vaste massa: kusterosie; bodemdegradatie; bodemerosie; bodemvloeing; aardverschuiving; lawine; verzakking. TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE 1. gerecyclede afvalstoffen: een weegbrief voor afval dat naar de afvalrecyclinginrichting wordt gebracht (in kg); 2. totaal (niet-gevaarlijk) afval dat ter plaatse wordt geproduceerd: de raming van de totale hoeveelheid geproduceerd afval wordt geïnterpreteerd in het licht van het beschikbare bewijsmateriaal. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit: i) de ontvangstbewijzen voor de totale hoeveelheid afval die naar verschillende afvalvoorzieningen wordt gebracht (in kg) (bv. recycling, stormen enz.); ii) de ontvangst van containers (met vermelding van hun volume in m³) die op de bouwplaatsen worden gebruikt; iii) de raming van de totale afvalproductie op basis van een audit voorafgaand aan de sloop.

Activiteiten en activa	Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan
	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN 1. De nieuwe infrastructuur mag niet worden aangelegd op: - land dat is gedefinieerd als wetland of veengebied, ongeacht of het land die status na 1 januari 2025 nog steeds heeft; - blijvend grasland in een Natura 2000-gebied op het moment van indiening van het project; - grond die voldoet aan de definitie van bos ⁽¹⁷⁾. 2. Nieuwe infrastructuur moet de mitigatieladder volgen door: - ten eerste, ruimtebeslag en grondgebruik, verlies van stedelijke groene ruimten en bodemafdekking door middel van het projectontwerp te minimaliseren, bijvoorbeeld door prioriteit te geven aan het gebruik van brownfieldterrein ⁽¹⁸⁾ boven - greenfieldterrein ⁽¹⁹⁾, recycling van land en op de natuur gebaseerde oplossingen; - ten tweede, mitigatiemaatregelen vast te stellen, bijvoorbeeld de integratie van groene infrastructuur, het gebruik van inheemse soorten, permeabele materialen of andere maatregelen om de waterinfiltratie te verbeteren; en - ten derde, de uitvoering van herstel- of compenserende maatregelen ter plaatse om het verlies van groene gebieden en ecosysteemdiensten te compenseren.	BESCHERMING EN HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN Wat betreft punt 1.a): de criteria moeten worden geïnterpreteerd op basis van het beschikbare bewijsmateriaal. Dit betekent dat als er geen bewijs is dat een gebied is gedefinieerd als het type grond dat in de criteria is vermeld, wordt aangenomen dat de begunstigden aan de criteria voldoen. Het beschikbare bewijsmateriaal omvat het volgende: - de informatie die de lidstaten uiterlijk op 1 januari 2025 moeten verzamelen als onderdeel van hun strategische GLB-plannen. Deze informatie heeft ten minste betrekking op wetlands en veengebieden die onder door het GLB gesteunde landbouwgebieden vallen; - de Natura 2000-viewer en het portaal van Grassland Watch [verstrek gedetailleerde informatie over de drie categorieën grond in de Natura 2000-gebieden van elke lidstaat, met een resolutie van 50 m bij 50 m]; - de Global Peatland Database van het Greifswald Moor Centrum die ook geodata over veengebieden verstrekt in een raster van 1x1 km; - de informatie over landgebruik die de lidstaten uiterlijk in 2026 moeten verzamelen in het kader van hun verplichtingen krachtens de LULUCF-verordening, met inbegrip van veengebieden en wetlands; Wat betreft punt 1.b): gegevens van het Europees informatiesysteem voor bossen (FISE) op basis van nationale definities zouden als geldig bewijs worden aanvaard totdat gestandaardiseerde gegevens over bosareaal op grond van de verordening bosmonitoring beschikbaar zijn in het FISE. Wat betreft punt 2): een officieel document, bijvoorbeeld een factuur of een certificaat, waaruit blijkt dat de mitigatiemaatregelen zijn uitgevoerd.

Activiteiten en activa	Criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” (en begeleidend maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake “geen ernstige afbreuk doen” is voldaan
T27. Renovatie van niet-lineaire infrastructuur voor het openbaar vervoer over het spoor ⁽²⁰⁾		
De renovatie of modernisering van “niet-lineaire” infrastructuur voor het openbaar vervoer over de weg, zoals hierboven gedefinieerd.	AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING Potentiele wezenlijke risico's voor de activiteit of het activum als gevolg van klimaatgerelateerde gevaren (zie “Classificatie van klimaatgerelateerde gevaren” in de volgende kolom) moeten: a) worden vastgesteld aan de hand van een evenredige klimaatrisicobeoordeling (bv. door toepassing van de technische richtsnoeren van de Commissie voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021–2027 (2021/C 373/01), met gebruikmaking van representatief concentratietraject 4.5 (RCP 4.5) als referentie voor op scenario's gebaseerde beoordelingen, of door gebruik te maken van de lokale en nationale risicobeoordelingen, naargelang het geval); b) worden verlaagd tot een niveau dat de aanbestedende dienst aanvaardbaar acht voor de geplande fysieke levensduur van de infrastructuur. De uitvoering van fysieke en niet-fysieke maatregelen ter vermindering van de wezenlijke effecten (als bedoeld in punt b) hierboven) moet: i) ervoor zorgen dat de infrastructuur bestand is tegen een aanvaardbaar niveau van schade in geval van voorzienbare klimaatgevaren, zoals overstromingen, en ii) worden geïntegreerd in de ontwerp- en bouwfasen van het activum of de activiteit. Er moet worden nagedacht over de levensvatbaarheid van “groene” of “op de natuur gebaseerde” oplossingen in plaats van “grijze” maatregelen ⁽²¹⁾ om de aanpassing aan klimaatverandering aan te pakken. De activiteit mag de risico's van een negatief klimaateffect op andere mensen, de natuur en andere activa niet vergroten noch de aanpassing aan klimaatverandering belemmeren.	AANPASSING AAN KLIMAATVERANDERING De klimaatrisicobeoordeling heeft de volgende kenmerken: — Er wordt rekening gehouden met zowel de huidige variabele weersomstandigheden als de toekomstige klimaatverandering, met inbegrip van onzekerheid. — De beoordeling is gebaseerd op een robuuste analyse van de beschikbare klimaatgegevens en van prognoses voor een reeks toekomstige scenario's, waarbij RCP 4.5 als het referentieresultaat wordt beschouwd, en op ongunstigere scenario's die bij stresstests worden gebruikt om niveaus van aanvaardbare risico's vast te stellen. — De beoordeling is in overeenstemming met de verwachte levensduur van de activiteit. In de lokale of nationale risicobeoordeling worden klimaatgerelateerde gevaren geïdentificeerd die op de locatie wezenlijke risico's voor de activiteit/het activum kunnen veroorzaken tijdens de geplande fysieke levensduur van de activiteit/het activum. Nieuwe activiteiten vinden in beginsel niet plaats op grond waarvan (in de door de nationale autoriteiten opgestelde overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten of in nationale, regionale of lokale ruimtelijke plannen) is vastgesteld dat er een aanzienlijk overstromingsrisico bestaat, tenzij de activiteit voorziet in de integratie of toevoeging van maatregelen voor overstromingsbestendigheid die: i) zorgen voor een voor de aanbestedende dienst aanvaardbaar restrisiconiveau; en ii) voldoen aan de andere relevante eisen van de criteria. Uit het bewijs moet blijken dat de aanpak om klimaatrisico's tot een aanvaardbaar niveau te beperken, is geïntegreerd in het ontwerp van de activiteit/het activum. Ook moet worden aangetoond hoe is nagedacht over de levensvatbaarheid van op de natuur gebaseerde oplossingen. Bovendien moet worden aangetoond dat aanpassingsmaatregelen tijdens de bouwfasen zullen worden uitgevoerd en aan het einde van de bouwwerkzaamheden zullen zijn voltooid.

Activiteiten en activa	Criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" (en begeleidende maatregelen, indien van toepassing)	Bewijs dat aan de criteria inzake "geen ernstige afbreuk doen" is voldaan
	TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE Ten minste 70 % van het niet-gevaarlijke bouw- en sloopafval dat op de bouwplaats wordt geproduceerd (in massa in kilogram), met uitzondering van in de natuur voorkomend materiaal dat is opgenomen in categorie 17 05 04 van de Europese lijst van afvalstoffen (Besluit 2000/532/EG), wordt voorbereid voor hergebruik ⁽²⁾ of gerecycled ⁽³⁾. Opvulling ⁽²⁴⁾ wordt niet beschouwd als voorbereiding voor hergebruik of recycling.	Classificatie van klimaatgerelateerde risico's — temperatuur: veranderende temperatuur (lucht, zoet water, zeewater); hittestress; temperatuurvariabiliteit; hittegolf; ontdooien permafrost; koudegolf/vorst; — wind: cycloon, orkaan, tyfoon, tornado, storm (incl. sneeuwstormen, stof- en zandstormen); — water: veranderende neerslagpatronen en -soorten (regen, hagel, sneeuw/ijs); neerslag of hydrologische variabiliteit; verzuring oceanen; zeespiegelstijging; zoutintrusie; droogte; overstroming (kust, rivieren, regenwater, grondwater); doorbraak gletsjermeer; — vaste massa: kusterosie; bodemdegradatie; bodemerrosie; bodemvloeiing; aardverschuiving; lawine; verzakking.
	TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE 1. gerecyclede afvalstoffen: een weegbrief voor afval dat naar de afvalrecyclinginrichting wordt gebracht (in kg); 2. totaal (niet-gevaarlijk) afval dat ter plaatse wordt geproduceerd: de raming van de totale hoeveelheid geproduceerd afval wordt geïnterpreteerd in het licht van het beschikbare bewijsmateriaal. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit: i) de ontvangstbewijzen voor de totale hoeveelheid afval die naar verschillende afvalvoorzieningen wordt gebracht (in kg) (bv. recycling, stortten enz.); ii) de ontvangst van containers (met vermelding van hun volume in m³) die op de bouwplaatsen worden gebruikt; iii) de raming van de totale afvalproductie op basis van een audit voorafgaand aan de sloop.	

⁽¹⁾ Een "halte" is een aangegeven plaats langs een weg of spoorlijn waar het openbaarvervoermiddel stopt om het in- en uitstappen van passagiers mogelijk te maken. In tegenstelling tot stations of terminals hebben haltes geen uitgebreide faciliteiten, omvatten ze geen vastgoedstructuren noch vereisen ze omvangrijke bouwwerkzaamheden, en bestaan ze meestal alleen uit een simpel Perron of een halte.

⁽²⁾ Richtlijn (EU) 2016/797 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende de interoperabiliteit van het spoorwegsysteem in de Europese Unie (herschikking) (PB L 138 van 26.5.2016, blz. 44, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/797/oj>).

⁽³⁾ Overeenkomstig artikel 3, punt 11, van Richtlijn 2012/34/EU van het Europees Parlement en de Raad van 21 november 2012 tot instelling van één Europese spoorwegruimte (PB L 343 van 14.12.2012, blz. 32, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/34/oj>).

- (⁴) Met "grijze maatregelen" worden technologische en technische oplossingen bedoeld om gebieden, infrastructuren en mensen beter voor te bereiden op klimaatverandering. Groene maatregelen zijn gebaseerd op ecosysteemgerichte (of op de natuur gebaseerde) benaderingen. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de vele functies die natuurlijke ecosystemen bieden om de veerkracht en het aanpassingsvermogen te verbeteren. Zie voor meer informatie de mededeling van de Commissie "Technische richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027" (C/2021/5430) (PB C 373 van 16.9.2021, blz. 1), voetnoot 83.
- (⁵) Grond binnen het stedelijk gebied waarop eerder ontwikkeling heeft plaatsgevonden, zoals gedefinieerd in de woordenlijst van het Europees Milieugeentschap.
- (⁶) Grond waarop voorheen geen stedelijke ontwikkeling heeft plaatsgevonden; gewoonlijk in de periferie van een bestaand bebouwd gebied, zoals gedefinieerd in de woordenlijst van het Europees Milieugeentschap.
- (⁷) Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj>). Nadere specificaties over de interpretatie van artikel 6, lid 4, van de habitatrichtlijn zijn vastgelegd in de mededeling van de Commissie "Beoordeling van plannen en projecten met betrekking tot Natura 2000-gebieden — Methodologische richtsnoeren inzake de bepalingen van artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (92/43/EEG)" (2021/C 437/01) (PB C 437 van 28.10.2021, blz. 1).
- (⁸) Een meetbaar positief effect ("netto winst") op het gebied van de biodiversiteit in vergelijking met de situatie vóór de ontwikkeling van het project. De specifieke compensatieverhouding voor elk project wordt per geval vastgesteld, in navolging van de mededeling van de Commissie "Beoordeling van plannen en projecten met betrekking tot Natura 2000-gebieden — Methodologische richtsnoeren inzake de bepalingen van artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (92/43/EEG)" (2021/C 437/01) (PB C 437 van 28.10.2021, blz. 1).
- (⁹) Het voor compensatie gekozen gebied moet zich binnen de betrokken lidstaat bevinden in dezelfde biogeografische regio (voor in het kader van de habitatrichtlijn aangewezen gebieden) of, voor vogelsoorten, in hetzelfde verspreidingsgebied, op dezelfde migratiaroute of in hetzelfde overwinteringsgebied (voor in het kader van de vogelrichtlijn aangewezen gebieden). Marktleednemers kunnen niet bijdragen aan een mondiaal compensatiefonds dat niet zou zorgen voor concrete, doeltreffende en meetbare maatregelen in verband met de getroffen biogeografische regio.
- (¹⁰) Op de uitvoering van compenserende maatregelen moet toezicht worden gehouden door opgeleide wetenschappers, op basis van een methode voor de beoordeling van de vooruitgang en de resultaten, die openlijk aan het publiek en de betrokken autoriteiten moet worden meegedeeld. Het toezicht moet gedurende de gehele looptijd van het project plaatsvinden.
- (¹¹) Er bestaan verschillende methoden om te beoordelen wat voor effect projecten op het gebied van hernieuwbare energie op de biodiversiteit hebben. De aanvragers kunnen een van de volgende methoden gebruiken om aan te tonen dat netbiodiversiteitswinsten zijn behaald: wettelijke instrumenten voor het meten van de biodiversiteit (Statutory Biodiversity Metric); calculator voor het berekenen van de netbiodiversiteitswinst (Biodiversity Net Gain Calculator, BNGC); waardering van de biotoop (Biotope Valuation, BV)/biotooppunten (BkompV); Andere methoden: Onema/Center Eco Functional and Evolutionary's MERCLE, Battelle's EcoVal, Eco-points, BREEAM's Change in Ecological Value Calculator, IUCN's STAR (instrument voor het meten van de dreiging voor en van het herstel van diersoorten) of de Normatieve Biodiversity Metric van Ecometrica. Aanvullende richtsnoeren inzake compenserende maatregelen zijn opgenomen in de methodologische richtsnoeren inzake artikel 6, leden 3 en 4, van de habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG, C(2021) 6913 final) (afdeling 3.3.3) (PB C 437 van 28.10.2021, blz. 1).
- (¹²) Met "grijze maatregelen" worden technologische en technische oplossingen bedoeld om gebieden, infrastructuren en mensen beter voor te bereiden op klimaatverandering. Groene maatregelen zijn gebaseerd op ecosysteemgerichte (of op de natuur gebaseerde) benaderingen. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de vele functies die natuurlijke ecosystemen bieden om de veerkracht en het aanpassingsvermogen te verbeteren. Zie voor meer informatie de mededeling van de Commissie "Technische richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027" (C/2021/5430) (PB C 373 van 16.9.2021, blz. 1), voetnoot 83.
- (¹³) Met "grijze maatregelen" worden technologische en technische oplossingen bedoeld om gebieden, infrastructuren en mensen beter voor te bereiden op klimaatverandering. Groene maatregelen zijn gebaseerd op ecosysteemgerichte (of op de natuur gebaseerde) benaderingen. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de vele functies die natuurlijke ecosystemen bieden om de veerkracht en het aanpassingsvermogen te verbeteren. Zie voor meer informatie de mededeling van de Commissie "Technische richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027" (C/2021/5430) (PB C 373 van 16.9.2021, blz. 1), voetnoot 83.
- (¹⁴) Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>): "voorbereiding voor hergebruik": elke nuttige toepassing bestaande uit controleren, schoonmaken of repareren, waarbij producten of componenten van producten die afvalstoffen zijn geworden, worden klaargemaakt zodat ze kunnen worden hergebruikt zonder dat verdere voorbehandeling nodig is. Dit omvat bijvoorbeeld de voorbereiding voor hergebruik van bepaalde delen van gebouwen, zoals dakelementen, ramen, deuren, bakstenen, natuurstenen of betonnen elementen. Een voorwaarde voor de voorbereiding voor hergebruik van onderdelen van gebouwen is doorgaans de selectieve deconstructie van gebouwen of andere structuren.
- (¹⁵) Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>): "recycling": elke nuttige toepassing waardoor afvalstoffen opnieuw worden bewerkt tot producten, materialen of stoffen, voor het oorspronkelijke doel of voor een ander doel. Dit omvat het opnieuw bewerken van organisch afval, maar het omvat niet energietegwinning, noch het opnieuw bewerken tot materialen die bestemd zijn om te worden gebruikt als brandstof of als opvulmateriaal.
- (¹⁶) Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>): "opvulling": handeling voor nuttige toepassing waarbij niet-gevaarlijk afval wordt gebruikt voor het herstel van uitgegraven terreinen of voor civieltechnische toepassingen bij de landschapsaanleg. Afval dat wordt gebruikt voor opvulling moet dienen ter vervanging van niet-afvalmaterialen, geschikt zijn voor de voornoemde doelen en worden beperkt tot de hoeveelheid die strikt noodzakelijk is om deze doelen te bereiken.
- (¹⁷) Met "bos" worden gebieden bedoeld van meer dan 0,5 hectare met bomen met een hoogte van meer dan vijf meter en een kroonbedekking van meer dan 10 %, of bomen die deze drempels op de groeiplaats kunnen bereiken, met uitzondering van gebieden die hoofdzakelijk voor agrarisch of stedelijk grondgebruik dienen. Het omvat gebieden met bomen, inclusief groepen groeiende jonge natuurlijke bomen, of aanplanten die nog de minimumwaarden voor kroonbedekking of een gelijkwaardige staande voorraad of minimumbomhoogte moeten bereiken, inclusief elk gebied dat normaal gesproken deel uitmaakt van het bosgebied maar waarop tijdelijk geen bomen staan als gevolg van natuurlijke ingrijpen, zoals kap, of als gevolg van natuurlijke oorzaken, maar waarvan verwacht kan worden dat het weer bos zal worden.

- ⁽¹⁸⁾ Grond binnen het stedelijk gebied waarop eerder ontwikkeling heeft plaatsgevonden, zoals gedefinieerd in de woordenlijst van het Europees Milieugentschap.
- ⁽¹⁹⁾ Grond waarop voorheen geen stedelijke ontwikkeling heeft plaatsgevonden; gewoonlijk in de periferie van een bestaand bebouwd gebied, zoals gedefinieerd in de woordenlijst van het Europees Milieugentschap.
- ⁽²⁰⁾ Met renovatie wordt bedoeld dat ten minste 50 % van het bestaande gebouw wordt behouden. Dit moet worden berekend op basis van de bruto externe vloeroppervlakte van het oorspronkelijke gebouw aan de hand van de toepasselijke nationale of regionale meetmethode, dan wel aan de hand van de definitie van "IPMS 1" in de International Property Measurement Standards.
- ⁽²¹⁾ Met "grijze maatregelen" worden technologische en technische oplossingen bedoeld om gebieden, infrastructuren en mensen beter voor te bereiden op klimaatverandering. Groene maatregelen zijn gebaseerd op ecosysteemgerichte (of op de natuur gebaseerde) benaderingen. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de vele functies die natuurlijke ecosystemen bieden om de veerkracht en het aanpassingsvermogen te verbeteren. Zie voor meer informatie de mededeling van de Commissie "Technische richtsnoeren voor de klimaattoetsing van infrastructuur in de periode 2021-2027" (C/2021/5430) (PB C 373 van 16.9.2021, blz. 1), voetnoot 83.
- ⁽²²⁾ Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>): "voorbereiding voor hergebruik": elke nuttige toepassing bestaande uit controleren, schoonmaken of repareren, waarbij producten of componenten van producten die afvalstoffen zijn geworden, worden klaargemaakt zodat ze kunnen worden hergebruikt zonder dat verdere voorbehandeling nodig is. Dit omvat bijvoorbeeld de voorbereiding voor hergebruik van bepaalde delen van gebouwen, zoals dakelementen, ramen, deuren, bakstenen, natuurstenen of betonnen elementen. Een voorwaarde voor de voorbereiding voor hergebruik van onderdelen van gebouwen is doorgaans de selectieve deconstructie van gebouwen of andere structuren.
- ⁽²³⁾ Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>): "recycling": elke nuttige toepassing waardoor afvalstoffen worden bewerkt tot producten, materialen of stoffen, voor het oorspronkelijke doel of voor een ander doel. Dit omvat het opnieuw bewerken van organisch afval, maar het omvat niet energietergwinning, noch het opnieuw bewerken tot materialen die bestemd zijn om te worden gebruikt als brandstof of als opvulmateriaal.
- ⁽²⁴⁾ Zoals gedefinieerd in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj>): "opvulling": handeling voor nuttige toepassing waarbij niet-gevaarlijk afval wordt gebruikt voor het herstel van uitgegraven terreinen of voor civieltechnische toepassingen bij de landschapsaanleg. Afval dat wordt gebruikt voor opvulling moet dienen ter vervanging van niet-afvalmaterialen, geschikt zijn voor de voornoemde doelen en worden beperkt tot de hoeveelheid die strikt noodzakelijk is om deze doelen te bereiken.